

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 4, Sayı 46, Kasım 2025

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Şule SEPİN İÇLİ, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

Seslendirenler: Ceren Serap AKIN, Ecem ZAFER, Filiz ARICIOĞLU, Filiz ARDANUÇ KÜÇÜKKAYA, Gamze YILGIN, Gerçek ÖZKÖK YAĞCI, Merve DEMİRDÖVEN, Müge TÜZÜN GERÇEK, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Türcihan AŞKIM, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltenler: Samet BAYRAKTAR, Zeynep KESKİN BAĞLAN.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

Youtube Kanalı: [Umudun Kadınları](https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

Instagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://www.instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: [Umudun Kadınları](https://www.facebook.com/umudunkadinlari)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: [Umudun Kadınları Dergi](https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal)

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

WhatsApp: [Şule Sepin İçli: 0532 360 48 31](https://www.whatsapp.com/channel/0025v31283604831)

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Bir ayı daha geride bıraktık. Her gün bizi şaşırtan, öfkeliendiren, üzen olayların etkisinde kalarak kolay geçirmiyoruz bu günleri. Yine de mücadele ve umuda tutunarak direniyoruz.

Etkinliğe giden bir anda cezaevinde buluyor kendini. Eda Saraç da onlardan biri. Selvet Bayraktar Tokat, Eda Saraç'ın başına gelenlerden hareketle, yaşadığımız güncel sorunlara parmak basıyor, 'İtiraz etmek bile ARTIK TUTUKLANMA GEREKÇESİ' biri ifade özgürlüğü mü dedi' yazısında. 'Hak Mı Hukuk Mu Lütuf Mu' köşemizde yeni yazarımız Avukat Ceren Kalay Eken karşılıyor bizleri. '25 Kasım Kadına Karşı Şiddet ve Mücadele Günü' olunca, bugünlerde giderek artan şüpheli kadın ölümlerine değiniyor ve devletin ihmallerini anlatıyor, 'Şüpheli Ölümler Araştırılmalı' yazısında.

Kötü olaylar bulaşıcıdır diye boşuna demiyorlar. Bugünlerde zehirlenme vakalarıyla sarsılıyoruz. Bu ihmali gözleri görmeyen biri yapsa, kim bilir neler söylenir? Hande Keykubat bu konuya dikkat çekiyor, 'Kafelerde Doğuştan Üstün Yetenekli! Körler Mi Çalışmalı' yazısında.

'Kadının Güncesi' köşemizde Engelli eğitiminde rant kapısından tutun da kadınların şiddetle mücadelesi, hazırlandıkları KADIN MİTİNGİNE kadar pek çok haber var. Her zamanki gibi Selvet Bayraktar Tokat hazırladı özenle.

Çarpıcı sorunları ele alırken, 'Kimdi, neydi?' gibi sorular sorarız. Yeni yazarımız Filiz Ardanuç Küçükkaya, bu soruların yanıtını kadınlar üzerinden veriyor 'Sahi Kadın Neydi?' yazısında.

'Arı Kovanı' köşemize, çoğunuzun adını duyduğu Nazik Işık'ı çağırılmış Şule Sepin İçli. Konuğumuz için, 'Kadın Mücadelesine Işık Tutan Kadın' diyor.

Öğretmenler gününüz kutlu olsun. Hasibe Boztepe hem öğretmen hem de anne. İkisi de birbirinden ayıramadığı iki önemli misyon onun için. Bakalım 'Öğretmen Anne' yazısında neleri anlatmış o süslü sözleriyle.

'Lou Andreas-Salome.' 'Tarihin Kadın Yüzleri' köşemizde, Nalân Yılmaz yazısını şöyle özetliyor: 'Lou Andreas Salome kendi ideallerini yaratmış, Felsefe, sanat eğitimlerine Freud tabanlı olmak üzere bir psikoloji temeli atmış ve dünyadaki ilk kadın filozof.'

Söz konusu Engelliler olunca, riskler onların yerine düşünülür, sanki onlar düşünemiyormuş gibi. Merve Demirdöven, yaşanan bir örnekten yola çıkarak değiniyor bu tür ayrımcılıklara, 'Meslektaş Mı Müracaatçı Mı' yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat'ın hazırladığı 'Bilim Dünyasında Bu Ay' köşemizde öyle ilginç haberler var ki size anlatmak yerine göz atmanızı öneririz. Aldığı kararların perde arkasını, yalnız yaşayanların nasıl değiştiğini, beslenmedeki araştırılan önemli püf noktalarını kim öğrenmek istemez?

Şule Sepin İçli, çok sevdiği yengesinin ölümünden sonra, çoğunuzun kendisinden izler bulacağı duygusal bir yazı hazırlamış. O halde 'Sevgi Ağacının Gölgesinde' yazısı ziyaretinizi bekliyor.

'Duygularımızı İfade Edebiliyor Muyuz' köşemizde, Menekşe Koçak, engellilerin beklentisi olan engelli bakanlığı meselesini farklı ülkelerdeki uygulamalar bağlamında irdeliyor 'Engelli Bakanlığı Sorunları Çözer Mi' yazısında.

Yayla Boztaş, alışveriş, dışarıda yemek yeme konularında, iletişim kuramamanın yarattığı sonuçlara değiniyor, 'İletişimsizlik' yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat'ın hazırladığı, 'Sanatın Kadın Sesleri' köşemizde, acı bir sanat ışığı kaybımız, engelli sporcuyla yaşanan gururumuz, kadınların güncelliğini koruyan haksızlıklara karşı mücadeleleri var.

Yazmamız için pek çok nedenimiz vardır. Ayşen Göreleli, mücadele dolu anılarını öylesine çarpıcı ve etkileyici anlatıyor ki insan yazmaya motive oluyor. 'Gel de Yazma' diyor.

Yeni yazarımız Nurdan Morgan, 'Selvi Boylum Al Yazmalım' köşemizde, 'Pembe Nine 107 Yaşında' öyküsüyle katılıyor bize.

50 yaşını geçenlerin çoğu yaşlanmayı sorun eder ve kabullenmekte zorlanır. Ebru Bozcuk, bambaşka bir bakış açısıyla değerlendiriyor ellili yaşları, 'Perde Ellili Yaşlar' yazısında.

‘Zihin Galerisi Bakmadan Görenlerin Müzesi’ köşemizde, Ecem Zafer, öyle güzel betimlemiş ki tabloyu, resme ilgisi olmayanların bile merak duyacağı bir inceleme olacağından hiç kuşkumuz yok. O zaman ziyaret edelim bakalım ‘Öpücük – 1908’ yazısını.

Çocukluğumuzun markası Ören Bayan. Çoğumuzun bir öyküsü vardır belki bununla ilgili. Ergür Altan, neleri anlatmış, ‘Ören Bayan’ın Aşk Defteri’ yazısında.

Rahime Söylemez, ‘Bugün Ne Yiyelim’ köşemizde, kahvaltı için ‘Harika Açma’ yapmamızı öneriyor. Tarif etmesi ondan, denemesi bizden.

Küçük mutlulukları arayıp da bulamayanlar için Emine Kamçı, doğayla çocukları buluşturarak küçük mutlulukları yaşıyor bizlere ‘Sevginin Mucizesi’ yazısında.

Boşuna dememişler, herkesin yetenekli olduğu alanlar farklı diye. Gülümsüm Cambazoğlu, şehirleri anılar katarak tanıtmakta gerçekten usta. Bu kez de Akhisar’ı anlatıyor, ‘Düş’e Yazdım Akhisar Seni’ yazısında.

Teknoloji gelişeli efektler girdi hayatımıza. Ayşe Gülçin İlhan, efektlerin kullanılmasında gerçeklikten nasıl uzaklaştığımızı anlatıyor, ‘Hayatlar Ve Efektler’ yazısında.

Fatma Işık Kaya, hayatın neler getireceği konusundaki belirsizliklerden söz ediyor ‘Sürprizli Hayat’ yazısında.

‘Yüreğimizden Taşanlar’ köşemizin şiiiri, Hasibe Boztepe’nin kaleminden. ‘Işıktan Elim.’

‘Umut Şarkıları’ köşemizle sizlere veda edelim artık. Çok üretmişiz. Siz bıkmadan gidelim. Kırış söylüyor, ‘Sen Varsın Hep Öğretmenim.’ Öğretmenlerin ve tüm emekçilerin değerinin bilinmesi umuduyla.

27 Kasım 2025

İTİRAZ ETMEK BİLE ARTIK TUTUKLANMA GEREKÇESİ BİRİ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ MÜ? DEDİ

YAZAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Ülke olarak iyi günler geçirmediğimiz kesin. Öyle bir yönetim tarzı var ki ülkede alabildiğine başboşluk, fazlasıyla hukuksuzluk, yoğun bir geçim sıkıntısı ve gündeme getirilebilecek birçok konu daha. Bunların her biri ayrı ayrı içimizi acıtıyor. Gıda zehirlenmeleriyle ilgili haber duymadığımız gün neredeyse yok. Öyle bir siyaset ki bu, doğaya karşı acımasız, hayvana duyarsız, bakanları ölen çocuk işçilerin konusunu bile duymaya tahammülsüz. Kadın haklarından hiç söz etmiyorum bile. İstanbul sözleşmesinin kaldırılmasıyla daha rahat hareket etmeye başlayan eril düzende pervasızlık ve saldırganlık ayyuka çıktı. Avrupa insan hakları veya anayasa mahkemesi kararlarının uygulanmasına bile tenezzül edilmiyor. Cezaevleri hiç dolmaması gereken insanlarla doldu taşı. Kadınlar evlatlarından ayrı, belediye başkanları komik iftiralarla, gizli tanık ifadeleriyle hazırlanan iddianamelerle, ki onlar bile 8 ayda hazırlandı tutsak. Şimdi yeni bir tutuklamadan bahsedeceğim sizlere. Tam bir güler misin ağlar mısın durumu.

Eda Saraç, Türkiye’de sahne sanatları ile akademik çalışmalarını bir arada yürüten bir isim olarak gelmeliydi ülke gündemine ama ne yazık ki yine antidemokratik bir tutuklamayla varlığından

haberdar olduk. 25 Ekim akşamı Eda Saraç, sahnesine yetişmeye çalışırken AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın programı nedeniyle kurulan bariyerlere itiraz ettiği için gözaltına alındı. Gözaltı sürecinde ters kelepçe uygulanarak darp edilen Saraç, hâkim karşısına çıkarıldı ve cumhurbaşkanına hakaretten tutuklandı. Partisinin kadın milletvekilleriyle birlikte tiyatrocusu Eda Saraç'ın yargılandığı duruşmaya katılan CHP Kadın Kolları Genel Başkanı Asu Kaya, konuya dair "Bir kadın, bir sanatçı sadece sahnesine yetişmeye çalıştı diye yerlerde sürükleniyor, ters kelepçeyle darp ediliyor ve tutuklanıyor. Bu ülkede ifade özgüllüğü yok" diye konuştu. "Bu durum Türkiye'de hukukun artık iktidarın keyfiyetine teslim edildiğinin açık göstergesidir. Bu ülkede ifade özgüllüğü ve kadın hakları, iktidarın tahammülsüzlüğü karşısında hedef haline gelmiştir. Eda Saraç yalnız değildir. Bugün susturulmaya çalışılan sadece bir tiyatrocusu değil, herkesin özgüllük hakkıdır. Bu iktidar sanatı, kadını ve özgüllüğü bastırmak istiyor ama başaramayacak. Hukuksuzluğa ve keyfi uygulamalara karşı mücadelemiz sürecektir ve adalet er ya da geç tecelli edecektir. Bir sanatçının sahnesine yetişmeye çalışırken bariyerlere itiraz etmesi neden cumhurbaşkanına hakaret sayılıyor? Adalet, eleştiriyi cezalandırmak için değil, hakkı ve hukuku korumak için vardır." Diyerek sözlerini tamamladı.

Bu Bir Şaka Değil. Sadece tiyatrodaki bir oyun izleyecekken ertesi gün kendini cezaevinde buluyorsun. Hayal eder misiniz bunu yaşadığınızı. Eda Saraç Cumhuriyet gazetesinden Murat Ağirel'e gönderdiği mektupta kendini şöyle ifade ediyor. "Ben Eda" diye başlıyor: "Aslında sizlerle imza günlerinde buluşurduk. Ancak şimdi haksızca ve hukuksuzca tutuklu bulunduğum Bakırköy'den yazıyorum bu mektubu."

Sadece bir tiyatro oyununa gitmek isterken polis şiddetine maruz kaldığını, ağzının kapatılıp nefessiz bırakıldığını, ters kelepçeyle 40 dakika boyunca bekletildiğini anlatıyor.

"Maalesef haksız ve nedensiz tutukluluğumun birinci haftasındayım" diyor ve devam ediyor:

"Herkes özgür olmadığı müddetçe hiçbirimiz güvende ve mutlu olmayız. Buranın koşullarından çok bahsetmek istemiyorum ancak haksız tutukluluğumun derhal son bulması için mücadeleye katkı sunmanızı rica ediyorum."

Bu cümle, sadece Eda Saraç'ın değil, bugün ülkede nefes almakta zorlanan herkesin sesi. Mektuptan ve yaşananlardan da anlayacağınız, bizim ülkemizde ifade özgüllüğü sadece anayasada bir madde. Bu durum sadece Eda Saraç'a özgü bir durum değil. Yıllarca bu ülkede Atatürk'ü koruma kanununu bile biz sosyalistler gereksiz bulurduk. Şimdi onu kaldırdılar, Cumhurbaşkanı'na hakaret maddesi koydular. Çocuk demiyorlar, kadın demiyorlar, yaşlı demiyorlar, saçma sapan sebeplerle bu maddeden insanları içeriye atıyorlar.

O kadar vahim durumda ki ülkemiz her yaşanan durum bizi konudan konuya atlatıyor. Neyse Eda Saraç'la devam edelim. 14 Kasım'da annesi Belma Saraç Saraçhane'deki aile dayanışma ağı

buluşmasına katıldı ve orada konuştu. Kızının durumunu anlattı. Belma Saraç, kızını nefessiz bıraktıklarını, dizlerini tekmelediklerini söyledi. “Bu bir vicdan sınavıdır” diyen anne, adalete saygı çağrısı yaptı. Konuşmasına, “Ben 25 Ekim 2025 tarihinde tutuklanan ve 21 gündür Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi'nde bulunan öğretim görevlisi Eda Saraç'ın annesiyim. Size Eda'yı ve uğradığı şiddeti anlatacağım” diyerek başlayan Belma Saraç'ın sözleri, hemen yanında bulunan Ekrem İmamoğlu'nun eşi Dilek İmamoğlu'nu da gözyaşlarına boğdu.

Belma Saraç, kızının tutuklanmasına sebep olan olayı şöyle anlattı:

“O gün 25 Ekim'de Muhsin Ertuğrul sahnesinde Down Sendromlu İngiliz Oyuncular Topluluğu'nun sergileyeceği orijinal Hamlet oyununu izlemek üzere çok heyecanlı bir şekilde Tuzla'daki evimizden çıktı. Çünkü uzun zamandır izlemek istiyordu bu oyunu ve biletini aylar öncesinden almıştı.

Biletim ve kimliğim budur demiş. Ancak güvenlik kabul etmemiş. İkinci kez rica etmiş. Gene ret cevabıyla karşılaşmış. Daha sonra ufak bir tartışmanın ardından Eda biraz altta yer alan Harbiye Orduevi'nden acaba girebilir miyim diyerek hızla oraya yönelmiş ve tesise girmiş. Kadın polis koruma Eda'nın üzerine atlayarak başını demirlere yaslayıp ağzını eliyle kapatıp nefessiz bırakarak ellerini ters kelepçe yaparak arabaya almadan önce dizlerini tekmeleyerek orantısız bir şiddet uygulamış.” Bunları tamamen kızının anlatımlarından birebir paylaştığını da ifade etti. Kızını beş gün boyunca göremediklerini söyleyen Saraç, şöyle devam etti:

“Olayın üzerinden 5 gün geçmesine rağmen bilekleri ve sağ diz altı mosmordu. Bir anne olarak o an yüreğimin sıkıştığını hissettim. Kızım Eda Saraç'ın tutuklanması bir adli vaka değildir. Bu bir vicdan sınavıdır. Genç bir akademisyenin düşüncelerini ifade etmesiyle, bir annenin feryadıyla bir toplumun suskunluğu arasındaki sınavdır. Bu sınavda kim susarsa adaletsizliği büyütecek. Kim konuşursa ses çıkarırsa o kadar ışık yayılacak karanlığa.” Eda Saraç'ın cezaevinden gönderdiği notlara da değinen Belma Saraç, kızının mesajını şu sözlerle aktardı:

“Anne üzülme ben buradayım. Ama biliyorum ki dışarıda benim yerime binlerce insan adalet diye haykırıyor. Bu ülkenin hâlâ iyi kalpli insanları var.”

Saraç, adalet ve eşitlik talebini yineleyerek konuşmasını sonlandırdı.

20 Kasım'da nihayet tutuklamaya yapılan itiraz kabul edildi ve Eda Saraç serbest bırakıldı. Sanatçı Eda Saraç'ın avukatı Atahan Öztürk, yapılan tutukluluk incelemesi sonucunda mahkemenin tahliye kararı verdiğini duyurdu.

Öztürk, tutuklamanın haksız olduğunu vurgulayarak hukuki sürecin takipçisi olacaklarını belirtti.

Tahliye kararının ardından sosyal medya hesabından da açıklama yapan Avukat Atahan Öztürk, şu ifadeleri kullandı: Eda Saraç özgürlüğüne, ailesine, sosyal hayatına, öğrencilerine

kısacası hayatına kavuşabiliyor. Süreçteki haksızlıklara karşı mücadelemiz sürecektir. Haksız, hukuksuz, kanuna aykırı tutuklama ve adli kontrol kararlarına karşı durmaya devam edeceğiz. Umudumuz tüm hukuka aykırı kararların son bulmasıdır.”

Bu yaşananlara isyan ediyoruz. Farkındayız her gün yaptığınız yeni uygulamalarla hak mücadelesi veren insanları abluka altına almaya çalışıyorsunuz. Artık yeter. Ülkenin gerçek gündemi bu olmamalı. Büyük bir ekonomik kriz var ülkede. Derin bir yoksulluk içinde yaşamaya çalışıyor insanlar. Gıda enflasyonu vatandaşı bir hafta önce pazardan aldığı ürünü ertesi hafta çok daha pahalıya almaya mecbur bırakıyor. Gıda güvenliği sadece bizlere yayınladığınız taklit veya tağşiş gıda listelerinizden ibaret. Albert Camus’un dediği gibi “bir ülkeyi tanımak istiyorsanız o ülkede insanların nasıl öldüğüne bakın” demiş. Nasıl ölüyor bizim ülkemizde insanlar, çocuklar, kadınlar ve hayvanlar.

Artık demokrasi trenine yeniden binin. Dünün mazlumlarıyken yanınızdaydık. Bugün insanların ifade özgürlüğü bile yok? Bu noktaya gelmeyi bu ülkenin halkları hak etmiyor. Eda saracın tutuklanması ve benzeri birçok trajikomik uygulamalarla meşgul etmeyelim gündemi. Haksız yere içeriye attığınız onca insan varken barıştan söz etmenize ancak gülünür. Bu yazdıklarım sadece durum tespiti ve insaniyet içeren bir demokratikleşme çağrısı. Asla umutsuz değilim. Ülkemiz zengin, verimli topraklara sahip bir ülke. Sadece gelir çok adaletsizce dağıtıldığı için bunca yoksulluk var. Bu mücadele bitmez. Ülkemize insan hakları, engelli hakları, kadın hakları, demokrasi, ifade özgürlüğü gelene kadar çabalamaya devam etmek zorundayız.

Ya bir yol bulmalıyız haksızlıkları ortadan kaldırmak için ya da başka bir yol açmalıyız kendi emeklerimizle. Haksızlığa uğrayan herkese buradan şunu söylüyorum. Ne kadar konuşursak ne kadar birlikte haklarımız için mücadele verirsek, ne kadar bünyesinde bulunduğumuz demokratik kitle örgütlerini göstermelik olmaktan çıkarılıp gerçek anlamda mücadeleye katabilirsek o kadar güçlü oluruz. Biz kimsenin hakkını yemiyoruz. Ancak kendi haklarımıza da sahip çıkmak zorundayız. Bu ülke kolay kurulmadı. Haklılığımızdan aldığımız güçle yolumuza devam edeceğiz, tabi ki asla umudumuzu yitirmeden.

Kaynak: Cumhuriyet gazetesi

22.11.2025

HAK MI HUKUK MU LÜTUF MU ŞÜPHELİ ÖLÜMLER ARAŞTIRILMALI

YAZAN: Avukat Ceren KALAY EKEN

cerenkly@gmail.com

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele günü kapsamında ay boyunca çeşitli etkinlikler yapılıyor, kadınların insan haklarına yönelik çok sayıdaki ihlale ilişkin konuşmalar, paneller gerçekleştiriliyor. Kadınların yüzlerce yıldır başta yaşam hakları olmak üzere tüm medeni haklarına saldırılar erkek egemen düzen tarafından sürekli şekilde devam ediyor. Tarihin dönemine ve bulunulan coğrafyaya göre farklı şekillerde var olan bu cinsiyet eşitsizliği kaynaklı şiddet türleri ile mücadele de elbette sürüyor bir yandan.

Ülkemiz 2011 yılı sonrasında şiddetsiz Avrupa'yı hedefleyen, şiddetle mücadelenin devletler tarafından nasıl yürütülmesi gerektiğinin Avrupa Konseyi başkanlığında tüm yöntemlerini düzenleyen uluslararası sözleşme yani İstanbul Sözleşmesi'nin yazımı ve imzalanması sürecinde en etkili rolü oynayan ülke oldu. Ancak özellikle sonraki 10 yılda bu rüzgâr tersine dönmüş ve İstanbul Sözleşmesi'ni hedef gösteren, tarikatçı, dinci, gerici kesimlerin sesi daha fazla duyulur ve dinlenilir hale geldi. Sonuçta bir gece yarısı bir makam kararı ile de bu çok önemli mücadele sözleşmesinden çekildiğimiz açıklandı. 2021'de gerçekleşen bu çekilme kararı sonrasında hali hazırda var olan kadına yönelik şiddetin katmerlenerek arttığını görmemek imkânsız. Kadın cinayetleri her gün en az bir kadının yaşamına son verilmesi şeklinde kimi gün 8 kadına kadar varan sayıda devam ediyor ve artıyor. Rakam olarak bahsedilen bu cinayetlerin öznesinin her birinin bir kadın, bir insan, bir hayat, birinin annesi, birinin kız kardeşi, birinin evladı olduğu gerçeğine rağmen kanıksanmış ve gittikçe sıradan bir haber haline geldi. Oysa o evlatlar ve o sevenler yönünden dünya o anda duruyor ve artık eskisinden çok başka, acı dolu hayatlara dönüşüyor. Birey temelinde yok oluşa ve tüm çevresinde müthiş bir acıya neden olan bu erkek şiddeti, yayılarak toplumda da müthiş bir mutsuzluğa, güvensizliğe ve huzur yitimine karşılık geliyor, tüm şiddet türlerini de körüklüyor.

Boşanmak, ayrılmak gibi kadınların en temel medeni hak taleplerine karşılık ayrılmak istedikleri erkek tarafından öldürülmeleri şeklindeki bu korkunç gidişatta artık katillerin kadınların iş yerlerine gelerek, hastanede, çalıştığı kurumda herkesin gözü önünde ateşli silahlarla vurularak öldürülmelerine dönmüş durumda. Cezasızlık kültüründen güç alan bu katil erkeklerin eskiden kendilerini de öldürürken şimdi nasıl olsa bir süre sonra cezaevinden çıkarım rahatlığıyla (ki yargılama süreçlerinde durum tam tersidir minimum 20 yıl ve üstü cezalar alınıyor ancak infaz yasası yine bir sorun olarak karşımızda.) ortalık yerde bu cinayetleri işleyip çekinmedikleri görünüyor. Bu da toplumdaki diğer olası failleri cesaretlendiren bir duruma yol açıyor.

Yanı sıra toplumda yine sıklıkla duyduğumuz şüpheli kadın ölümleri de ciddi şekilde artıyor. Gizli olan ceza soruşturma sürecinin, toplumun adalet düzenine güvensizliği nedeniyle her ayrıntının medyada tartışılması şeklindeki günlük programlara dönüşmesi neticesinde olası katillerin öğrendiği, bir kadını öldürmeden önce nasıl bu işten ceza almadan sıyrılırım şeklinde araştırmalar yaptıkları görülüyor. Bu nedenle şüpheli kadın ölümlerinin konunun uzmanı savcılık

ve kolluk personeli tarafından gereği gibi incelenmesi ile toplumun huzursuzluğunun giderilmesi çok önemli. Ancak kamu kurumlarındaki kadrolaşmanın bir sonucu olarak görüldüğü üzere savcılık, karakollar gibi konunun uzmanı olması gereken araştırmacıların gittikçe yetersiz incelemelerde bulunduğu, toplumun sahip olduğu şüpheyi yok sayarak ciddi zaman kayıplarına neden olduğu kamuoyuna yansıyan birçok dosya ile görülüyor.

Rojin Kabaiş adlı üniversite eğitimine henüz başlamış genç bir kızın şüpheli ölümü dosyasında olduğu gibi, baroların ve sivil toplumun yoğun çabaları ile şüpheli ölümden 1 yıl sonra Adli Tıp Raporundaki DNA belirlemesinin açıklanmasında olduğu gibi sürecin son derece yavaş ve topluma güven vermekten uzak şekilde işletildiği vakalar kamuoyunu kötü yönde etkiliyor.

Adalet erişim sürecinde görevli kamu personelinin işe alımı ile başlayan şaibeler ve sonrasındaki süreçte yine meslek içi eğitim ve denetimin niteliği gibi konular şüpheli kadın ölümlerinin karşısındaki en önemli sorunlardır. Kadına yönelik şiddette İstanbul Sözleşmesinde de belirtildiği üzere etkili soruşturma yürütülmesinin sonraki olası şiddet ve cinayet eylemlerini önlemede de önemli bir etkisinin bulunduğunu ve toplumun adalet duygusunun güçlendirilmesinin önemini hepimiz kabul ediyoruz. Şiddetsiz Avrupa'yı hedefleyen İstanbul Sözleşmesinin yeniden hukuk dünyasına kazandırılması ve gereğince uygulanması, yanı sıra ulusal yasalarımızın gereği gibi uygulanması ve cezasızlık kültürünü besleyen infaz yasasının yeniden düzenlenmesi ve basit görünen ilk şiddet eylemlerine ciddi yaptırımlar getirilmesi gibi önleme çalışmaları son derece önemli. Şiddetsiz bir dünya hayalimiz için mücadelemiz devam edecek.

22 Kasım 2025

KAFELERDE DOĞUŞTAN ÜSTÜN YETENEKLİ! OLAN KÖRLER Mİ ÇALIŞMALI?

YAZAN: Hande KEYKUBAT

hkeykubat@gmail.com

Birkaç yıl önce haberlerde art arda siyanürle intihar vakalarının geçtiğini, uzmanların bir süre sonra bu haberlerin yayınlanmaması gerektiği, çünkü intiharın bulaşıcı bir niteliği bulunduğu yönünde yorumlar yapmak zorunda kaldığını belki hatırlarsınız. Siyanürle intihar serisi, bir evde yaşayan kardeşlerin ödeyemedikleri borçlar nedeniyle toplu olarak siyanür içmesiyle başlamıştı. Siyanür temin etmenin kolaylığından da bahsedilmişti epeyce... Siyanürün acıbademe benzer bir kokusu olduğunu da ilk kez Elif Şafak'ın bir kitabında okumuştum ben bu arada...

Geçtiğimiz günlerde ise, hepimizi cinayet niteliği nedeniyle paramparça eden, bir aileyi tamamen yok eden elim bir zehirlenme vakasıyla sarsıldık. Önce gıda zehirlenmesi sanılan, fakat sonra yetkisiz bir firmanın yaptığı yanlış ilaçlama nedeniyle olduğu düşünölmeye başlanan, ihmallerin de eşlik ettiği bir sürecin sonunda iki çocuklu bir aile yitip gitti. Bu elbette bir cümleyle geçirilemeyecek, içinde toplumsal çürümeden ekonomik çöküşe kadar pek çok unsuru barındıran bir facia ve başka bir yazının konusu olmayı hak ediyor. Ben ise bu yazıda, ajansların bu aralar seri

halinde geçtiği, belki de algıda seçiciliğimizin arttığı ilginç zehirlenme vakalarından birini, bu aralar takık olduğum, hani şu körlerin üstün yetenekli ve mucizevi görülmesi kavramıyla ilintilendirmeye çalışacağım...

Olay şöyle: Geçtiğimiz günlerde, 26 yaşında bir kadın Taksim'de bir kafeye gidiyor ve bir Türk kahvesi sipariş ediyor. Benim de gayet tabii şekilde yapabileceğim gibi mesela, çünkü özellikle sade Türk kahvesini çok severim ve günde 2 fincan içerim... Neyse... Kahve geliyor, kadın kahveden 1 yudum aldığı anda fenalaşıyor ve hastaneye kaldırılıyor. duyduğum kadarıyla durumu iyiye gidiyormuş.

Kadının fenalaşma nedeni incelendiğinde, kahvenin su yerine deterjanla yapıldığı, yoğunluk nedeniyle kahveyi kafenin bir çalışanının değil de komşu bir dükkândan birinin hazırladığı, tezgâhtaki şişede şişenin içindeki sıvının deterjan olduğuna dair bir ibare bulunmadığı, komşu dükkânın çalışanının o şişenin içinde deterjan olduğunu bilmediği, deterjanı su sanıp kahveyi deterjanla hazırladığı ortaya çıkıyor...

Benim yazdığım yazıları okuyanlar arasında hem körler var hem de görenler ve çoğumuz ev çekip çeviriyoruz. Kör arkadaşlarıma sormak isterim: Hiçbir zaman bir deterjanı, meselâ bir yüzey temizleyiciyi ya da bulaşık deterjanını su sandığınız oldu mu? Yalnızca kendi şişesindeyken değil başka bir şişeye konduğunda da böyle hiç şaşıyor musunuz? Açık söyleyeyim, ben körler arasında bu durumların çok nadir olduğunu, belki farklı yağların ya da farklı çeşit meyve sularının karıştırılabileceğini ama bir deterjanın su sanılmasının mümkün olmayacağını düşünüyorum...

Bir kere bütün temizlik malzemeleri kokulandırılmıştır. Malzemelerin içinde bulunan kimyasalların, kullanıcıların ferahlık hissetmesi için eklenen parfümlerin hep kokuları vardır ve şişenin kapağı açıldığında bu koku her zaman açığa çıkar... Sonra, o şişenin içindeki sıvı bardağa ya da başka bir kaba aktarıldığında çıkan ses, genellikle suyun çıkardığı sestten daha yoğun ve pürüzlü bir sestir. Suyun sesi kadar net ve dolgun değildir... Ayrıca, zaman zaman yağ çözücüyle tencere kaynatığım için bilirim, kaynarken yağ çözücünün güzel kokusu etrafa yayılır ve tencere köpürür. Hatta ev idare etmeye başladığım ilk yıllarda tencereye koyacağım su miktarını ayarlayamazdım ve kaynarken tüm ocağa, tüm tezgâha o köpüklü su taşardı... Yani uzun lafın kısası, elbette görsel özellikleri nedeniyle bizlerin anlayamayacağı şeyler de vardır, lâkin, bir deterjanı suyla karıştırmak ve kahveyi onunla yapmak, o genç kadıncağızı öldürme kastı bulunmadığı takdirde, gerçekten yalnızca görmesine güvenen, diğer duyularının ona sunacağı uyarıları ve verileri ciddiye almayan bir görenin işidir.

Yıllar önce Ekim ayında annemin, eşinin kendi sinüziti için topladığı, yalnızca küçük bir damlanın çok dikkatli bir şekilde burun içine damlatılması gerektiği ve en ufak bir dikkatsizliğin ölüme sebep olacağı acı kavunlardan birini alıp çağla diye ağzına atmak istemesi, sonra eşinin onu durdurması gibi... Çünkü o acı kavunlar uzaktan bakıldığında çağla gibi görünüyordu ve Ekim ayında çağlanın bulunamayacağı gerçeğini gözdardı eden annem, acı kavunu eline aldığı anda bile onun sert, pütürlü dokusunu hissetmemiş, kocasına gülümseyerek "Ay benim için mi topladın bu çağlaları!" demişti...

Yani biz bir ilacı diğerinden ayırdığımızda, bir telefon numarasını hatırladığımızda, "hayır o deterjan değil su!" diye sizi uyardığımızda, bizim ne kadar özel insanlar olduğumuzu düşünmeden önce acaba siz kendi diğer duyularınızı daha mı iyi kullanırsınız diye düşünmekten kendimi alamıyorum doğrusu...

Not: Az önce kurumumuzdaki çay ocağı çalışanından Türk kahvesi istedim... Görelim neyle yapmış hatun kahveyi...

KADININ GÜNCEİ KASIM

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli dergi takipçilerimiz, biz yine kadına, engelliye dair haberlerle sizlerle. Ülkemizin geldiği durum gösteriyor ki biz bu dergi satırlarında yakın bir zamanda çokta umut vaat eden gelişmeleri içeren haberleri buluşturamayacağız sizlerle. Çok üzücü ama yılmak yok, mücadeleye devam. Önce başlıklar:

- Engellilerin Eğitiminde 765 Milyonluk Rant!
- Kadınlar Korumasız, Şiddet Sistemik
- Van'da Kadınlardan Eylem: "Rojin Kabaiş'in Katilleri Neden Ortaya Çıkarılmıyor?"
- Ankara'da Büyük Kadın Buluşması: Kadın Mitingine Çağrı
- Kadınlardan Dilovası Protestosu: Utancınız Varsa İstifa Bekliyoruz

Engellilerin Eğitiminde 765 Milyonluk Rant!

Millî Eğitim Bakanlığı, özel rehabilitasyon merkezlerine, biyometrik yüz tanıma sistemi kurması için 1 Aralık'a kadar süre tanıdı. Sistem için ihale yapmaktan kaçınan MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü ve MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 3 bin 355 rehabilitasyon merkezini, Türk Telekom'un alt kuruluşu İNNOVA AŞ'den alım yapmaya zorladı. Biyometrik yüz tanıma sisteminin, serbest piyasadan % 100 pahalı satılması üzerine rehabilitasyon merkezleri itiraz etti. MEB, 'Kurduğum sisteme itirazı kabul etmem' diye karşılık verdi. Serbest piyasada 40 bin TL ile 90 bin TL arası satılan yüz tanıma sistemini, rehabilitasyon merkezleri, MEB emriyle İNNOVA AŞ'den piyasanın iki katına alıyor. Kurumların halen aktif olan sistemleri de MEB istemediği için çöpe gidecek. İNNOVA AŞ, rehabilitasyon merkezi başına 189 bin TL olmak üzere 3 bin 355 kurumdan toplam 671 milyon TL kazanacak. Yüz tanıma sisteminin bakımı için serbest piyasadaki işletmeler ek ücret istemiyor. İNNOVA'ya ise kurum başı yıllık 425 dolar (17 bin 850 TL), toplam 63.4 milyon TL bakım ücreti ödenecek. Rehabilitasyonlardaki kamera ve bakım ücreti 735 milyon TL'ye çıktı. Kurumlar ayrıca önümüzdeki 4 yıl boyunca yılda 450 dolar bakım ücreti ödeyecek. Tüm Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri Derneği, yürütmenin durdurulması talebiyle Ankara 24. İdare Mahkemesi'ne dava açtı. Merkezlerde zaten kamera sistemi olduğunu, kurumların ikinci kez MEB'in istediği şirketten alım yapmaya zorlandığı ve engelli çocuk verilerinin yasaya aykırı ihlal edildiği vurgulandı. Tüm Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri Derneği, CİMER'e başvurdu. Biyometrik Kimlik Doğrulama Sistemi'nin (BKDS) merkezlere kurulması için MEB'in, 3 bin 355 rehabilitasyon merkezini yazılı emirle, özel bir şirkete

yönlendirmesinin hukuka aykırı olduğu vurgulandı. MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü Fetullah Güner imzalı resmi yazıyla da 81 milli eğitim müdüründen, özel rehabilitasyon merkezlerinin biyometrik yüz tanıma sistemlerinin en geç 1 Aralık'a kadar İNNOVA' dan alınmasının sağlanması istendi. Dernek: "Özel gereksinimli çocuklar evde, toplumdan izole ve eğitim hakkından mahrumdu. Yeni düzenlemelerle çocuklar eğitime tam alışmıştı. MEB'in son kararı kurumları denetlemekten çıktı. Özel çocukların her derste yüzleri kameraya çekilip, azılı suçlular gibi sürekli izlenmesi, onur kırıcı ve aşağılayıcı. Bu yetmezmiş gibi, biyometrik kayıtları da özel şirket tutacak." Bakanlığın mevcut dijital teknolojilerini kullanmak yerine İNNOVA AŞ'den hizmet satın alınması için yaptığı baskı, öğrencilerin güvenliğini de riske attı. Rehabilitasyon merkezlerindeki, 6 ay ile 18 yaş arası 500 bin engelli çocuğun kamera görüntüleri ve hastalık bilgileri özel şirkete sızdı. 'Yerli milli yazılım' denilip, bakım ücreti kurum başına yıllık 425 dolara sabitlendi.

- MEB'in kadrosu ve MEBSİS entegrasi olduğu için sistem sıfır maliyetle kurulabilirdi.
- İNNOVA'ya 2 kamera, 1 adet PoE Switch, yazılım cihaz bedeli boşuna ödettirildi.
- 15 Eylül'e kadar 189 bin TL olan kurulum ücreti, 1 Aralık'a kadar 220 bin TL oldu.
- Okulların, giriş-çıkış kapı sayısına göre kamera sayısı artacağı için maliyet artacak.

Kadınlar Korumasız, Şiddet Sistematik

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'ne günler kala Dünya Sağlık Örgütü, 53 ülkeyi kapsayan bir rapor yayımladı. Rapor erkek şiddetinin ulaştığı boyutu bir kez daha gözler önüne sererken Türkiye'ye dair veriler de dikkat çekti. Tek adam rejiminin gerici ve kadın düşmanı politikalarını kurumsallaştırmaya çalıştığı Türkiye'de partner şiddetine maruz bırakılan kadınların oranı %34,7 oldu. Buna göre Türkiye, Macaristan (% 42,2) ve Finlandiya'nın (% 37,4) ardından üçüncü sırada yer aldı. Yani DSÖ'nün Avrupa coğrafyasında, her üç kadından birinin partnerinden şiddet gördüğü ülkelerden biri Türkiye oldu.

Türkiye'ye dair mevcut diğer çalışmalar da bu tabloyu doğruladı. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun Türkiye verilerine göre, ülkede her 10 kadından 4'ü hayatında en az bir kez fiziksel veya cinsel şiddete maruz bırakıldı. Şiddet mağduru kadınların acil durumlarda kullandığı Kadın Destek Uygulaması'na (KADES) yapılan başvurular da rekor seviyeye ulaştı. 2025 yılının ilk 10 ayında uygulama üzerinden 407 bin 257 ihbar alındı. Bunların 259 bin 765'i asıllı ihbar oldu. Resmi verilere göre, Türkiye'de 42 milyon 811 bin 834 kadın bulunuyor. Bu sayının 10 milyon 624 bin 331'ini kız çocukları oluştururken 18 yaş üstü kadın nüfusu ise 32 milyon 187 bin 503. Yani 18 yaş üstü kadın nüfusundan yola çıkarak yapılan hesaplamalar neredeyse her üç kadından birinin şiddet içerikli acil durumlar için KADES uygulamasını kullandığını ortaya koyuyor. Uygulamanın indirme sayısı ise 8 milyon 900 bin 990'a ulaştı. Bu rakamlar kadınların erkek şiddetiyle burun buruna

yaşadığını gözler önüne serdi. Ayrıca önleyici hiçbir politika olmadığını da yeniden gösterdi. Mor Çatı Gönüllüsü Gülsün Kanat konuya ilişkin BirGün'e yaptığı açıklamada kadına yönelik şiddet ve cinsiyet ayrımcılığının yeni bir mesele olmadığını söyledi Kanat, "İktidar ayrımcılığı körükliyor. Ülkede kadına yönelik şiddeti önlemesi gereken tüm kurumların içi boşaltıldı. Kurumlar ayrımcılığa, şiddete karşı durmak bir yana aksini körükleyen bir sistemin parçası haline getirildi" dedi. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararının erkeklere zaten çok büyük bir cesaret verdiğini vurgulayan Kanat, "Erkekler kendini yaptıklarından sorumlu görmüyor. Öfkesini kadının üzerinde kusmayı hak görüyor. Mekanizmalar ise kadını değil aile kurumunu korumayı önceliyor" diye konuştu.

6284'ün uygulanmaması bir yana oraya gelene kadar ki süreçte kadınlara hiçbir destek sunulmuyor diyen Kanat, "Kadınları şiddete karşı korumadan önce önleyici politikaların hayata geçirilmesi önem taşıyor. Ülkedeki tüm kurumların erkek şiddetine karşı ortak tutum alarak çalışması gerekiyor" ifadelerini kullandı.

İktidarın hâlâ kurduğu komisyonlarda şiddetin sebebini aradığını kaydeden Kanat, "Sebepler belli. Alkol değil, işsizlik değil, bir anlık öfke değil. Uluslararası sözleşmeler bunun tanımını yapıyor: Erkek şiddeti" dedi.

Van'da Kadınlardan Eylem: "Rojin Kabaiş'in Katilleri Neden Ortaya Çıkarılmıyor?"

DEM Parti Van Kadın Meclisi, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında, Van Kent Meydanı'nda "Şiddetin karşısında eşitlik ve özgürlük için bir aradayız" şiarıyla basın açıklaması yaptı. Kadınlar, "Rojin Kabaiş isyanımızdır" ve "Direne direne kazanacağız" sloganları attı.

Eylemde konuşan DEM Parti İl Eş Başkanı Gülşen Kurt, Rojin Kabaiş başta olmak üzere katledilen kadınların faillerinin yargı önüne çıkarılmadığını söyledi. Kadın cinayetlerinin organize ve politik bir sorun olduğunu belirten Kurt, şunları kaydetti:

"Bir yıl önce Rojin Kabaiş şüpheli bir şekilde katledildi. Ancak ilk günden bugüne kadar Rojin Kabaiş'in failleri hâlâ yakalanmadı. Kadın cinayetlerine karşı mücadele eden, hesap soran ve alanlarda olan özellikle üniversiteli gençlere dönük saldırılar ve tutuklamalara hepiniz tanık oldunuz. Biz soruyoruz: Rojin Kabaiş'in katilleri, dosyada bu kadar şaibe ve delil varken, neden hâlâ ortaya çıkarılmıyor? Neden bu failler yargı karşısında hesap vermiyor? Yılda 500'ün üzerinde kadın katlediliyor; kadın hareketi olarak mücadelemizi bu cinayetler son bulana kadar sürdüreceğiz." Kadınların eylemine, yoldan geçen kadınlar da alkış ve zılgıtlarla destek verdi.

Ankara'da Büyük Kadın Buluşması: Kadın Mitingine Çağrı

NGİ Bileşenleri, sosyal medya hesaplarından yaptıkları paylaşımla "Hayatı her gün yeniden yaratan biz kadınlar; çılglığımızı, isyanımızı, öfkemizi, taleplerimizi daha güçlü bir sesle hep birlikte

haykırmak üzere 28 Aralık 2025'te Ankara'daki KADIN MİTİNGİ'nde, büyük kadın buluşmasında bir araya gelmeye çağırıyoruz!" diyerek tüm kadınlara çağrı yaptı.

Paylaşımında yer alan çağrı metni şöyle:

"TÜM KADINLARA ÇAĞRIMIZDIR!

Yaşam hakkımıza, kazanımlarımıza sahip çıkmak, "Burdayız, boyun eğmeyeceğiz!" demek için sizi Ankara'daki Türkiye "KADIN MİTİNGİ"nde yan yana olmaya DAVET EDİYORUZ.

Siyasi iktidarın yaşam tarzımızı ve haklarımızı hedef alan politikaları, yaşamlarımızı ve geleceğimizi tehdit ediyor.

Anayasa uygulanmıyor. Anayasa ile güvence altına alınmış yaşam tarzımız, demokratik haklarımız antidemokratik uygulamalarla yok sayılıyor. Anayasa Mahkemesi kararları, Anayasal bağlayıcılığı olan uluslararası kuruluşların kararları tanınmıyor.

İstanbul Sözleşmesi'nden Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile bir gecede çekilme kararının ardından kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri artarak devam ediyor, 6284 Sayılı Yasa tam ve etkili uygulanmıyor.

İktidarın sosyo-ekonomik politikalarıyla kadınlar; kamusal alandan uzaklaştırılıyor, bakım yükünün altında eziliyor, kadın yoksulluğu derinleştiriliyor. Kadınlar, çocuklar, gençler kendini güvende hissetmiyor.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kadınların yaşam güvencesi olan Anayasa'nın laiklik ilkesini yok sayan cuma hutbeleri ile kadınların giyimlerine, yaşam tarzlarına ve yasal haklarına saldırılıyor. Şeriat hükümleri, toplumsal yaşam biçimi haline getirilmeye çalışılıyor.

Sadece haklarımız değil, barış içinde yaşama umudumuz da tehdit altında. Bölgesel bir savaşın tam ortasındayız ve biliyoruz ki savaşın bedelini en ağır biçimde kadınlar ve çocuklar ödüyor. Bütçede eğitime, sağlığa, kamusal hizmetlere ayrılması gereken pay, savaş politikaları ve silahlanma için harcanıyor. Sonucunda toplumsal ve ekonomik barış ortamı zedeleniyor; yoksulluk derinleşiyor, şiddet ve ayrımcılık artarak devam ediyor.

İktidarın içinde bulunduğumuz yılı "Aile Yılı" ilan etmesiyle birlikte izlenen politikalarla kadınlar; aile içine, evlere mahkûm edilmek isteniyor, LGBTİQ+ bireyler hedef haline getiriliyor, suçlu ilan edilerek en temel insan hakları ellerinden alınıyor. Kadın ve LGBTİQ+ karşıtı düzenlemeler içeren, insan haklarına aykırı yargı paketleri kabul edilemez; yapılan açıkça nefretin yasallaştırılması çabasıdır.

Biliyoruz ki haklarımız bize sunulmadı; tümünde kadınların büyük mücadelesi var ve kazanılmış haklarımıza da tercih ettiğimiz biçimde yaşama hakkımıza da tüm gücümüzle sahip çıkacağız!

HAYDİ!

Hayatı her gün yeniden yaratan biz kadınlar; çılglığımızı, isyanımızı, öfkemizi, taleplerimizi daha güçlü bir sesle hep birlikte haykırmak üzere 28 Aralık 2025'te Ankara'daki KADIN MİTINGİ'nde, büyük kadın buluşmasında bir araya gelmeye çağırıyoruz!

Çok geç olmadan! DAYANIŞMAYLA!

Kadın Mitingi Bileşenleri"

Kadınlardan Dilovası Protestosu: Utancınız Varsa İstifa Bekliyoruz

Kadınlar Birlikte Güçlü (KBG), Kocaeli'nin Dilovası ilçesinde 8 Kasım'da meydana gelen yangında 3'ü çocuk 6 kadın işçinin yaşamını yitirmesine İstiklal Caddesi'nde düzenledikleri basın açıklaması ile tepki gösterdi.

Eylemde söz alan Selin Top, yaşananların bir "kaza" olarak nitelendirilemeyeceğini söyledi, "Bu ölümler göz göre göre geldi. Bu bir kaza değil, denetimsizliğin ve kâr hırsının yol açtığı bir iş cinayetidir" dedi.

Top, çalışma koşullarının uzun süredir bölge halkı tarafından bilindiğini belirtti:

"Kadınlar sabah 8'den geceye kadar 600-800 liralık yevmiye ile çalıştırıldı. Tek kapıdan giriş çıkış uygulanıyordu, yangın güvenliği yoktu. 14-15 yaşındaki kız çocuklarının çalıştığını herkes biliyordu.

Kadın emeğinin sistematik olarak ucuz ve güvencesiz işlerde konumlandırıldığını vurgulayan Top, "Kadınlara ve genç kızlara 'ev bütçesine katkı' adı altında neredeyse bedava emek dayatılıyor. Bizim emeğimiz harcanabilir görülüyor. Bu, erkek egemen sistem ile sermayenin ortak politikasıdır" dedi.

Ravive Kozmetik'in LC Waikiki, Zara ve Koton gibi markalara üretim yaptığını hatırlatan Top, "Bu markalar 8 Mart'ta kadın güçlenmesini pazarlama malzemesi yaparken, tedarik zincirlerinde kadınların hangi koşullarda çalıştığını görmezden geliyor" dedi.

Top, yalnızca fabrika sahiplerinin değil, denetim yükümlülüğünü yerine getirmeyen kamu kurumlarının da sorumluluğunun bulunduğunu söyledi:

"Biz göstermelik göz altılarla avutulmayı kabul etmiyoruz. Sorumlular bakanlar düzeyinde yargılansın. Varsa biraz utanç, istifa bekliyoruz."

Gelecek sayımızda yeniden buluşmak umuduyla sevgiyle kalın.

21.11.2025

SAHİ KADIN NEYDİ?

YAZAN: Filiz ARDANUÇ KÜÇÜKKAYA

filizkucukkaya7714@gmail.com

Kadın...

Tarihin en arka sayfasına itilip, çoğu zaman eksik, bazen de bilerek yanlış yazılan bir gerçeklik.

“Sahi kadın neydi?” diye soruyorsak, mesele kadın değil; insanlığın yüzyıllardır vermediği hesabın masaya dönmesidir.

Çünkü tablo değişmedi.

Kadınlar...

Kimi yangında kapısı kilitli yerlerde, kimi sokakta, kimi evinde sessizce katledildi.

Kimi “balkondan düştü” dendi, kimi “intihar etti” diye susturuldu, kimi çocuklarının gözleri önünde öldürüldü, kimi sessizce toprağa gömüldü.

Ama hepsinin hikâyesi aynı gerçeğe dayanıyordu. Onlar ölmedi. Onları ihmaller öldürdü.

Alevlere teslim edilen kadınlar, sığınaksız bırakılanlar, korunması gereken yerde savunmasız bırakılanlar... Çare ararken, çaresiz kalan kadınlar. Hepsi, bu ülkenin görmezden geldiği bir acının sessiz sayfalarıydı.

Ve bugün geriye sadece şu cümle kalıyor.

Kadınlar kaderden değil, ihmalden öldü.

Ve yanan sadece bedenleri değil; bizim vicdanımızdı.

Doğduğu gün gömülen kız çocukları...

Büyümesine izin verilmeden evliliğe sürülen hayatlar... Saraylarda adından vazgeçirilen, tarlada belini büken, evde görünmez kılınan, sokakta “tehlike” diye damgalanan kadınlar...

Erkeğin arkasından yürüyen kadınlar... Şiddeti örtülen, emeği yok sayılan bir tarihin içinde savruluyor hala.

Sorun yeni değil, utanç da. Ama hikâye bitmedi. Çünkü bu toplum suçluyu değil, mağduru sorgulayacak kadar köhne bir bakış açısına sıkışmış durumda.

Kadın öldürüldüğünde ilk soru hep aynı. “Neden oradaydı?”, “O saatte ne işi vardı?”

Sanki kimsenin söyleyemediği asıl soruyu kadın sormak zorundaymış gibi:

“Katili kim yetiştirdi?”

Erkeklerin çıkardığı savaşların bedelini yine kadınlar ödüyor. Bazen bedeli bedenleriyle...

Evler yanıyor, gelecek yağmalanıyor, bedenler savaşın görünmez cephaneliğine dönüşüyor.

Göç yollarında kaybolan kadınlar, kayıt bile düşülmeden silinip gidiyor; sanki kimliği gidince insanlığı da yok olmuş gibi. Bir ülkenin sınırları yeniden çizilirken, kadınların hayatı bir kurşunkalemle çizilip siliniyor iz bırakmadan.

Tarlada çalışıyor, fabrikada yoruluyor, evde nefes almadan çarkı döndürüyor ama hala “çalışmıyor” deniyor. Üstelik sofraya bile erkekten sonra oturuyor. Ücret uçurumu kadermiş gibi, taciz ve mobbing olağanmış gibi... Adalet ise her zamanki gibi ağır aksak...

Kısacası kadın, güvenli bir yaşamı bile hak ederek değil, mücadele ederek alıyor.

Ama bütün bu enkazın içinde inkâr edilemeyen bir gerçek var.

Kadın dimdik ayakta.

Evladının fotoğrafına dokununca içi titreyen şehit anneleri...

Enkaz başında günleri umuda çeviren kayıp çocukların anneleri...

Minicik bir nefes için dünyayı seferber eden SMA’lı çocukların anneleri...

Gece nöbetlerinde hastane koridorlarında uyumadan bekleyen, kanser tedavisi gören çocukların anneleri...

Bir lokma ekmeği evladına yedirip kendisi aç yatan, yoksullukla mücadele eden anneler...

Doğduğu anda kaderi çizilen çocuklarına sınıksız sarılıp yılmayan engelli çocukların anneleri...

Şiddet gördüğü için sığınan, evladını korumak için savaşan güven arayan anneler...

Bir avuç ilaç, bir damla tedavi, bir parça gelecek için kapıları aşındıran çaresizliğin içinden güç yaratan anneler...

Hepsi, aynı ağırlığı taşıyan, aynı acıyı bilen, aynı gücü kuşanan kadınlar... Ve hepsi, bu ülkenin konuşamayan ama en sağlam direncini oluşturan yüreklerdir. Hepsi, bu ülkenin görünmeyen omuzları; en çok yaralanıp yine de en çok iyileştiren insanlığın sessiz direncidir.

Bu ülkenin gerçek direnci, makam koltuklarında değil; evde, sokakta, okulda, adliyede nefesi kesilmeden direnen kadınların inadıdır.

“Sahi kadın neydi?”

Bu soru masum değildir.

İnsanlığın yüzüne tutulan bir aynadır bu; saklanmış bir suç dosyasının ilk cümlesi.

Kadın; tarihin ihmalle büyüttüğü yaradır. Ama aynı zamanda o yarayı kapatacak tek kudrettir.

Bugün bu soruyu sorma ihtiyacı doğuyorsa cevabı acı ama nettir.

Kadın, bu dünyanın en çok yük bindirdiği...

Ama buna rağmen en çok ayakta kalan varlığıdır.

Ve insanlık duymasa da duymak istemese de görmese de görmek istemese de kadınların direnci tarihin en gür cümlesi olmaya devam edecektir.

Kadın, direniştir; umuttur ve güçtür.

Her şeyden önce, Yaradan'ın lütfettiği en büyük emanettir.

Ve sonra, insanlığın unuttuğu ışığı taşıyan bir gerçek daha vardır ki...

Gözleri görmese bile dünyayı herkesten daha iyi “gören” kadınlar vardır. Onlar göremez belki...

Ama insanın en gizli kırığını, dünyanın en karanlık noktasını hissedebilen umudun kadınlarıdır. Bir dokunuşları karanlığı yumuşatır, nefesleri gerçeği ortaya çıkarır.

Sessizliğin içindeki en ince sızıyı duyar, bir kalbin en kırılgan yerine bile usulca dokunabilirler.

Adımları rastlantı değil, cesaretle çizilmiş yollar, yeniden kurulmuş hayatlardır.

Toplum görmezden geldiğinde bile onlar görünmeyi görünür kılar, kaybolanı bulur, ışığı karanlığın içinden çekip çıkarırlar.

Eksiklik değil, insanlığın unuttuğu inceliği hatırlatan bir aynadır varlıkları. Sevdayı, öfkeyi, merhameti aynı avuçta toplayıp ışığa dönüştürebilen bir güçtür onlarınki.

Bir gün biri onların elini tuttuğunda, gözleri değil yürekleri konuşur. Ve o konuşma insanın içindeki en eski düğümü çözer, en derin kırığı onarır, gözlerine sessiz bir damla bırakır.

Çünkü gerçek görme, gözlerle değil, yürekle olur.

Onlar, bu dünyanın gerçek görmesini sağlayanlardır.

“Sahi kadın neydi?”

Onlar umudun kadınlarıdır.

23 Kasım 2025

ARI KOVANI

KADIN MÜCADELESİNE IŞIK TUTAN KADIN

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: S. Nazik IŞIK

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, Arı Kovani köşemizde daha önce benim çok yakından tanıdığım bir konuğumuz var, Nazik Işık. Belki pek çoğunuz da bu ismi duymuşsunuzdur. Duymayanlar da merak etmesinler. Nazik'i biz zaten ayrıntılı olarak tanıyacağız bugün. Hoş geldin Nazik'ciğim.

Nazik:

Merhaba,

hoş

bulduk.

Şule: Öncelikle kendini bize tanıtabilir misin?

Nazik: Ben İzmirliyim. 1957 yılında İzmir'de doğdum. Karşıyaka'da büyüdüm. Karşıyaka'da kız lisesini bitirdikten sonra Siyasal bilgiler Fakültesinde öğrenim görmek istediğim için ilk kez de o sene merkezi yerleştirme sistemi uygulamaya girdi. Kazandım, geldim ve mülkiyeden mezun oldum. Devlet Planlama Teşkilatı'nda çalışmak için mülkiyeyi istemiştim. Bilinçli bir tercihti. Benim yıllarımda çok bilinçli üniversite tercihlerinin yapıldığını söylemek biraz zor. Hangi bölümlerden hangi mesleklere geçiş yapılıyor çok bilinen şeyler değildi. Ama ben Mülkiyeyi Planlama Teşkilatında çalışmak için arzu etmiştim. Türkiye'nin değişimci güçleri arasında yer almak istediğim için Onu sağlamış oldum. Ama Devlet Planlama Teşkilatı o zaman arada bir sınav açan bir kuruluştı. Ben sınav için beklemek zorunda kaldım. İşte o dönem iş müfettiş yardımcılığı sınavına girdim. Çalışma Bakanlığı'nda bir süre iş müfettiş yardımcılığı yaptım. Devlet İstatistik Enstitüsü'nde, Sosyal Hesaplar Müdürlüğü'nde nüfus sayımlarıyla ilgili çalışmalar yaptım o dönemde. Aynı bölümde, aynı yerde ekonomik politikaları alanında bir mastır derecesi aldım. Bu arada Devlet Planlama Teşkilatı'nın da açtığı sınavla 1979'da Planlamaya girdim. 12 Eylül döneminde planlamadan 1402 sayılı kanun çerçevesinde atıldım. Yargılandım. 1989'da belağat ettim. Arada uzun bir zaman var. O uzun zamanda ben özel sektörde serbest kaldıktan sonra çalıştım. İki çocuk sahibi oldum. 1989'da dava belli bir aşamaya geldi. Yargıtay aşamasında da bitti. İdare mahkemeleri ve Danıştay'da davalar yürüttüm. Sıkıyönetimin kalkmasıyla birlikte başlayan bir süreç oldu. 1402 sayılı kanun sıkıyönetimin öngörmesi üzerine işten atılmaya ilişkin olduğunu şimdi gençler bilmezler. 89 Aralık'ında da işime geri döndüm Planlama uzmanı olarak. 1989 sonundan 2002 sonlarına kadar Devlet Planlama Teşkilatı'nda iş güç piyasasıyla, çalışma sorunlarıyla ilgili uzman olarak çalıştım. Bu arada bir dönem Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdür Yardımcılığı yaptım. Devlet Planlama Teşkilatı, planlama uzmanlarının bu tür görevlere, geçişleri konusunda kanunen oluşturulmuş hakları vardır. İki yıl kadar yurt dışında tekrar mastır yaptım. Özel bir çalışma yürüttüm, kalkınma çalışmaları alanında devlet burslusu olarak gittim. 2002'de kendi isteğimle emekli oldum. Çünkü aktif siyasi hayatın içerisinde yer alma konusunda 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabii çalıştığım için imkân yoktu. Mecliste çok uzun yıllar plan bütçe komisyonunda görev yaptım planlama teşkilatının gerektirdiği bir iş olarak. Her zaman siyasetle ilgili bir insan oldum. Aktif siyasetin içerisinde üniversite yıllarımdan başlayarak yer aldım ama devlet memuru olduktan sonra parti üyesi olma şansımız olmadığı için o dönemi 2002'de kapatmak ihtiyacı duydum. Emekliliğimi istedim. 99-2000'de başlamış olduğum Hacettepe Üniversitesi'ndeki sosyal hizmetlerle ilgili yüksekokuldaki sosyal politika planlama, toplumsal cinsiyet ve sosyal hizmet derslerimi 2012'ye kadar sürdürdüm. 2012'de İzmir'e dönmüştüm. CHP'den milletvekili adayıydım 2011 seçimlerinde. Bu benim için bir vesile oldu. Kendi

memleketime dönmüş oldum. O tarihten bu yana da İzmir'de yaşıyorum. Aktif çalışmalarımı sivil toplumda da partide de sürdürüyorum. 2003-2004'den 2009'a kadar bir 5-6 yıllık süre Birleşmiş Milletler Nüfusunun da çeşitli Avrupa Birliği projelerinin yöneticiliğini yaptım, danışmanlıklarda bulundum. Çeşitli Birleşmiş Milletler Ajanslarında da danışmanlık ve uzmanlık işleri gerçekleştirdim.

Şule: Evet birkaç şapkanı da bu arada birlikte öğrenmiş olduk. Ama biz bunların ayrıntılarına gireceğiz tabi. İstersen önce Sivil toplum örgütlerinden bahsedelim. Pek çok sivil toplum örgütünde bulunuyorsun. Onları paylaşabilir misin bizimle?

Nazik: Benim sivil toplum örgütleriyle çalışmam oldukça eski. İlk başladığım sivil toplum örgütü Halk evleriydi. 1971'de Karşıyaka Halkevlerinde öğrencilere yönelik fen ve matematik dersleri veriyordum. Daha sonra, 75'te üniversitede birinci sınıftayken 18 yaşını bitirdim. Kendime iki tane ödül verdim. Birinde Cumhuriyet Halk Partisi'ne üye oldum. Öbüründe de bir kadın örgütü aradım. İçinde yer alabileceğim. Bu arayış epeyce sürdü ama Haziran'da o sene İlerici Kadınlar Derneği kuruldu. Başka kadın dernekleri de sol örgütlerin içerisinde vardı. Onların hepsini sırayla ziyaret ettim, Halk Evlerinin Kadın Çalışmaları dahil. Sonuç olarak İlerici Kadınlar Derneği'ne üye oldum. Kendime verdiğim bir diğer ödül. Bunun dışında tabii zaman içerisinde, mülkiyeden mezunum, Mülkiyeliler Birliği üyesiyim, , KAOSGL'nin kuruluşundan beri üyesiyim, Konak Mülteci Merkezi Derneği'nin, KADER üyesiyim, yani sayabileceğim çok sayıda örgüt var. Mesela şu anda Yerel Reform Girişimi Derneği diye yeni bir derneğimiz var, Sosyal Demokrasi Derneği'nin, 2 tane sosyal demokrasi kuruluşu var Türkiye'de. TÜSES, SODE ve SDD dediğimiz Sosyal Demokrasi Derneği. Ben ikisinin üyesiyim.

Şule: Bir de Eşit Yaşam Derneği'nde çalışıyorsun değil mi?

Nazik: Şu anda başkanayım Eşit Yaşam Derneği'nin. 2013'te kurduk biz Eşit Yaşam Derneği'ni. İzmir merkezli bir dernek. Şu anda şubesi de yok zaten. Biz onu kurarken özellikle yerel yaşamda eşitlik perspektifiyle yerel yönetimlerle çalışmayı hedeflemiştik. O perspektifle çalışmaya devam ediyoruz. Ben aynı zamanda şu anda Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Derneği'nin de yönetim kurulu üyesiyim (STGM.)

Şule: Bu kadar işi bir arada nasıl yürütüyorsun?

Nazik: Tabii bütün saydığım sivil toplum örgütlerimde aktif olarak yer almıyorum. Tüketici Derneği'nin de üyesiyim ama orada belli şeyleri izliyorum. Kongrelerine görevim olduğu sürece katılmakla ilgileniyorum. Aidatımı düzenli öderim bütün kuruluşlarımı. Kadın Dayanışma Vakfı'nın kurucularından biriyim ben, hala üyesiyim. Kadın Dayanışma Vakfı'nın artık kongrelerine geliyorum ama onun dışındaki şeylerinde herhangi bir çalışma yürütmüyorum. Yani üye olduğun her kuruluştaki aktif üye olarak, çalışan üye olarak bulunmak değil, aidatını düzenli ödeyen,

Nazik: Partinin çeşitli zamanlarda farklı listeleri yaparken farklı öncelikleri oluyor. Bunun iki boyutu var. Hem genel merkezde hem yerel düzeyde. Yani her zaman, örneğin son dönemde İzmir taşıyıcı illerden biri olduğu için sistemde biliyorsun Türkiye Milletvekilliği yok. Biz de altı siyasi parti bir anlaşmayla girdik. İzmir'e mesela bizim seçilebilir sıralarımızdan, farklı siyasi partilerden, Cumhuriyet Halk Partisi üyesi olmayan dört kişi daha eklendi ve o arkadaşlar milletvekili seçildi. Şimdi onlardan ikisi Cumhuriyet Halk Partisi'ne üye olmuş vaziyetler ama bu şehirde 12-13 milletvekili çıkarma kapasitemizin dördü bu insanlara gidince doğal olarak bizim yerimiz azalmış oluyor. İkinci bir meselemiz, elbette kadınların siyasette erkekler kadar şansı yok. Yani bir bölgede bir kişi konuştuğu zaman listenin başına, seçilecek yere, “Size de verdik ya, kadınlar da seçiliyor ya” diyen çok insan çıkıyor. Partinin politikası bu olmamakla birlikte. Çok kısa bir zaman öncesine kadar Cumhuriyet Halk Partisi'nde milletvekilleri için kota yoktu mesela, cinsiyet kotası. Daha doğrusu şöyle vardı, merkezden atamayla belirlenen bir yüzde on beşimiz var bizim. O yüzde on beşin içerisinde kotaya uyulur deniyordu. Yani listenin tamamında kota milletvekilliği için yoktu. Büyükşehir Belediye Meclisi üyeleri ve belediye meclis üyeleri için var aslında bu kota. Özellikle ilçeler tabii ki belirleyici burada. Orada vardı kota. Orada da partideki Cinsiyetçi yaklaşımdan

etkilenmişlik kendini gösteriyor. Fermuar sistemi olmadığı için ön sıralara, seçilebilir yerlere daha az kadın konuyor. Listenin sonlarına kadınlar yerleşiyorlar genellikle. Bu ayrımcılık, parti içerisinde cinsiyet kotası olsa da büyük ölçüde devam ediyor. Zihniyet değişimi çok zahmetli, uzun soluklu bir iş biliyorsun. Ben bunların hepsinden nasibimi aldım. Yerel de ön seçime katılmadım 2015'te bir ön seçim yapıldı. Çünkü zaten ön seçimden seçilenlerin sadece beşi, ilk beşinin seçilme olasılığı vardı ve bu beşin arasına girebilecek bir kadın yoktu. Benim en iyi ihtimalle çıkabileceğim yer ki ön sıralarda bir kadın olarak çıkma olasılığım çok yüksekti. İyi tanınırdım örgütte, sevilende bir insandım. Ama araya genel merkez kontenjanından yerleşecekleri de dikkate aldığında benim gelebileceğim en iyi sıra 8 veya 9'du. CHP'nin de o tarihte burada bölgelerde 7'den fazla vekil çıkarma olasılığı yoktu. Nitekim 7-7 ile bile hatta 7-6 ile iki bölgede kaldık. Öl seçimden de çıksan ve o kadar enerji harcamış olmana rağmen seçilebilir bir yerde olma olasılığı yok. Sistemin de getirdiği bazı şeyler. Kadın kolları genel sekreterliği, parti meclisi üyeliği yaptım. Çeşitli programla ilgili çalışmalarda, bilim, yönetim, kültür platformu çalışmalarında farklı görevler üstlendim. Benim genel sekreterlik yaptığım dönemde mesela engelli kadınlarla ilgili komisyonlar bile oluşturmuştuk, çalışmıştık birlikte. Yani emek vermekle partide ille bir yere seçileceksiniz, bir yere geleceksiniz, aday adayı olduğunuz yerde olacaksınız diye bir kural maalesef. Yok. Kadınlar bundan daha fazla etkileniyorlar. O da bir gerçek. Kotalarda bu anlamda daha fermuar sistemiyle desteklenmediği sürece daha zor hale geliyor.

Şule: Tabii biz senin gibi bir insanın seçilmesini çok istiyoruz. Bundan sonraki dönemde aday olmayı düşünüyor musun?

Nazik: Siyaset şöyle bir şey, ben iki tane virüs bilirim. Vücuda girdi mi çıkmaz. Bunlardan bir tanesi feminizmdir, öbürü de siyaset aşkıdır. Ben sadece siyasi parti anlamında söylemiyorum. Hayatın çeşitli alanlarında, sivil toplum çalışmalarında da hak temelli oldukları sürece geniş anlamda siyasetin bir parçası olarak görüyorum. Hayırsever Dernekleri gibi çalışmalarını dışarıda tutarak söylüyorum benim gibi hak temelli bakış açısıyla olanları. Siyaset yapmaya devam edeceğiz. Ediyoruz da imkânlarımız neye elveriyorsa, şartlarımız nerelerde bulunmaya elverişliyse Oralara aday da olacağız. Seçiliriz, seçilmeyiz, o ayrı bir şey ama iddiamızı sürdürmek gerekir diye düşünüyorum.

Şule: Çok mantıklı bakıyorsun olaylara gerçekten. Peki, biraz kadın hareketi üzerinden konuşalım. Senin kadın hareketine olan ilgin, yani feminizmle tanışman, feminist olman, bu nasıl oldu? Bu süreci biraz paylaşabilir misin bizimle?

Nazik: Benim engelli bir abim var. Doğduğum anda abimin ablasıydım ben. Onu korumak, kollamak, ona kol kanat gelmek gibi bir misyonla doğmuş bir çocuğum. Abimle ilgili farklılığın yol açtığı ayrımcılık meselelerine çok erken yaşta tanık oldum. Bunun getirdiği bir duyarlılık oluşumu

söz konusu oldu bende. 5 yaşında okuma yazma öğrendiğimde, okuma yazma öğrenmiş olduğum keşfedildiğimde, Karşıyaka gibi bir yerde bile çevremde ki biz çok kalabalık ve büyük bir aileydik. Araştırdım merakla herkes böyle beş yaşında kendi kendine okuma yazmayı öğrenmiş mi diye. Bana neredeyse madalya takmak üzereydi. O nedenle çok duyarlı büyük bir iş başarmış olmanın şeyi vardır ya çocuklukta. Şimdi de olsa hepimiz gurur duyarak söyleriz bir özelliğimiz olsa. O zaman herkese soruyordum, “Ben okuma yazma biliyorum, sen de biliyor musun?” diye. Hiç erkek yoktu okuryazar olmayan tanıdığım, çevremde gördüğüm, sorduklarım arasında. Ama kadınlar vardı. Hala da olduğu gibi. Ben kadınların farklı olduğunu, okuma yazmada bile eşit olmadığını o çocuk aklımla belki böyle ifade etmedim ama o zaman ilk fark ettim ve okuma yazma öğrenmeleri için çok zorladım kadınları o tarihlerde. Komik komik hikâyelerim de vardı. Okuma yazma öğretmeye kalkışmak gibi kadınlara. Abimin engelli olmasından kaynaklı duyarlılık, farklıların eşitsiz olduğunu, ayrımcılığa uğradığını belki bu dille değil ama anlama becerilerim o zaman gelişmeye başladı. Kadınlarla ilgili de bu okuma yazma meselesinden sonra hep böyle Aynı mı, farklı mı konusu kafamı kurcaladı açıkçası. Ortaokuldan sonra daha sol, sosyalist görüşlere eğilimli bir insan oldum. O zaman zaten eşitsizliklere daha da bir duyarlı hale geliyorsun, sınıfsal eşitsizliklerden başlayarak. Ama bu sınıfsız eşitsizliklere aşırı vurgu yapmanın, o dönemki sosyalist hareketin de bana getirdiği en önemli özellik, devrim olacak, her şey dümdüz, her şey güzel olacak yaklaşımı içerisinde geçmek oldu. Kadınlarla çalışmayı üniversite yıllarında tercih etmiş olsam da gençlik örgütlerinde çok yer almadım. Ben kadın hareketine geçiş yaptım doğrudan. CHP’de de kadın kollarında çalışarak başladım 75’te. Feminizm o zaman çok da matah bir şey olarak anlaşılmıyordu. Sosyalist hareket, sol hareket içerisinde erkek düşmanlarıyla özdeşleştirilen, mücadele bölücüsü gibi tarif edilen bir şeydi. Benim feminist olmam 12 Eylül’den sonrasındır. Daha doğrusu 4-5 yılı bulan bir okuma, araştırma, düşünme döneminden sonra, 12 Eylül sonrasında, kendime böyle bakınca, “Ya ben bilmem kaç yıldır bal gibi feministmişim, yaptığım şeyler feministliğin ta kendisiymiş” diye bir noktaya geldim. Ve çok erken yaşlardan itibaren aslında feminist olduğumu söyledim. Ama bunu itiraf etmek, buna sıfat olarak soyunmak, üstüne giymek 12 Eylül sonrasıdır benim için.

Şule: 12 Eylül sonrasında ne oldu da bu karar kesinleşti?

Nazik: Cezaevi dönemi geçirdim. Cezaevi dışındaki kadınlar ve çocuklarla çok yoğun bir dönem yaşadım. İlerici Kadınlar Derneği’nden gelen birikimim vardı. Sol hareketler içerisinde kadınların yine eşitsiz konumda olduğunu yaşamış insanlardan biriydim. Cumhuriyet Halk Partisi’ne dâhil olmak üzere. Bütün onların bende bir birikimi olduğunu düşünüyorum. Bir diğer tarafı işin 12 Eylül sonrasında ortaya çıkan Avrupa’daki ikinci dalga Feminist Hareketi’nin Türkiye’ye yansımaları başlamıştı. Somut yayınlarının başlaması, çevirilerin başlaması, Ankara’da bilinç yükseltme

gruplarının oluşmaya başlaması gibi bunların içerisinde kadına yönelik şiddetle ilgili konularla ilgilenmeye başlamam gibi şeyler oldu. Bu ikisinin birleşimidir benim kendimi, yaptıklarımı sorgulamam. Şiddetle ilgili çalışan her konuyu toplumsal cinsiyet perspektifinden görebilen bir noktaya gelmiş kadın erkek, herkes için geçerli bir nokta. Kadınla ilgili şiddetle ilgili çalışıyorsanız, bu şiddetin cinsiyete dayalı ayrımcılıkla ilişkisini ve bunun ne kadar eşitsiz bir ilişki olduğunu, öğrenilmiş davranışları anlamamanız mümkün değil ki. Bu da feminist teorinin çok önemli bir bölümü.

Şule: Kadınların dayanışması, güçlendirilmesi bizim için çok önemli. Önce kadınlar açısından bunu biraz irdelemek istiyorum. Yani kadınlar acaba güçlenirken, dayanışırken kaçırdıkları bir şeyler oluyor mu? Yani kendi güçlerini zayıflatabiliyorlar mı? Kendi aralarında mesela bazen eril davranışlar olabiliyor, hırslar ihtirasa dönüşebiliyor. Bunu nasıl değerlendiriyorsun?

Nazik: Dayanışmanın her türlü kadınlar için de bulunduğu zorluktan çıkışla ilgili anlamlı ve önemli bir katkı sağlayan olaylar, davranış şekli dayanışma. Kadınlar için de eşitsizlikle mücadelede dayanışma çok özel bir konumda. Özellikle de kendi aralarındaki dayanışma. Bunu sağlayabilmek için de kadınların kendilerini güçlendirmeye ihtiyaçları var tabii ki. Sadece dayanışma deyince, dayanışma kendiliğinden olmuyor. Biz de bu toplumun ürünü varlıklarız. Kendimizle özel olarak uğraşmadığımız sürece bu toplumda geçerli, hiyerarşik. Yani şu ya da bu şekilde bu cinsiyetçi toplumun ayrımcı dilini, ayrımcı erkek egemen hiyerarşisini, davranışlarını bir şekilde biz de bünyemizde barındırıyoruz. Bunları öğrenerek yetişiyoruz. Toplumsal cinsiyet dememizin de önemli bir nedeni. Bu zaten cinsiyet rollerimizi, toplumun özelliklerinden edindiğimiz birikim bu sonuçta bünyemize yerleşmiş, içselleşmiş olan kısım. Zaten zorluk da burada başlıyor. İnsanın kendini değiştirmesi, dönüştürmesi de kolay bir mesele değil. Onun için bu anlayıştan, bu yaklaşımdan çıkmakta da hepimizin Yardıma ihtiyacı var. Kendimizle uğraşmaya ihtiyacımız olduğu gibi birbirimize de destek olmaya ihtiyacımız var. Mekanizmaları, yasaları, toplumsal davranış kalıplarını, cinsiyet kalıplarını değiştirmek için yapmamız gereken pek çok şeyi tek başına başarmamız mümkün değil. İyi rol model olmak bu açıdan güzel görünüyor insanlara, teşvik edici görünüyor ama çok yetersiz ve insanları bazen parçalanmaya kadar götüren özellikler taşıyabiliyor. Ona da yetiş, buna da yetiş. Tek taşımı kendime aldım vaziyetinde her şeyi beceren kadın, güçlü kadın olmak gibi bir noktada kendimizden çok şey verir duruma geliyoruz. Onun için dayanışma, mücadele içerisinde birlikte olma bizim açımızdan özel bir önem taşıyor bu zorlukları el birliğiyle aşabilmek

açısından.

Şule: Özellikle karma örgütlerde kadınların durumunun ben çok fazla gündeme alınmadığını, değerlendirilmediğini düşünüyorum. Mesela Kader daha çok kadın muhtarlarla ilgileniyor ama sendikalarda, derneklerde bakıyorum kadınlar daha çok evde nasıl mutfaklarında çalışıyorlarsa, o

örgütlerde de mutfak işlerini daha çok yürütüyorlar, çok çalışıyorlar, çok emek veriyorlar. Ama orada erkek egemen sistem sanki kadınları Ayrı ayrı yerlere koyuyor. Yani bir arada olamıyorlar, bir yere gelemiyorlar. Bu konuda bir şeyler söylemek ister misin? Yani karma örgütlerde gerçekten kadınların yaşadığı sorunlara sen de tanık oldun mu?

Nazik: Tabii tabii. Bu çok uzun yıllar hepimizin gözlemlediği, çok emek verdiği alanlar içerisinde. Ben daha çok kadın örgütleri içerisindeki konulardan haberdarım ama sol örgütlerin içerisinde de pek çok mücadeleye tanıklık ettim. Karma örgütlerde, sendikalarda, meslek örgütlerinde de bu eşitsiz konumu elbette yaşadım ve gördüm. Hem tanık oldum hem bizzat yaşadığımda oldu siyasette. Siyaset de bir karma örgüt modeli biliyorsunuz. O açıdan bunlar bilindik hikâyeler. Bugün Türkiye'de geldiğimiz nokta açısından şunu söylemek mümkün: Hem meslek örgütlerinde hem de özellikle karma örgütlerin bir kısmında, mesela TUMOP benzeri örgütler, meslek örgütleri, barolar gibi örgütleri kastediyorum. Hala bir barolar birliği başkanı, ulusal çattaki Başkanı bir kadın olmadı şu ana kadar. Mülkiyeliler Birliği gibi bir yerde iki kadın başkan gördük bunca yılda. Buralarda da hala zorluklarımızın olduğunu görüyorum ama burada bir değişim olduğunu da görüyorum. Bu da bizim Osmanlı döneminden bugüne kadar uzanan mücadelemizin de çok önemli sonuçlarından biridir. Belki Türkiye'de demokrasinin insan haklarına saygının, hepimizin refahına, huzuruna, ülkenin kalkınmasına, gelişmesine ne kadar verimli, yararlı bir katkı olduğunu görebilsek, keşfedebilsek, cinsiyet ayrımcılığının da demokrasiyle ilişkisini daha net ortaya koyabilsek, Bu anlamda çoğunluğu kazanabilsek bu değişim daha da hızlanacak. Ama ben kendi gençlik yıllarımla karşılaştığım zaman mesafe alındığını düşünüyorum. Her ne kadar sendikal hareket çok zayıflamış gözükse de Türkiye'de, DİSK'in başında genel başkanı olarak bir kadın var mesela. Bu akıl alacak bir şey değildi benim gençlik yıllarımda. Birçok örgütte, meslek örgütlerinde şube başkanları kadın olmaya başladı. Delegeler arasında partilerde olduğu gibi kotayla belirlenen cinsiyet kotaları var, eşitlik tutum belgeleri, kadına yönelik mobilg tutum belgeleri var. Bunlar da bence önemli gelişmeler. Bütün bu kadınlara ayrılan sandalyelerin, koltukların sayısının azlığına rağmen başarılı işler.

Şule: Bir de son kertede kadınlar üzerine çok fazla geliniyor. Yani artık kadınlar hangi konularda eylem yapacaklarını bilemiyorlar. Sanki şeriatın adımları tek tek üzerimize geliyor gibi. Ben endişeleniyorum. Tamam kadınlar olarak çok güçleniyoruz, mücadele ediyoruz. Bu tek başına yetiyor mu? Bundan sonraki süreci nasıl değerlendiriyorsun?

Nazik: Doğrusunu istersen ben de çok riskli bir dönemde olduğumuzu düşünüyorum ve 2011'den bu yana bu riskin her geçen gün arttığını üzerimize üzerimize gelmekte olduğunu görüyorum. 2007'den sonra bir duraklama dönemi yaşadık ama 2011'den bu yana başka bir perde açıldı iktidar sahnesinde. Ve Türkiye bir tek adam rejimine geçiş yaptı biliyorsun 2016'dan bu yana da. Yani bütün

bu gidişatın, otokratik yönetimlerin, tek adam rejimlerinin, tek adamın kadın olması halinde bile bir ayrımcılık, bir şiddet, bir demokrasiden uzaklık, katılımcılıktan uzaklık içerdiğini görmezden gelmemek lazım. Ve bunların hepsi kadın erkek eşitliğinin oluşması, gerçek anlamda hayatın içinde yaşanan bir eşitliğe ulaşmamız açısından son derece tehlikeli. Son derece önemli, problemleri gelişmeler. Bunların üzerine bir de bugün karşımızda olan iktidar, gerçek anlamda bir muhafazakarlıktan da öte, İslami muhafazakarlık çerçevesinde örüntülenmiş bir iktidar. Yani bizim her insanın bir fıtratı varken İslami fıtratla anlaşılan şey bizim cinsiyet ayrımcılığının aynen devam etmesi, katmerlenmesi, kadınlar ve erkeklerin belirli rollere sığdırılması, biyolojik cinsiyetin aynı zamanda toplumsal kalıp haline gelmesi demek. İşte bunun çatırtısını yaşıyoruz biz bugün. Bunun hesaplaşmasını yaşıyoruz. 2000'lerin başında mevzuatta, yasalarda yaptığımız çok önemli değişikliklerin sonuncusuydu medeni kanun ve ceza kanunu değişikliği o dönemde. Ve 90'lar boyunca biz yasalarda çok önemli gelişmeler sağlamış bir kadın hareketiyiz dünyada baktığınız zaman özel bir örneğimiz aslında. Çok büyük değişikliklerle, zorlamalarla karşı karşıyayız bugün. Kadın haklarını belirli bir cinsiyet kalıbı çerçevesine oturtulmak üzere kadınlara baskı yapılıyor. Ortadaki mesele bu. Ben senin kuşkularına katılıyorum bu anlamda. Şimdiye kadar hep bir yasa değişikliği gündeme geliyor, NAFKA ile ilgili. Püskürtmeye çalışıyoruz. Başka bir yerden kürtajla ilgili bir şey geliyor, onu değiştirmeye çalışıyoruz. Ama mesela bugün fiilen devlet hastanelerinde kürtaj yapılamaz duruma gelmiş durumda. Nafaka ile ilgili düzenlemenin 11. yargı paketinde tekrar geleceğini biliyoruz. Evlenme yaşıyla, yaşı düşürmekle ilgili şeyler. Ve toplum içerden adım adım erken yaşlarda bu tür kalıpların, beyinlere dolduran çalışmaların da yoğunluğuyla adeta zehirleniyor. Bundan da doğrusu çekiniyorum.

Şule: Bir şapka daha var benim bildiğim. Bu da yazma meselesi. Daha önce Umudun Kadınları Dergisine bir yazı yazmıştın ve çok güzeldi. Senin kitapların da var galiba ya da kitap yazma konusunda ekip oluşturduğun dönemler var sanıyorum. Biraz da onları paylaşır mısın?

Nazik: Benim doğrudan kendi adıma yazdığım bir kitap yok, SEDAV Başvuru Kitabını saymaz isek. Ama farklı farklı kitapların içerisinde yer almış makalelerim var. Çeşitli çalışmaların içerisinde yayınlanmış yazıları var. Yazmaya da devam ediyorum. Çeşitli yayın organlarında yer verdiğim gazete yazıları da var. Yazmak her zaman sevdiğim bir iş. Her zaman çok başarılı değilim zaman ayırmak açısından. Bugün daha bir kitap tanıtımındaydık. İzmir'de iz bırakan kadınların hikâyesini yazdık bu süre içerisinde. 15 kadın biri de benim, Kadın Yazarlar Derneği ile bir yayın haline getirdik. Çünkü biliyorsun kadınların yaptıkları da kendileri de çok görünmezleşebiliyor. Hâlbuki bir ömür veriyor her kadın bu mücadeleye. Bu tür kitaplar da çıkarıyoruz tabii. Yani hareketin de tarihini yazılı bir belleğe kavuşturmak için yaptığımız çalışmalar da var. Oralari da yazıyorum. Yerel siyaset çalışmalarına çok emek verdim. 2002'den bu yana bu alanda çok emeğim var. Ankara

Kader'de yaptığımız çalışmalarda pek çok yayın benim de elimden geçti. Çeşitli kadın örgütlerinin hazırlıklarına, kitaplarına editörlük yaptığım olur, yazdığım olur. Yazma serüvenim böyle. Raporlarım var tabii çeşitli alanlarda. Gölge raporların hazırlanmasından tut, mesleki raporlara kadar tezlerim var. Yazmayla çeşitli düzeylerde ilişkim var yani. 80 yaşına geldiğimde daha sokaktan ayağımı içeri çekmiş olacağımı varsayarak yazmak istediğim bir romanda dolanıp duruyorum.

Şule: Umarım bunu 80 yaşından önce gerçekleştirirsin. Daha çok gençler de okur. Sevgili Nazik, biz senden bir söz alalım ya da yeniden bir hatırlatalım. Umudun Kadınları Dergisine yazmanı çok istiyoruz. Eğer bir iki yazınla katkıda bulunabilirsen çok mutlu oluruz.

Nazik: Çok mutlu olurum ben de. Sevana ile ilgili konuyu sen gündeme getirdiğinde ben kendi sesimden seslendirmek de istemiştim Sevana'ya bir şey olsun diye sadece yazmak değil. Sen gönderiyorsun çıkan sayıları, o nedenle izleme şansım oluyor.

Şule: Son olarak izleyicilerimize bir mesaj vermek istesen ne söylerdin?

Nazik: Değişim çok uzun süreli bir şey, bir toplumsal değişimden söz ediyorsak ve hiç de kendiliğinden oluşmuyor. Onun için bu mücadeleyi sürdürmek isteyen, bu mücadelede şu ya da bu nedenle yer almak isteyen, eşit bir dünyanın en güzel dünya olacağına, şu ya da bu ölçüde inanan herkesin yanımızda olmasını istiyorum. Bütün kadınların, hatta çocukluktan başlayarak her cinsten insanın. O nedenle ben hep “Asla yalnız yürümedim” derim. Asla yalnız yürümemelerini diliyorum.

Şule: Çok teşekkür ediyoruz katıldığın için.

Nazik: Ben de teşekkür ederim değer bulup bu söyleşiyi yaptığınız için.

Şule: Sevgili izleyicilerimiz, Nazik Işık'la birlikteydik. Nazik Işık'ı İzmir'e yolunuz düşerse bizzat tanımanızı çok isteriz. Çünkü gerçekten son derece dayanışmacı, son derece alçak gönüllü, yani böyle mahallede karşılaştığımız, üniversitede birlikte olabileceğiniz, her telden çalabilen bir arkadaşımız. Onu biz bu şekilde tanıttık ama siz yüz yüze ya da telefonla tanışma fırsatı bulmak isterseniz bize ulaşabilirsiniz. Umutla kalın.

3 Ekim 2025

ÖĞRETMEN ANNE

YAZAN: Hasibe BOZTEPE

hasibeboztepe@gmail.com

Ne çok çocuk sesi taşırız biz öğretmenler içimizde. Ne çok anne kokar ellerimiz, ne çok baba... Heybemize ne çok yaşanmışlık sızar. Ne çok anı biriktiririz takvimleri eskittikçe; sayısız

an... Hikâyesine dokunduğumuz kaç güze bahar taşırız ustaca; kaç bozkıra can suyu, kaç onulmaz yaraya merhem oluruz kim bilir?

Daha dün gibi tadı damağımda mesleğe ilk başladığım masalsı Çarşamba. Ah, Mustafa Onbaşı İlköğretim Okulu, ah Konya-Çumra! Sınıfın kapısından adım attığımda nasıl da geride kalmıştı içime yuvalanan kronik korkularım! Oysa günlerce, gecelerce kafamda bir yığın soru işaretiyle boğuşmamış mıydım? İç sesim, kötümser yanımla, sağır bir duvar örüp içime, nasıl da ikircikli bir ruha bürümüştü beni! “Ya beni kabullenmezlerse, görmemem ya problem olursa, ya çocuklar beni sevmezse...”

Sınıfa o gün, hiç unutmam 31.10.2007 Çarşamba günüydü, birkaç yıldır o okulda görev yapan sonradan hayatımda dostluğuyla iz bırakacak olan İngilizce öğretmenimiz Cem hocayla girdik. Beni çocuklara taktim ederken öyle sıcak bir dil kullandı ki... Sanki yıllardır tanışıyormuşuz, ahabplık ediyormuşuz gibi. Ben sınıfa girmeden usulca kaygılarımı fısıldadığımda bana söylediklerini ölsem unutamam: “Korkmayın hocam, çocuklar sevgiyi anlar ve sevidiklerinde mutlaka karşılık verir.” Ne doğru bir saptama! On Sekiz yılda, her yol ayrımında onların katıksız sevgisi bana rehber oldu; en büyük reçetenin bir öğretmene, öğrencilerinin sevgisi olduğu gerçeğiyle yüzleştirdi beni.

Çocuklara en yalın halimle anlattım kendimi o gün. Görme engelli olduğumu, dereceyle biten zorlu öğrenim hayatımı, yaptıklarımı, yapamadıklarımı... Rol yapmadan, kendim olarak, kendimi oynayarak...

Gün geçtikçe öyle biz olduk ki... Ben Konya’da yalnız yaşıyordum; okulla evimin arasından demiryolu geçiyordu. Bir öğrencim vardı, Ayşe. Her sabah beni evimden alırdı; birlikte okula giderdik. Bir keresinde, sabah beni almaya geldiğinde, kapımı çalıp da sesini bana duyuramayınca: “Hasibe Öğretmen’e bir şey oldu galiba kapıyı açmıyor.” Diye tüm öğrenci ve öğretmenleri seferber edip kapıma dizmişti. İliklerime dek sevilmenin hazzını duyumsamıştım. Şimdi düşünüyorum da bu yaşı küçük, kalbi büyük kızı, içime kuşlar konuyor, adını andıkça masmavi bir gökyüzü oluyorum. Ya tayinim çıkınca ardımdan ağlayan, “Gitmeyin, ne olur!” Diye yalvaran Hüseyin... Nasıl unutturum onu? Her öğretmenler gününde arar, hatırlatır varlığını o da hayatıma dokunan diğer çocuklarım gibi. Kim demiş öğretmen değiştirir, dönüştürür öğrenciyi diye? Asıl bize kabuk değiştirten, bizi koşulsuz seven, varlıklarıyla içimize lavanta zamanlar damıtan o minicik yürekler...

O kadar aşığım ki mesleğime ben, eşime ilk “Evet”imi bile öğretmenler odasında dedim; nikâh şahidimiz de milli eğitim müdürüydü; nikâhımızda ailemizden hiç kimse yokken, mutlu günümüze sadece öğretmen arkadaşlarımız tanıklık etmişti.

Ben çok zor anne oldum; yavrumu kucağıma aldığımda evliliğimin 8. yılıydı. Öğrencilerimi çok sevdim; öyle çok sevdim ki, hepsini çocuğum gibi gördüm. Eşim hep takılır bu yüzden bana:

“Senin öğrencin olmak isterdim.” Diye. İşte çocuk özlemiyle yandığım bir Anneler Günü’nde kapıma gelen öğrencilerim bana tarifsiz duygular yaşatmıştı. Bir çiçeğe al el acele ilıştırılan şu not kalp ritmimi değiştirmiş, içime umut tohumları ekmişti: “Anneler gününüz kutlu olsun, iyi ki varsınız öğretmen annem!..” Notu okuyunca sarsıla sarsıla ağlamış, Allah’a şükretmişim defalarca İyi ki öğretmenim, diye. Öğrenmenin yaşı yokmuş meğer o gün anladım; öğretti ışığa kesmiş bir yürek bana sadece doğurmakla anne olunmadığını; her öğretmenin bir anne, her öğrencinin de bir evlat olduğunu. Kalbi öğrencileri için atan, ruhunu, bilgeliğini, anaçlığını onlara eşit biçimde pay edip, öğrencilerine kol kanat gererek onlara yuva olan adsız kahramanlara, hakkı ödenmez öğretmenlere, öğretmen anne ve babalara ne mutlu!

TARİHİN KADIN YÜZLERİ **LOU ANDREAS-SALOME**

YAZAN: Nalân YILMAZ

nalanyilmaz@yahoo.com

İkili ilişkilerde birliktelik, fiziksel mi ruhsal mı olmalıdır sorusuna yanıt, büyük oranda her ikisinin de var olması gerektiği olsa da koşullara göre değişkenlik gösterebileceği de göz ardı edilmemeli.

Nazilerin, Yahudilerin yanı sıra özürlülere, eşcinsellere de soykırım uyguladığı bilinmekte. 1997 İngiltere - Japonya ortak yapımı olan Bent (Kırık) filminde eşcinsellere uygulanan soykırım iki gey üzerinden verilir. Max ve Horst, toplama kampının koşulları içinde duygusal yakınlık yaşarlar. Değ il dokunmak, belli mesafede yaklaşmanın dahi yasak olduğu taş ocağında, kısa bir zaman diliminde yalnız kalırlar. Kendi bedenlerine hiç dokunmadan, sadece birkaç cümle konuşarak 'sanal' birliktelik yaşarlar ve sonunda orgazm bile olurlar. Filmin hemen pek çok sahnesi gibi bu sahne de izleyici için son derece etkileyicidir.

Yeryüzündeki insan sayısı kadar ilişki ya da evlilik anlayışından bahsetmek olası. Bunlardan biri de yazıya konu olan Lou Andreas-Salome’ye ait. Ona göre evlilik aşkı öldürür, arzu ne kadar güçlüyse boyun eğme de o kadar güçlü olur ve cinsel birlikteliğ in olduğu ilişkilerde aşk ölmeye mahkûmdur. Bu nedenle evlenmeye şiddetle karşıdır. Çevre baskısıyla yapılacak göstermelik evlilik yerine entelektüel birlikteliği, yaşadığı dönemin koşulları içinde cesurca savunur.

Sefarad Yahudisi olan atalara sahip Lou, 12 Şubat 1861 yılında St. Petersburg’da, Almanca konuşan bir ailede doğdu. Fiziksel görüntüsü, düşünceleri, zekâsıyla çevresinin her zaman dikkatini çekti. Tuttuğu notlar annesiyle arasının pekiyi olmadığını gösterse de “Çok az genç kız onun gibi her şeyi kendi istediği biçime sokmuştur” diyebilecek kadar çocuğunu tanıyan bir anneye sahipti.

Lou genel olarak yalnızlık duygusu içindeydi. Farklı hedefleri vardı ve onlara yönelmesi konusunda, “Hedefler benim için bir seçim değildi, çünkü seçme duygusunu hiç yaşamadım ama içimde doğal kuvvetlerin gerekli işleyişiyle çok benzerlik buldum” diyordu.

Sağlık sorunları nedeniyle Roma’ya gitmesi gereken Lou için edineceği yeni çevre, zihinsel, kültürel gelişimi için büyük bir şans olacaktı ve bu şansı henüz Petersburg’dayken yakalamıştı. O dönemde, pasaport alınabilmesi için kiliseye üyelik işleminin yapılması gerekmekteydi bu da kilise ruhani kurulunun yapacağı sözlü sınavdan geçer not almakla mümkündü. Kurulun muhtemelen soracağı On Emir, Rabbin Duası, İman Açıklaması ve kilisenin kabul etmiş olduğu ilmihal’den sorular için Lou, dönemin ünlü rahibi Hendrik Gillot’dan ders almaya başladı. Bir gün, hakkında

duyduklarından etkilenip onu dinlemeye gitmiş ve ondan çok şey öğrenebileceğini o gün anlamıştı. Ancak daha ilk günlerde, çetin ceviz öğrenciyle hocası arasında ciddi sorunlar başladı. Örneğin, “Tanrı’nın olmadığı bir yer düşünülebilir mi?” sorusuna Lou’nun, “Düşünülebilir. Cehennem” yanıtını vermesi rahibi oldukça şaşırtmıştı. Yine de deneyim ve derinliğe sahip rahip, henüz on yedi yaşında olan öğrencisinin sorgulayıcı özelliğinden memnun derslere devam etti. Onu salt dini konularda değil felsefe tarihi konularında da eğitti. Genç kız için Gillot bulunmaz fırsattı ancak işler bir süre sonra sarpa sarmaya başladı. Rahibin sevgi dolu sarılmaları, dostça davranışları zamanla anlam değiştirdi ve taparcasına sevdiği hocasından uzaklaşmak zorunda kaldı. Oysa Lou, genç yaşına karşın kararlıydı, kendini asla cinselliği olan bir ilişkiye teslim etmeyecekti. Beklemediği bu durum onu öyle derinden etkilemişti ki kendini kefenle tariflediği “Ölüm Yakarışı” adlı şiirini yazdı ve onu hocasına okutarak görüşmelerini sonlandırdı. Bu, sadece kıymetli bir eğitimin yarıda kalması olmayıp içinde büyüttüğü hayranlığın da yerle bir olmasıydı. “Tek bir darbeye tapındığım şey yüreğimden ve duygularımdan düşüp bir yabancı oldu” sözleri onun duygularını göstermesi bakımından önemlidir.

Lou, Roma’da döneminin ünlü şairleri ve filozoflarıyla tanışma olanağı buldu. Petersburg’da ve daha sonra Zürih’te almış olduğu felsefe, teoloji, metafizik dersleri ona güçlü donanım kazandırdı, dönemin ünlü isimleriyle ortak dil yakalamasını sağladı. Avrupa’da karşılaştığı, konuştuğu herkesin üzerinde derin izler bıraktı. Freud’a göre kavrama yeteneği müthiş bir insan, Paul Ree, Nietzsche, Rilke’nin hızla âşık oldukları zeki bir kadın, Friedrich Carl Andreas için ölmeyi göze alabileceği kadın, ...

Ree oldukça farklı biriydi. Yahudi olduğu için kendinden nefret ederdi, hastalık derecesinde kumara düşküncü ve yaşamına istediği an son verebilmek için yanında küçük bir zehir şişesi taşırdı. Olumsuz özelliklerine karşın, sıcakkanlı, dost canlısı ve kibardı. Lou, kendisine âşık olan bu adama kayıtsız kalamadı. Evlenme teklifini kabul etmedi fakat onu entelektüel birlikteliğe ikna etmeyi başardı ve üç yıldan fazla süre boyunca cinsellik olmadan uyum içinde yaşadılar. Ree, zaman içerisinde onunla paralel düşüncelere gelmiş olacak ki bir gün defterine, “Soylu, ruhsal ve derin sevgi uyandıran bir kadınla ilişkilerimizde en sonunda onun mülkiyetini de elde ettiğimizde her zaman kazandığımızdan fazlasını kaybederiz.” notunu yazdı.

Ree, yakın dostu Nietzsche’nin Lou ile tanışması gerektiğini düşünüyor ve onları buluşturmanın yollarını arıyordu. Sonunda istenen tanışma gerçekleşti ve Nietzsche, “Hangi yıldızlardan düşüp de burada bir araya geldik?” diyerek tokalaştı onunla. Bu karşılaşma Nietzsche için farklı bir dönemin başlangıcı olabilirdi. Ree’den onun zekâsına ve birikimlerine ilişkin epey bilgi sahibi olmuştu. Lou’nun kalbini kazanabilirse, yalnızlıktan kurtulabilir, sadece erkeklerle konuşmak zorunda kaldığı felsefi dünyasına renk gelebilirdi. Bu düşüncelerle, birkaç görüşme sonrasında, Lou ile evlenmek için Ree’yi aracı yaptı fakat teklif Lou tarafından geri çevrildi. Yaklaşık sekiz aylık tanışıklığın bitiminde gururu kırılan Nietzsche artık ona öfke doluydu. “Tüm tanıdıklarım arasında en değerli” diye tanımladığı kadın, verdiği ret cevabıyla nefret edilenler listesinin başına geçmişti ve “Lou, benim için en itici ve nefret uyandıran bütün insan özelliklerini kendinde topluyor” diyecek kadar da ona kızgındı. Ancak yaşadığı karşılıksız aşk, Nietzsche’nin olgunlaşmasına önemli katkı yaptı. Ablasından alınan bilgiye göre, tüm tanıdıkları arasında Lou en değerli kişiydi ve “... onu tanıdıktan sonra Zerdüş için olgunlaştım” demişti.

Ansiklopedilerde, adının karşısında “Rus asıllı bir psikanalist ve yazar” açıklaması yazan Lou, psikanalize yöneldiğinde elli yaşındaydı. Bu yönelişte elbette ki Freud’un katkısı büyüktü ve Freud onu “Korkunç bir zekâ” olarak tanımlamakla kalmaz, “Onun yanına yaklaşan herkes, varlığının samimiyetinden ve uyumundan çok güçlü bir biçimde etkilenirdi; kadınlara özgü zaafaların hiçbirinin hatta insani zaafaların bile çoğunun onda bulunmadığını, yaşamı boyunca bunları aşmış olduğunu” söylerdi.

Lou, genel olarak psikoloji, tanrı kavramı ve narsisizm gibi konularda görüş bildirmiş, bu düşünceleriyle dönemin düşünürlerini etkilemiş olsa da en çarpıcı düşünceleri evlilik ve sevgi üzerineydi. Ona göre sevgi kesinlikle cinselliğe evirilmemeliydi çünkü “bedensel tutkudan ruhsal empatiye giden yol yoktur ama ikinciden birinciye gidilebilirdi. Ancak, tüm evlilik karşıtlığına rağmen 1887 yılında aniden evlendi ve şu açıklamayı yaptı: “ Başka erkeklerle ilişkim olduğunu ve evliliğe karşı olduğumu söylememe rağmen, Friedrich Carl Andreas’ın ısrarlı evlilik teklifine özgür olmak şartıyla evet dedim.” Söylentilere göre, sürekli yanında çakı taşıyan Andreas, onu evliliğe razı edebilmek için kendini öldürmeye kalkmış ya da bununla tehdit etmişti.

Pers kültürü konusunda uzman ve Almanca öğretmenlik yapan Andreas’la yirmi altı yaşında yapmış olduğu evlilik, cinsellik olmaksızın kocasının ölümüne kadar sürdü. Gerçi Andreas, evliliklerinin ilk yıllarında, birkaç kez zor kullanarak karısıyla birlikte olmaya yeltendi ama bu durum Lou tarafından oldukça sert karşılandı ve sonrasında bu davranışlara tepki olarak alyansını takmama kararı aldı. Evlilik kurumunun doğal uzantısı diye kocasıyla sevişmek ona göre değildi ve “büyük ölçüde bedensel aşk yaşayan insanların neden evlendiklerini hiç anlayamadım” derdi.

Öte yandan evlilik, Lou için başkalarıyla birlikte olmaya engel değildi. Evlendikten yıllar sonra, otuz altı yaşındayken, aşk ona Rilke’yle geldi. Yaklaşık dört yıl süren birliktelikleri başladığında Rilke yirmi bir yaşındaydı ve Lou’nun yüksek özgüveninin etkisi altındaydı. Örneğin feminen bir isim olan Rene’yi bırakıp Rainer ismini kullanmaya başladı. Lou da ilk kez birine bu denli derin duygular içindeydi. Rilke ona, “Sen benim haziranım, bin tane yolu olan / Üzerinde hiçbir öncünün yürümediği...” derken, Lou da ona, “Eğer yıllardır senin karın olsaydım, bunun nedeni, senin benim için ilk gerçek bir şey olman olurdu.” diyerek karşılık veriyordu. Bu tür sözleri daha önce başkasına hiç söylememiş olan Lou’ya göre, ikisi birbirlerine diğer âşıklardan daha yakındı. Lou’nun Andreas’la ilişkisi ise sıra dışı, dokunulmazlığı olan, istikrarlı bir ilişkiydi ve öyle de kalacaktı.

Kurt Wolff’un, “Almanca konuşulan topraklarda 150 yıldır hiçbir kadın onun kadar güçlü ve dolaysız bir etki yaratmamıştır.” dediği Lou Andreas-Salome, düşünür olarak pek çok bilimsel makale yazdığı gibi on beş de roman yayımlamış değerli bir yazardır. Yaşamının belli kesitlerine odaklanmış olan bu yazı elbette ki onu tanımak için yetersizdir ve o, farklı çalışmalarıyla da incelenmesi gereken özgün bir kişidir.

Kaynakça:

Angela Livingstone (2001), Salome-Yaşamı ve Yapıtları, Ayrıntı Yayınları, Çeviren: Semra Kunt Akbaş

Françoise Girou (2014) Lou-Özgür Bir Kadının Öyküsü, İmge Kitabevi, Çeviren: Saime Bircan Sak

MESLEKTAŞ MI MÜRAACATÇI MI?

YAZAN: Merve DEMİRDÖVEN

mervedemirdoven23@gmail.com

Yakın zamanda bir meslektaşımızla yaptığımız konuşmada, sağlamcı ve paternalist (himayeci) zihniyetin en somut örneklerinden biriyle karşılaştım. Aynı diplomaya ve benzer yetkinliklere sahip olduğumuz bir profesyonel tarafından, engelli bir meslek elemanı olarak benim için Yeşilay, AMATEM ve engelli bakım merkezleri gibi kurumların daha riskli olduğu ve bu yüzden uygun olmadığı açıkça ifade edildi.

Bu bakış açısı, "koruma" gibi sunulsa da aslında sistematik bir dışlamanın ve mesleki ayrımcılığın ta kendisidir. Sosyal hizmet alanının zaten risk barındıran ve krizlere müdahale etmeyi gerektiren bu temel alanlarını, tek tek “engelliler için tehlikeli” olarak etiketlediğinizde geriye çalışılabilecek hangi alan kalmaktadır? Eğer bu mantığı kabul edersek, neredeyse çalıştığımız tüm alanlar "riskli" olduğu için bir meslek elemanı olarak benim bu diplomayı yırtıp atmam gerekir. Çünkü bu zihniyete göre, benim için “güvenli” hiçbir yer yoktur. Kaldı ki, asıl mesele riskin varlığı değil (risk hepimiz için var), o riskin yönetilme biçimidir. Bir profesyonelin kendi adına “Burası benim için riskli” deme özerkliği başkadır; bir başkasının “Burası senin için riskli, burada çalışamazsın” deme cüretini göstermesi de başkadır. Çözüm, engelli profesyonelleri sahadan izole etmek değil, herkes için kapsayıcı ve güvenli çalışma ortamlarını yaratmaktır.

Bu varsayım, sahanın gerçekliğiyle de taban tabana zıttır. Çeşitli düzeylerde nörolojik farklılıkları bulunan bireylere hizmet veren bir engelli merkezinde çalışmış görme engelli bir sosyal hizmet uzmanı olarak, riski yönetme, krize müdahale ve diğer mesleki becerilerim sayesinde başarılı sosyal hizmet müdahaleleri gerçekleştirebildim. Üstelik, tam da benim için “riskli” olarak görülen bu alanlarda çalışan görme engelli ruh sağlığı çalışanlarıyla yaptığımız bilimsel araştırmanın sonuçları da bu gerçeği doğrulamıştır. Ancak "sağlamcı" zihniyet o kadar köklü bir şekilde yerleşmiştir ki, hem kişisel deneyimleri hem de bilimsel verileri göz ardı edebilecek kadar ileri gidebilmektedir.

Bu sağlamcı ideoloji, alanda meslektaş-müracaatçı ayrımını da bulanıklaştırmaktadır. Uzman, engelli olduğu için meslektaşını farkında olmadan “himaye edilmesi gereken” bir müracaatçı gibi değerlendirmekte ve onu bir meslektaş olarak görmekte zorlanmaktadır. Bu durum, profesyoneller arasındaki eşit ilişki zeminini temelden sarsmaktadır.

Öte yandan, tüm bu sağlamcı yaklaşım mesleğimizin en kutsal ilkesiyle taban tabana çelişir. Sosyal hizmet uzmanının temel işlevi, müracaatçı adına karar vermek değil müracaatçının kendi kaderini tayin hakkını desteklemektir. Ancak, henüz meslektaşının özerkliğine ve iradesine saygı duyma noktasında başarısız olan bir uzmanın, müracaatçısına nasıl yaklaşacağı ve onun kendi kaderini tayin hakkını nasıl savunacağı son derece sorunlu bir tartışma konusudur.

Bu zihniyetin devam etmesinin temel nedenlerinden biri eğitim sistemimizdir. Sosyal hizmet lisans müfredatında engelliliğin yalnızca eksiklik, muhtaçlık, bakım ve rehabilitasyon çerçevesinde ele alınması son derece problemlidir. Konunun güçlendirme ve baskı karşıtı sosyal hizmet yaklaşımları doğrultusunda da ele alınması gerekir. Öğrencilerin ayrıca sağlamcılık, engellilik sosyolojisi ve eleştirel engellilik teorisi gibi konularda da donanımlı olması şarttır. Sosyal hizmet mesleğinin en temel değerlerinden olan farklılıklara saygı ilkesinin, engellilik derslerinde çok daha fazla vurgulanması gerekir. Bir sosyal hizmet öğrencisi, bölümünden aynı zamanda bir engelli

hakları aktivisti olarak mezun olmadığı sürece bu sağlamcı yaklaşımlar sahada uzmanlar aracılığıyla yeniden üretilmeye devam edecektir.

Son olarak, “Burası senin için riskli, burada çalışma” gibi bir yaklaşımın kabul edilmesi halinde, bu dışlayıcı mantığın diğer toplumsal kesimlere de kolayca uyarlanabileceği unutulmamalıdır. Ayrımcılık bulaşıcıdır; bugün engellileri “koruma” adı altında dışlayanlar, yarın kendilerini dışlanan konumunda bulabilirler. Örneğin, “Kadınların belirli sosyal hizmet alanlarında çalışması daha risklidir” gibi bir söylem gündeme geldiğinde, haklı olarak kıyamet kopacaktır. Tıpkı bunun gibi konu engellilik olduğunda da bu bariz ayrımcılığa karşı aynı kıyamet kopmazsa bu sessizlik, sağlamcı zihniyetin normalleşmesine hizmet eder ve asıl tehlike o zaman başlar.

BİLİM DÜNYASINDA BU AY KASIM

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Kış aylarına girmeye başladığımız bu günlerde yine rehavete kapılmadan çalışmaya devam ediyoruz. Bakalım Kasım ayındaki sayımızın bilim köşesine bu kez neler yansımış. Önce başlıklar.

- Haftada Bir Kez Bile Peynir Yiyenler Analiz Edildi: Sonuç Şaşırtıcı
- Karar Alırken Neden Başkalarını Dinlemediğimiz Ortaya Çıktı
- Yabancı Dil Duygularımızı Çeviriyor Ama Eksik Çeviriyor
- Kişiselleştirilmiş D Vitamini Tedavisi, İkinci Kalp Krizi Riskini Yarıya Düşürüyor
- Yalnız Yaşayanlarda Görülen 5 Önemli Değişim

Haftada Bir Kez Bile Peynir Yiyenler Analiz Edildi: Sonuç Şaşırtıcı

Kahvaltılarının vazgeçilmez besini beyaz peynire dair yapılan bir araştırmada, bilmediğimiz faydaları ortaya çıktı. Japonya'da yapılan araştırmada, yarısı hiç peynir yemeyen, diğer yarısı ise haftada en az bir kez peynir tüketen yaklaşık 8.000 kişinin üç yıl boyunca sağlık durumları takip edildi. Çıkan sonuçtan ise peynir yiyenlerin yemeyenlere kıyasla bunama riski düşük çıktı.

Yani, peynir yiyen grubun yalnızca %3,39'unda, hiç peynir yemeyen grubun ise %4,45'inde bunama geliştiği belirlendi.

Araştırmada sadece peynir yeme alışkanlıkları değil ayrıca meyve-sebze et-balık gibi tüketim faktörlerine de bakıldı. Böylelikle peynir tüketiminin bunama riskini yüzde 21 azalttığı sonucuna varıldı. Oran düşük olsa da istatistiksel olarak peynirin koruyucu etkisi belgelenmiş oldu.

Araştırma Nutrients dergisinde yayımlandı. Ve elde edilen bulgular sonucunda süt ürünlerinin bunamanın önlenmesinde destekleyici bir rol oynadığına dair mevcut kanıtlarla uyumlu olduğu ortaya çıktı.

Bilim insanları, bu koruyucu etkinin peynirin zengin besin içeriğinden kaynaklanabileceğini düşünüyor. Peynirin protein, temel amino asitler, K2 vitamini, antioksidanlar, peptitler ve probiyotikler açısından oldukça zengin olduğu vurgulandı.

Bu maddelerden proteinler ve amino asitlerin, nöronları koruyan süreç olan "nöronal bakım" için önemli olduğu belirtilirken, K vitamininin damar sağlığı ve kalsiyum dengesinin korunması üzerinde etkili olduğu ifade edildi.

Karar Alırken Neden Başkalarını Dinlemediğimiz Ortaya Çıktı

On farklı görüş duyup, sonunda hep yapmak istediğiniz şeyi yaptığınız o hissi bilir misiniz? İnsanlık kulübüne hoş geldiniz.

Proceedings of the Royal Society B dergisinde 2025'te yayınlanan uluslararası dev bir araştırmaya göre, insanlar dünya çapında şaşırtıcı derecede benzer bir sonuca varıyor: Kimseyi dinlemiyoruz; kendimiz karar vermeyi tercih ediyoruz.

İster Almanya'da, ister Japonya'da, ister Amazon'da olsun; insanlar arkadaşlarının, uzmanların veya sözde "kalabalığın bilgeliğinin tavsiyelerine uymak yerine, kendi sezgilerini veya kişisel değerlendirmelerini takip etmeyi tercih ediyor.

Araştırma kapsamında 12 ülkeden 3.500'den fazla katılımcıya, "İş değiştirmeli miyim?" gibi kritik konularda nasıl karar aldıkları soruldu.

İster ABD gibi bireyselci, ister Endonezya veya Meksika gibi topluluk odaklı kültürlerde olsun, insanlar kendi değerlendirmelerini her zaman kolektif kararların önünde tutuyor. Çalışmanın lideri Igor Grossmann, bunu "insanların psikolojik varsayılan modu" olarak tanımlıyor.

Başka bir deyişle, çoğu zaman yanılıyor olsak bile, kendimize inanmayı tercih ediyoruz.

Peki, neden başkalarını değil de kendimizi dinliyoruz?

Araştırmacılar, bu "bildiğini okuma" halinin birkaç temel nedeni olduğunu belirtiyor:

Kontrol iyi hissettirir: Kendi verdiğimiz kararlar, beynimizdeki ödül sistemini, bizim adımıza verilen kararlardan çok daha güçlü bir şekilde harekete geçirir. Özerklik, adeta zihinsel bir enerji artışıdır.

Hatalar daha az acı verir: Toronto Üniversitesi araştırmalarına göre, insanlar kontrol kendilerindeyken aldıkları kötü kararları daha kolay tolere ediyor. Ancak tavsiye bir arkadaştan geldiyse ve sonuç kötüyse, hayal kırıklığı iki kat daha fazla oluyor.

Karar yorgunluğu: Uzman görüşleri, algoritmalar ve tavsiyelerle dolu bir dünyada, beynimiz "karar yorgunluğu" yaşıyor. Beynimiz sonunda "Bunu böyle yapacağım" diyerek enerji tasarrufu moduna geçiyor.

"Ben demiştim" yanılığı: İnsanlar olarak bilgiyi seçici işleriz ve zaten inandığımız şeylerin doğrulanmasını ararız. "Ben demiştim" demek, sadece bir tatmin değil, nöropsikolojik bir klasiktir.

Kısacası, içgüdülerimiz bizi tatlı bir şekilde kandırıyor.

Çalışma, "sezgi" (Hissediyorum) ile "düşünme" (Düşünüyorum) arasında ayrım yapıyor. İlginç bir şekilde, araştırmalar "sezgisel" olduğunu söyleyen kişilerin otomatik olarak daha iyi kararlar almadığını, ancak bu kararlarda kendilerini daha rahat hissettiklerini gösteriyor.

Uzmanlar basit bir tavsiyede bulunuyor: Bir dahaki sefere "İçgüdülerime güveniyorum" dediğinizde, elbette onu dinleyin. Ama beyninize ve mantığınıza da bir söz hakkı verin. Çünkü sezgi, ancak mantıkla dengelendiği sürece harikadır.

Yabancı Dil Duygularımızı Çeviriyor Ama Eksik Çeviriyor

Küreselleşen dünyada birden fazla dil konuşmak artık ayrıcalık değil, gereklilik. Ancak bilim insanlarının son yıllarda dikkat çektiği çarpıcı bir olgu var: Yabancı dilde konuşmak, duygusal tepkileri zayıflatıyor. Yani, bir insan anadilinde ağlarken yabancı dilde susabiliyor. Psikodil bilim alanında yapılan araştırmalar, yabancı bir dilde düşünmenin duygusal yoğunluğu azalttığını gösteriyor. Chicago Üniversitesi'nde yürütülen bir çalışmaya göre, katılımcılar yabancı dille karar verirken daha rasyonel, daha az sezgisel davranıyor. Çünkü yabancı bir dil, beyni "otomatik duygusal tepkilerden uzaklaştırıp bilişsel kontrolü artırıyor.

Bir başka deyişle, yabancı dilde konuşmak insanı duyguların değil, mantığın hâkim olduğu bir alana taşıyor. Anadil, insanın çocukluktan itibaren tüm duygusal deneyimlerini kodladığı bir sistemdir. Sevgi sözcükleri, kavgalar, özlemler hep o dilde yaşanır. Bu yüzden, birini "seviyorum" demek ile "I love you" demek aynı duygusal ağırlığı taşımaz.

Uzmanlar, yabancı dilin duygusal yükünün az olmasını "dil-duygu hafızası kopukluğu" olarak açıklıyor.

Kişiselleştirilmiş D Vitamini Tedavisi, İkinci Kalp Krizi Riskini Yarıya Düşürüyor

ABD'de yapılan bir araştırmaya göre, daha önce kalp krizi geçirmiş hastalarda kişiselleştirilmiş D vitamini tedavisinin, ikinci kalp krizi riskini yarı yarıya düşürdüğü tespit edildi.

Science Daily sitesinin haberine göre, kalp krizi geçirmiş hastalarda kişiye özel D vitamini takviyesi uygulamasının, ikinci kalp krizi riski üzerindeki etkisi incelendi.

Araştırma kapsamında, Nisan 2017-Mart 2025 döneminde daha önce kalp krizi geçirmiş 630 hasta takip edildi.

Rastgele iki gruba ayrılan katılımcılarda bir gruba D vitamini verilmezken, diğer gruba kişiye özel D vitamini takviyesi uygulandı.

Hastaların kan seviyelerinin izlendiği ve D vitamini dozajının hastaya göre ayarlandığı klinik deneyler sonucunda, D vitamini verilen hastaların ikinci kez kalp krizi geçirme olasılığının yüzde 50 düştüğü belirlendi.

Kalp krizi, felç, kalp yetmezliği gibi "majör kardiyovasküler" vakaların takip edildiği araştırmada, katılımcıların 107'sinin bu tür hastalıklara yakalandığı tespit edildi. İki grup arasında majör kardiyak vakalara yakalanma açısından belirgin bir fark olmadığı görüldü.

Yalnız Yaşayanlarda Görülen 5 Önemli Değişim

Son yıllarda yalnız yaşama oranları dünya genelinde hızla artarken, bilim insanları bu yaşam biçiminin insan sağlığı ve davranışları üzerindeki etkilerini daha yakından incelemeye başladı. University College London (UCL) ve Harvard Sağlık Enstitüsü tarafından yapılan çalışmalar, yalnız yaşamanın hem biyolojik hem de psikolojik bir dizi değişikliği tetiklediğini ortaya koyuyor. Uzmanlara göre bu değişimler herkes için olumsuz olmak zorunda değil; ancak davranış ve sağlık alanında belirgin sonuçlar yaratıyor. İşte araştırmalara yansıyan 5 önemli bulgu.

UCL'nin 2023 yılında 7.500 yetişkin üzerinde yaptığı araştırmaya göre, uzun süre yalnız yaşayan kişilerde kortizol yani stres hormonu daha yüksek seyrediyor. Uzmanlar, sosyal temasın azalmasının beynin "tehdit algısını" artırdığını ve bunun fiziksel stres yanıtlarını tetiklediğini belirtiyor.

Harvard Tıp Fakültesi'nin yürüttüğü bir çalışmada, yalnız yaşayan bireylerin uyku süresi ve uyku kalitesinin sosyal olarak daha bağlı yaşayanlara göre daha düşük olduğu saptandı. Araştırmacılar, gece yalnız kalmanın psikolojik bir "tetikte olma" hali yarattığını ve bunun bölünmüş uykuya neden olduğunu söylüyor.

Finlandiya Ulusal Sağlık Enstitüsü'nün çalışmasına göre yalnız yaşayan yetişkinler, ortak yemek rutinlerinin olmaması nedeniyle daha düzensiz besleniyor. Araştırmalar, özellikle evde tek başına yaşayanların daha az sebze ve daha fazla hazır gıda tüketme eğiliminde olduğunu gösteriyor.

Stanford Üniversitesi tarafından yürütülen davranışsal gözlem çalışması, uzun süre yalnız yaşayan bireylerde duygusal ifade ve sosyal iletişimde hafif bir geri çekilme olduğunu ortaya koydu. Uzmanlar bunun, sosyal pratiğin azalmasından kaynaklanan doğal bir sonuç olduğunu, ancak kalıcı hale gelmeden destekle aşılabileceğini belirtiyor.

Ohio State University'nin 2022 tarihli araştırması, yalnızlık algısının bağışıklık sisteminde inflamasyon belirteçlerini artırdığını gösterdi. Araştırmacılar, yalnız yaşamanın tek başına bir risk faktörü olmadığını ancak yalnızlığın kişi tarafından negatif bir duygu olarak deneyimlenmesi halinde bağışıklığı olumsuz etkilediğini ifade ediyor.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2024 yılına ait "İstatistiklerle Aile" verilerine göre, tek kişilik hane halklarının oranı yüzde 20 seviyesine yükseldi. Aynı dönemde, ülke genelinde yalnız yaşayan bireylerin sayısının 5 milyon 300 bin seviyesini aştığı bildiriliyor.

Gelecek sayımızda yine ilgimizi çeke bilecek yepyeni bilimsel araştırmalarla buluşabilmek dileğiyle umutla kalın.

SEVGİ AĞACININ GÖLGESİNDE

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Her gidiş farklı derin izler bırakır yüreklerde. Bu izlerin peşinden, ancak onunla anılar biriktirmiş insanlar gidebilir. Anılar hayat bulur sözcüklerde. Amcamın eşi, Şükriye yengem de yüreğimde derin izler bırakarak gitti. Bende kalanları, kendi bakış açımıyla yorumlayıp anlatmaya çalışacağım ki sizin izlerinizi çağrıştırabilsin ve davranışları ışığınız olsun.

Nüfustaki adı Şükran ama kendimi bildim bileli Şükriye yenge derdik ona. Hatta çocukluğumda hep ‘Şükriye abla’ derdik nedense. Başta annemin, pek çok insanın dert ortağıydı o. Sakince dinler, arada bir içimizi serinleten sevgi sözcüklerini cömertçe kullanırdı. Annemizden göremediğimiz sevginin bizi zaman zaman olsa da rahatlatmasıyla hep onun evine gitmek isterdik. Son derece konuk sever bir kadındı Şükriye yengem. Öyle zengin bir aile değildiler. Gönül zenginliği bambaşka bir şey. Evinde ne var ne yok çıkarıp yedirirdi bizlere. En çok da ‘Kızlar kahve içmez’ anlayışını kırmasıyla tutkundum ona. Mis gibi kokan kahveden nasiplenmek onun ikramlarıyla gerçekleşiyordu. Evi yaklaşık yarım saat yürüme mesafesindeydi bize. Biz koşa koşa giderdik oraya. Bizi sevgiyle kucaklar, mis gibi kokan, taze meyvelerden ikram ederdi. Sonra annemle lafa dalarlardı. Annem hiç susmadan dertlerini anlatır, uzun uzun ağlardı. Yengem de peçeteleri yetiştirirdi ustalıkla. Aslında onun derdi, anneminkinden daha çoktu. Ama o insanların sorunlarını dinlemekten, kendi sorunlarını dile getirmeye fırsat bulamazdı. Sanki derdini dökmek kendi seçimiymiş. O anlatmasa da yaşadıklarını hissederdik. Amcam çok sert bir mizaca sahipti. Ondandır çok korkardım. O içkiliyken, “Ne ararsan kendinde ara kızım” tavsiyesini anımsıyorum sıcak sıcak sadece. Yengemlere giderken, onun evde olmadığı zamanlar olsun isterdim. Amcamın sertliği, yengem anlatmasa da şiddete başvurduğunu gizleyemiyordu. Birgün arayla doğduğumuz oğlunu küçükken kafasını sağa sola vurmasın düşüncesiyle, geniş alanda hareket edebileceği şekilde bir iple dikiş makinasının ayağına bağladığını anlatırdı biz ufak tefek yaramazlıklar yaptığımızda. Yani “Yaramazlık yaparsan, sana şunları yaparım” tehditlerinden çok uzaktı. Yine de öylesine sevgi dolu bir kadının bunu yaptığına inanmak istemezdi yüreğim. Bizleri uyarmadan davranışlarıyla ders vermede çok ustaydı. Çocuklar keşif yapmayı çok severler ve genelde çok meraklıdırlar. İşte ben de o çocuklardan biriymişim ki büyükler konuşurken, başlamışım burnumu karıştırmaya. Sanki oyun oynar gibi pek de dalmışım kendi alemime. Yengem her zamanki sakinliğiyle, elinde bir kolonya ve bir mendille yaklaştı yanıma. Elime güzelce kolonyayı döktü ve mendili elime tutuşturdu. Doğal olarak mendili burnuma götürdüm. Sonra elimden sessizce tutup beni banyoya götürdü ve elimi yüzümü yıkadı. Tek bir aşağılayıcı söz yok. Annem görse, yerdim tokadı ve işitirdim bir ton azarı. Annem bile hiç farkında olmamıştı bu olayların. Çok utandığımı hatırlıyorum. Ben de tek bir laf etmedim. O günkü ikramlarını başım öne eğik bitirmiştım. Şimdi hangi anne-baba yapar bu öğretici davranışı? Hiç okula gitmemişti ama okuma yazmayı öğrenmişti. Oğlu 5 yaşındayken okumaya başlamıştı annesinin sayesinde. O asillik nereden geliyordu inanırım bilemiyorum. 13 yaşında evlendirilmişti. Küçükken annesi ölmüş, babası ilgilenirmiş onlarla. 5 çocuğu vardı. Hepsini de okuttu. O sert kocayla bunları nasıl yaptı aklım almıyor. Bana kalırsa, sakın duruşu, sevgi dolu olması ve aklını kullanmasının ürünüydü bu.

Çok rahatlatıcı bir sesi vardı. Duyduklarıyla, bizlerle konuşmalarıyla çıkarımlar yapar, yaptığımız olumlu işleri taktir ederdi. Ablamın hastalığında, onunla yakından ilgilendiğim için bana nasıl

dualar etti, o cani gönülden sözler nasıl ağzından çıktı size anlatamam. Sanki ablam onun kızymış, ben onun yapamadığını yapıyormuşum gibi.

Tanısın tanımasın, herkese dua ederdi. Duaları da genelde kabul olurdu. Perşembe akşamları mutlaka biri için istihareye yatarı. Rüyasında gördüklerini yorumlar, insanları rahatlatırdı. Önceleri kullandığımız bir eşyamızı verirdik ona ve yastığının altına koyarak yatarı bu işlem için. Sonraları yüz yüze görüşmeler azalınca, işin içine gurbette olmak girince, “Tamam, seni kalbime alıp yatarım” derdi. Onun kalbine girme fikri ne kadar rahatlatıcı bir histi, size anlatamam.

Antep ağzıyla ‘Asınlama’ yani efsunlama işini de çok iyi yapardı. Sakın yanlış anlamayın, tek kuruş aldığı yoktu bu işlerden. Bir teşekkür yeterdi ona. Gece korkularından dolayı uyuyamayan küçük çocukları efsunlardı. Uzaktaysa da çözümünü hazırı. Telefonla çocuğun resmini gönderdiklerinde, yine onu güzel kalbine alır, dua okurdu. O dua ettiğı zaman, yüreğimize su serpilirdi sanki. Tanımadığı kişilere dua ettiğinde, dönüp sormayı hiç ihmal etmezdi.” Arkadaşının eşi nasıl oldu yavrum?” derdi. Onun kendine özgü sevgi sözcükleri vardı. Öylesine içten söylerdi ki içimize işlerdi adeta. Şöyle bir karşılıklı konuşma geçerdi aramızda: “Nasılsın yengeciğim?” “Yengen gözünü sevsin senin.”

Genelde bizden büyük olanlar sitem eder ya aramadığımızda. Ondandır hiç duymadım bu sitem sözlerini. Kimseye sitem etmezdi, uzun zaman sesimizi duymazsa, kendisi arayıp halimizi hatırmızı sorardı. Hiç haksız olmadığı halde, kendisine haksızlık eden bir yakınımı arayıp özür dilediğini bile biliyorum.

Yengem, pek çok sıkıntı yaşamış bir kadındı. Oğlu, eşinin karnına gebeyken tekme atmasıyla zihinsel engelli doğmuştu. Tüm çocuklarına kol kanat gerdiği gibi, onu da sarıp sarmalamıştı. Tıpkı zihinsel engelli çocuğı olan anneler gibi, ondan sonra çocuğına ne olacağı kaygısını taşıdığını anlıyoruz. Sözlerinden mi? Hayır. Epilepsi krizlerinden sonra aklının gelip gittiğı zamanlarda, “Oğluma mukayyet olun” sözlerinden.

Yaşadığı onca sorun için hiç yakınıp durduğuna tanık olmadım. Yaşadıklarını içine atan, ailesini idare eden bu sevgi ağacının, hastalandığında, gidip gelen bilincinin etkisiyle çocuklarına ağza alınmaz sözler sarfettiğini duyunca, “Şimdiye kadar boyun eğdi. Belki bilinç altında gizlediğı bu başkaldırmalar ortaya dökülmüştür” yorumunu yapmadan duramadım. Çünkü bugüne kadar onun ağzından ne incitici bir söz duymuştuk ne de kötü bir söz.

O kocaman bir sevgi ağacıydı. Bizler de o ağacın gölgesinden güç alanlardık. O güzel ve tertemiz kalbinde herkese yer vardı. Hastalandığında ve Gaziantep’e her gittiğimde ziyaret ettim onu. Sadece son yolculuğına uğurlayamadım. İyikilerim çok var onunla. Gidişini kabullenmek çok zor. Anılarını yaşatmak için size anlatmaya çalıştım yengemi. Pek çok kadın gibi, o da hak ettiğini yaşayamayanlardan. Yine de ne mutlu ki yüreğimizde derin izler bırakmış sevgi ağacımız. Onun bedeni de ömrü biten ağaçlar gibi yok oldu. Geriye yüzlerce tohum ve çiçek bıraktı. O kadar çok söz birikmiş ki içimde, yazmakla bitiremeyeceğim.

Sevgin yüreğinden, anıların aklımdan hiç silinmeyecek güzel sesli kadın. Sesini bir daha duymasam da o duruşun, o sınımsız yüreklere dokunuşların hep benimle olacak. Ettiğın dualar yağmura dönüşüp bereketlendirdi bizi. Şimdi bizler de senin için hep dua edeceğiz. Nur içinde yat Şükriye yengem.

19 Kasım 2025

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

ENGELLİ BAKANLIĞI SORUNLARI ÇÖZER Mİ?

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

X'te Anadolu Engellileri Birleştirme Derneği “Engelli Bakanlığı kurulmalıdır.” Hashtagi ile şu mesajı paylaştı: “Engellilerin sorunları engellilere özeldir, özel çözüm gerektirir. Bu nedenle Engelli Bakanlığı kurulmalıdır.”

Engelli Bakanlığı kurulmasına yönelik paylaşımlar bugünlerde STK’lar tarafından çok sık gündeme taşınıyor. CHP de Engelli Bakanlığı kurma vaadinde bulunuyor. Burada sorulması gereken soru şu:

“Engelli Bakanlığı mevcut sorunları çözer mi?” Epeydir zihnimi kurcalayan bu soru yeni soruları da beraberinde getiriyor: “Dünya’da hangi ülkelerde bağımsız Engelli Bakanlığı var?” “Bu ülkelerde engelli bireylerin yaşam düzeyi nasıl?” Bu soruları ChatGPT ile DeepSeek’e sorduğumda bu konudaki bilgilerin net olmadığını gördüm. Mesela ChatGPT’ye göre Yeni Zelanda’da bağımsız Engelli Bakanlığı var, DeepSeek’e göre ise yok.

Bu çelişkinin nedeni, Yeni Zelanda’da siyasi sorumluluğu temsil eden bir Engelli Bakanının bulunması ancak bu bakanın yönettiği bağımsız bir bakanlık teşkilatının olmamasıdır. Engelli Bakanı, bizdeki Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığını karşılayan Sosyal Gelişim Bakanlığı bünyesinde görev yapıyor.

Ayrıca engellilere verilen hizmetleri yöneten, “Whaikaha – Engelli Bakanlığı” olarak çevirebileceğimiz bir kurum var. Bu kurum, hükümete bağlı ve kamu tüzel kişiliğine sahip. Bizdeki Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün görevini STK’larla birlikte bağımsız yürütüyor. Yani engellilerle ilgili bakan var,bağımsız bakanlık teşkilatı yok. Whaikaha Engelli Bakanlığı adında bir kurum var ama klasik anlamda bakanlık teşkilatlanması şimdilik yok. Burada Yeni Zelanda örneği üzerinde durmamın iki nedeni var: 1. Engelli Bakanlığı kavramının içerdiği karmaşayı gözler önüne sermek istiyorum. 2. Yeni Zelanda kendine özgü bir sistem kurmayı başarmış ve oldukça iyi sonuçlar almıştır. “Bizde Türkiye’ye özgü bir model geliştirebiliriz.” düşüncesini bir seçenek olarak öne çıkarmaktır.

Mesela MEB’den bağımsız engelli bireylerin eğitimi mümkün değildir.

MEB ile kurulacak Engelli Bakanlığı’nın görev alanlarıyla ilgili pek çok soru var:

- Engelli bireylere eğitim veren personel hangi kuruma bağlı olacak?
- Bu personeli kim denetleyecek?
- Kapsayıcı eğitimdeki destek eğitim hizmetleri nasıl verilecek?
- Engelli Bakanlığı her okula sorunların çözümü için personel mi atayacak?
- Engelli bir öğrencinin yaşadığı sorunları nasıl çözecek?
- Okullarda altyapı ve personel yetersizliği temelli sorunların mali giderleri nasıl karşılanacak?

“ Bu soruların cevabını bağımsız Engelli Bakanlığı olan ülkeler nasıl çözmüştür?”

Mesela Umman’da Bağımsız Engelli Bakanlığı var. DeepSeek’e “Umman’da engelli bireylere yönelik eğitim hizmeti nasıl veriliyor?” diye sordum.

Sosyal Kalkınma Bakanlığı yani Engelli Bakanlığı, “Engelli bir öğrencinin hangi haklara sahip olduğu, nasıl bir eğitim alması gerektiği ve okulların bu konuda hangi standartlara uyması gerektiği” gibi genel politikaları ve yasal çerçeveyi belirliyor. Eğitim Bakanlığı, bu politikaları hayata geçiriyor. Okulları açıyor, öğretmenleri atıyor müfredatı hazırlıyor ve günlük eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütüyor.

Bizde engelli bireylerin eğitimiyle ilgili yasal düzenlemelerde genel olarak sorun yok ki. Sorun uygulamada... Uygulama MEB’de kalacaksa sorunlar nasıl aşılacak?

İşin aslı Umman’da engellilerin eğitim hizmetleri bizdeki uygulamaya çok benziyor. Ayrıca Umman modelinde teoride sağlık, eğitim ve bakım gibi hizmetlerin tek çatı altında toplanması pratik görünüyor. Aile, ihtiyacı ne olursa olsun Sosyal Kalkınma Bakanlığı’na başvuruyor. Bizim istediğimiz de bu değil mi? Ancak sahada aşırı yoğunluk nedeniyle uzun süre bekleme sorunu varmış. Esasen dünyada bağımsız Engelliler Bakanlığı kurarak hizmet vermek çok yaygın ve pratik bir sistem değildir. Yaygın olan iki sistem var:

1. Siyasi sorumluluğu taşıyan temsili bir Engelli Bakanı ile en üst düzeyde engellilerin sorunlarına çözüm aramak.

2. Engellilere yönelik genel müdürlük veya daire başkanlığı düzeyinde hizmet vermek.

Türkiye’de şu anda genel müdürlük düzeyinde hizmet veriliyor ama sorunlar her geçen gün artıyor.

Bu da toplumda Engelli Bakanlığı gibi yeni sistem arayışlarını beraberinde getiriyor. Ancak Fransa, Almanya, Kanada gibi ülkelerde de Engelli Bakanlığı yok.

Asıl sorulması gereken soru şu:

“Bizden farklı olarak ne yapıyorlar da bizde kangrene dönen sorunlar onlarda yok?”

Asıl bu sorunun cevabı üzerinde durmalı, eksiklerimizi belirlemeli ve “Bu eksikler, Engelli Bakanlığı ile çözülebilir mi?” diye sormalıyız?

Ayrıca sadece engellileri değil ,yaşlıları da kapsayacak yeni bir modele ihtiyacımız var.Çünkü nüfus hızla yaşılanıyor . Ağırlaşan yaşam yükü, yaşlıların çocukları tarafından bakılmasına dayanan geleneksel yapıyı yıkıyor. Engelli birey gibi desteğe muhtaç yaşlılar, evlerinde kaderlerine terk ediliyor. Dolayısıyla, dünyadaki modelleri inceleyip engelli ve yaşlılara nefes aldırarak yeni bir modele ihtiyacımız var.

Engelli Bakanlığı, bizim için çözüm olabilir mi?

Bu sorunun cevabını açıklamaya çalışacağım. Gelecek yazımda görüşmek üzere...

6.11.2025

İLETİŞİMSİZLİK

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Karşıyaka Çarşı’sı kocaman bir dere. Küçük çırpıntılarla akıp duruyor insanlar. Yüzlerinde sabah güneşinin ılık okşayışı ve aydınlık ışığı. Konuklarıma İzmir’in boyozunu tattırmak istiyorum. Bir Simit Evi’ne giriyoruz. Nedense her yerde yabancı özentili sözcükler “Simit Center.” Ana dilinin kurallarını hakkıyla bilmeyen insanlara İngilizcenin Center’ini öğrettik ya, helal olsun bize.

Üst katta caddeyi gören bir masaya oturup garsonu bekliyoruz.

“Boyoz ve çay istiyoruz,” diyorum. Garson genç, kirli sakallı, asık yüzlü. Servisi yaparken çatal, bıçak, peçete, getirmiyor. Asık yüzünü değiştirmek için “Konuklarım ta Antalya’dan geldi. Hiç boyoz yememişler, beni mahcup etme lütfen, sıcak olsun,” diyorum. Garsonun “İyi etmişler,” cümlesinin bende bıraktığı algı “İyi halt etmişler” le denk. İnik kaşlarından gözlerindeki ifadeyi yakalamak çok zor. Yüzünde zaten gülüşün izi yok. İstediklerimize göre uzun süre bekliyoruz.

Çaylar gelip soğurken çatal, bıçak hâlâ yok. Biraz bekleyip elimizle yemeye başlıyoruz. Boyozlar bitip ikinci çayı isterken çatal bıçak geliyor. Geç kaldığını anlayınca özür dilemekle dilememek arasında “Ben alt kattaydım söylemediler” diyor. Sanki ilk gelen garson değilmiş gibi. Şaşkınlık ama büyütmemek için tutuyorum kendimi. Çıkacak bir tartışma konuklarım için tatsız bir anı olur. Yine de “Zaten arkadaşınız pek asık suratlıydı iletişim kuramadım,” diyorum. Çok pişkin; “Orta yaşlı mıydı?” diyor. Öylesine kararlı ki. “Sendin,” demek istemiyorum. Ya yanılmışsam. “Hayır genç,” İlk konuşmamıza göre yüz çizgileri gevşiyor. Kim bilir belki de şikâyet etmemden

korkuyor. Ya da yirmi dakika önceyi unutacak kadar sorunlu, dalgın. Beceriksizliğinin, sorunlarının üzerine gülümseyerek bir çizgi çekiyorum.

Sokakta akan insan seli ilerleyen saatle artıyor, iki genç kız büfeden aldıkları salamları bir sokak köpeğine yedirmeye çalışıyor. Yaşlı hayvan yattığı yerden isteksiz uzatıyor ağzını salamlara, ayıp olmasın der gibi.

Bir kadın ve erkek ellerindeki gazeteleri satmaya çalışıyorlar. Aylardır gördüğüm, sıcak duygularla gülümsediğim, inandıklarını birilerine anlatmak isteyen insanlar. Birkaç genç gelen geçenin önünü keserek Greenpeace üyeliği için bilgi vermek istiyor. Caddede yürüyenlerin çoğunlukla sağ elleri kulaklarında... Dudakları kıpır kıpır. Çevredekilerin duyacağını düşünmeden, bağıra bağıra telefonla konuşuyorlar.

Banka ATM'sinin önünde biriken insanlar kendilerine ait parayı makineye minnet duyarak alıyorlar. Sanki kendilerine verilen bir bağış gibi. Ya da "Şükürler olsun bu ay da maaşımızı alabildik" düşüncesinin rahatlığıyla paralarını acele çantalarına sokup uzaklaşıyorlar. Vezneden ya da mutemetten, -karşımızdaki bir insandan- maaş aldığımız günler geliyor aklıma. Bana uzanan eldeki para benim alın terim. Bir aylık emeğimin karşılığı. Veren de alan da mutlu. Gülüşümüz kesişiyor bir yerde. Teşekkür edişimiz nezaketen. Eskilerden kalan bir anı.

Bizden önce gidenlerin masasında kalmış tüketmedikleri bir yığın yiyecek. Bunları bulamayanları düşününce içimi ince bir sızı dalayıp geçiyor. Tüketim ve değer bilmezliğe basit bir örnek.

Masalarda daha çok ikişer kişi oturuyor. Aralarında konuşma yok. Elllerinde telefonları, telefonlarında gözleri, önlerinde soğuyan yemekleri.

Yemeklerin ve gülüşlerinin sıcak olmasını dileyerek masamızdan kalkıp biz de bulanık derenin seline katılıyoruz.

SANATIN KADIN SESLERİ KASIM

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Sevgiyle merhabalar, değerli umudun kadınları dostları, yine dopdolu bir sanatın kadın sesleri köşesi hazırladık sizlere. Önce başlıklar:

- Görme Engelli Sporcu Gülistan Özdemir'in Haklı Gururu
- Elçin Sangu'dan İmamoğlu Paylaşımı
- Kadın Saçı Belgeseli Prömiyer Yaptı
- Muazzez Abacı Doğum Gününde Hayatını Kaybetti

Görme Engelli Sporcu Gülistan Özdemir'in Haklı Gururu

Kazakistan'da geçen yıl yapılan Uluslararası Görme Engelliler Spor Federasyonu (IBSA) Dünya Görme Engelliler Halter Şampiyonası'nda 2 gümüş ve 1 bronz madalya kazanan Gülistan Özdemir, aynı ülkede Mayıs'ta gerçekleştirilen Powerlifting Dünya Kupası'nda da 4 altın madalya aldı.

Yurda moralli dönen Gülistan, 30 Ekim-2 Kasım'da Yenişehir ilçesindeki bir otelde düzenlenen Görme Engelliler Dünya Halter Şampiyonası'nda 60 kilogramda "powerlifting", "bench press" ve toplam yarışlarında performans sergiledi.

Milli sporcuların 5'i altın, 1'i gümüş, 8'i bronz toplam 14 madalya kazandığı şampiyonada Gülistan, birer gümüş ve altın madalya elde etti.

Gülistan, gelecek yıl yapılacak şampiyonalar için umudunu artırdı. Gülistan Özdemir, Mersin'deki şampiyonaya iyi şekilde hazırlandığını ve antrenmanlarını aksatmadığını söyledi.

Yarışmaya, tüm kategorilerde birinci olma hedefiyle katıldığını dile getiren görme engelli halterci, "Önceki şampiyonluklarımı korumam gerekiyordu. Bench press'te ikincilik madalyası aldım, nazara geldiğimi düşünüyorum. Toplam yarışında ise birinci oldum. Kendimle gurur duyuyorum" dedi.

Gülistan, Dünya Halter Şampiyonası'na ülkesinde katılmanın motivasyon sağladığını vurgulayarak, şöyle konuştu:

"Türkiye olarak ev sahipliği yaptığımız şampiyonada birinci olmak mutluluk verici. İstiklal Marşı'mızı okutmak, bayrağımızı dalgalandırmak benim için onurdu. Daha güzel başarılar elde edeceğime inanıyor ve burada onu gösterdiğimi düşünüyorum. İleride branşımız olimpiik branş olursa oralarda da birinciliği devam ettirmek istiyorum."

Halterde yeni başarılar hedeflediğini vurgulayan Gülistan, şunları kaydetti:

"İnsanların bir hedefi varsa durmadan çalışmalı. Bu spora Gaziantep'te başladım, yapamayacağımı düşünüyordum. Fakat kendime olan inancım ve hırsım beni başarıdan başarıya götürdü. Bu sayede halterde ilerledim ve kendime inandım."

Elçin Sangu'dan İmamoğlu Paylaşımı

Elçin Sangu CHP'nin Cumhurbaşkanı adayı ve İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun yaşadığı yargı sürecini hatırlatarak ülkedeki medya düzenini eleştirdi.

Sosyal medya hesabından yaptığı paylaşım ile şunları ifade etti:

"Bu satırları, kendini sağduyulu olarak tanımlayan ama bu çarpık medya düzenini farkında olmadan besleyen herkese yazıyorum. Siz başka ortamlarda 'özgür basın, tarafsız haber, daha adil bir ülke' istemiyor musunuz? Peki, hayalini kurduğumuz ülkenin haberciliği, gazeteciliği, medyası bu mu olmalıydı? Bugün haberin yerini dedikodu aldı. Gazeteciliğin yerini linç, gerçeğin yerini kurgulanmış algılar aldı. Siz o haberleri okurken, o çirkin başlıklara tıklarken, aslında farkında

olmadan bu çürümenin bir parçası oluyorsunuz. Sorun bir kişi değil; sorun bu zihniyet. Bu zihniyet öyle bir zihniyet ki, halkı yavaş yavaş manipölasyonla uyuşturuyor, vicdanı susturuyor, gerçeği magazinleştiriyor. Birkaç tık fazla almak, biraz daha görünür olmak uğruna insan onurunu yok sayıyor. Ve işte tam da bu yüzden, aklımızla alay edercesine aynı kalıplar tekrar ediyor. Gerçekler çarpıtılıyor, yalanlar normalleşiyor. Bir insan hem seçimde yolsuzluk yapmış, hem diploması sahte, hem hırsız, hem casus olabilir mi? Olabiliyor, çünkü medya buna zemin hazırlıyor. Siyasette, sanatta, ekranda; her yerde aynı zihniyet dolaşıyor: Kişisel çıkar için başkalarına zarar vermek. Bana defalarca 'Sus, kariyerine zarar verir' dediler. Evet, belki verir.

Ama bu zihniyeti kökünden söküp atamayacaksak, o kariyerin, o ekranların, o manşetlerin hiçbir anlamı yok.

Bunlara alışma. Normalleştirme. Parçası olma.”

Kadın Saçı Belgeseli Prömiyer Yaptı

Yazar Tülin Tankut’un kaleme aldığı, Ozan Turgut’un yönettiği ve Özge Karslıoğlu’nun Genel Koordinatörlüğünü yürüttüğü Kadın Saçı belgeseli 18 Kasım saat 17.00’de Pera Müzesi Oditoryumu’nda ilk kez gösterildi. Yazar Tülin Tankut’un kaleme aldığı, Ozan Turgut’un yönettiği ve Özge Karslıoğlu’nun Genel Koordinatörlüğünü yaptığı Kadın Saçı belgeseli 18 Kasım saat 17.00’de Pera Müzesi Oditoryumu’nda ilk kez gösterildi.

Tankut’un kuruluşunun 35. yılında Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı’na armağan olarak yapımcılığını da üstlendiği belgesel, kadın saçının tarih boyunca üstlendiği sembolik, sosyolojik ve kültürel anlamları ele alırken, aynı zamanda toplumsal cinsiyet hiyerarşisinin kadın bedeni üzerindeki baskıcı pratiklerini görünür kılmayı amaçlıyor.

Otuz küsur yıllık kütüphane gönüllüsü olarak elini daima taşın altına koyan Tülin Tankut, gösterimden önce izlenilen tanıtım filminde de vurgulandığı gibi, Kadın Eserleri Kütüphanesinin otuz beş yılda çok önemli işler başardığını şu sözlerle anlatıyor; “Kütüphane kadınları aynı çatı altında topladı. Destek veren, hak arayışında kadınların yanında duran erkeklere kapılarını açtı. Bağımsızlığını korudu. Toplumsal cinsiyet eşitliği yönündeki çalışmalarıyla ülkedeki demokratikleşme mücadelesine katkı sunarken ön yargılardan uzak yaklaşımıyla toplumun güvenini kazandı. Bu bir saate yakın belgeselde de, biyolojiden hastalık ve sağlığa, moda, kültür-sanata, izleyiciyi ilgilendiren konularda bilgilendirmeye çalışmakla birlikte ağırlığı “saç dilinin bir iletişim aracı olarak kullanılmasının üzerinde durarak, erkekler ama özellikle kadınların toplumda, saçlarına göre değerlendirilmesi problemini ele alarak, hem bellek tazeliyor hem de tarih boyunca farklı kültürlerde kaydedilen değişimlerin kadın ve erkekler üzerinde bir denetim, bireyin özgür iradesi hiçe sayılarak kesilmesi gibi bir cezalandırma aracı olarak kullanılmasının önüne geçmek için ufuk açmaya çalışıyoruz.”

Muazzez Abacı Doğum Gününde Hayatını Kaybetti

Ekim sonunda ABD'de geçirdiği kalp krizi sonrası yoğun bakıma alınan Muazzez Abacı'dan acı haber geldi.

Usta sanatçı Muazzez Abacı 78'inci doğum günü olan 12 Kasım'da hayata gözlerini yumdu. Menajeri Taner Budak acı haberi sosyal medyadan duyurdu. Abacı'nın naaşı, vefat ettiği New York eyaletindeki Rochester kentinden Maryland eyaletindeki Amerika Diyanet Merkezi'ne getirildi. Merhume sanatçının aile yakınlarının bir araya geldiği Diyanet Merkezi'nde Abacı'nın naaşının Türkiye'ye gönderilmesine eşlik edecek olan kızı Aslı Saba Abacı ve torunu Sera Anderson da yer aldı. Aslı Abacı, "Annemi iki hafta önce kalp kriziyle hastaneye götürdük. Ondan sonra hemen erkenden hastanedeydik. Hemen anjiyo yapıldı. Kalp damarı açıldı. Bir iki gün çok güzeldi. Gayet iyiydi. Fakat o anjiyonun komplikasyonu nedeniyle başka organlar da etkilendi. Bir türlü toparlanamadı. Yani böbrek, kalp bir şekilde anlaşılamadı. Ondan sonra yoğun bakıma geçirmek zorunda kaldık. Ama yoğun bakımdayken de hep görüşüyorduk, konuşuyorduk. Bizim aklımıza böyle bir şey gelmedi. Hatta biz hastaneye ilk gittiğimiz zaman 'gerekirse kalp masajı yapalım mı, entübe edelim mi' gibi sorulara annem, 'Yok canım benim öyle şeylere ihtiyacım olmaz' demişti. Öyle hayat doluydu. Hiç aklımıza gelmeyecek bir şekilde son iki günde bayağı zorlanmış. Özellikle kalp biraz yetmezliğe gidince kendisini o şekilde kaybettik maalesef" dedi.

Abacı, hastanenin olayda ihmali olup olmadığına ilişkin sorulara, "Yapılan hiçbir şey tabii ki kasıtlı değildi. Ben de yeni duymaya başladım, anjiyodan sonra birçok kişide böyle komplikasyonlar olabiliyormuş. Antibiyotik tedavisine başlandı. Annem de o antibiyotiğe ters reaksiyon verdi. Elllerinden gelen her türlü yardımı yaptılar. Her şey yapıldı. Ben ayrıca anneme de her gün 'Ne zaman istersen, ben eve gitmek istiyorum derssen hemen gideriz' dedim. 'Yok kalalım' dedi. O da ilk defa bu kadar zorlandı tabii ki. 'Bu kalp krizi çok zormuş' dedi" cevabını verdi.

Abacı için İstanbul'daki Atatürk Kültür Merkezi'nde (AKM) tören düzenlendi. Usta isim Emel Sayın da, törende gözyaşları içinde yaptığı açıklamada, "Muazzez çok önemli bir sanatçıydı, hepimizin çok değerli sanatçısı, benim için de öyle. Onun dışında benim çok sevdiğim yakın arkadaşım Muazzez. Çok sık görüşmesekte birbirimizi çok severdik, sayardık her zaman. Onun için acım daha da büyük. 60'lı yıllardan itibaren tanıştık, onu iyi tanıyorum. Çok güzel bir insan olduğunu biliyorum" dedi.

Törene İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanvekili Nuri Aslan, Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, İstanbul Valisi Davut Gül, ünlü sanatçılar Muazzez Ersoy, Orhan Gencebay, Selami Şahin, Emel Sayın, Abacı'nın kızı Aslı Saba Abacı ve çok sayıda sanatçı ve seveni katıldı.

Abacı'nın cenaze namazı 17 Kasım Pazartesi günü öğle namazının ardından Ankara Kocatepe Camisinde kılındı, daha sonra da vasiyeti üzerine Cebeci Asri Mezarlığı'na defnedildi.

Gelecek sayımızda sanata ve kadına dair yepyeni haberlerle buluşabilmek dileğiyle umutla kalın.

22.11.2025

GEL DE YAZMA!

YAZAN: Ayşen GÖRELELİ

aysenkaypak@gmail.com

İnsanın kuyusu, denizi, deryası, kara kutusu çocukluğudur. Her şey orada başlar, gelişir, çiçek açar ya da solar. İşte bu yüzden, neden ve nasıl yazdığımın cevaplarının çocukluğumda saklı olduğunu düşünüyorum.

İki kuması ve huysuz kocasıyla yaşarken mutluluğu kendi seçtiği alanlarda bulan bir melek, anneannem... Kapısını çalan bir yoksulun karnını doyurmadan göndermeyen, yırtık giysiler içindekilere üzerindeki kat kat elbiselerinden birini giydiren bu kadın çok mu varlıklıydı? Değildi elbette. Eli maharetli, bahçesi bereketliydi. Yolda bir yürümeye görsün peşinde kocaman bir kedi ordusu olurdu. Bir de çocuklar. İşte bu yüzden hep giysilerinin cepleri lekeliydi. Çocuklara, kedilere dahası birçok hayvana yetecek yiyecekleri taşırdı ceplerinde. Soğuk, açlık, kimsesizlik, göç... Bütün bunlar nedir, nasıl yaşanır iyi bilirdi. Bu yüzden yoluna çıkan tüm canlıların yarasını sarmaya çalışırdı.

Yaşlandığında İstanbul'a taşındılar. Çevresinde ağaçlar gibi hayvanlar da azaldı. Nasıl yaşanırdı bu kentte? Sık sık Gülhane Parkı'na giderdi. Kafeslerdeki hayvanları sever, doyurur, onlar için gözyaşı dökerdi. İnsan insanı, insan hayvanı nasıl hapsederdi, aklı almazdı. Bir Gülhane dönüşünde yolda minik bir eşek gördüğünde gözlerine inanamamış. Sıra ona, o sıraya bakmış. Dayanamayıp gidip başını okşamış. Sıpanın arkasından kart bir sesin "Onu seveceğine, gel beni sev," demesi üzerine dünya başına yıkılmış. Koskoca kadına laf atmış adamın biri! Yerlerde taş aramış, atıp o pis bıyıklı adamın kafasını yarmak için. Taş da yokmuş ki bu zalim memlekette. Kötülüğü ne anlayabiliyor ne de affedebiliyordu.

Anneannem, ilk öykü kahramanım. Gel de etkilenme ondan, gel de yazma!

Geçmiş bir kış günü... Üç kardeş, sobanın başında ısınıyoruz. Birden içeri annem girdi. Kendini yere attı. "Oy belim, oy karnım," diyerek kıvranıyordu. Annem hasta olmazdı ki! Olurdu da bizim mi haberimiz yoktu, bilmiyorum. Biz de ağlamaya başladık. "Anne, neyin var, ne oldu?" diyerek ona sarılmaya çalıştık. Epeyce çırpındı annem. Sonra durdu, ciddi ciddi yüzümüze baktı. "Yahu çocuklar, neyim olacak? Küçük kızımı doğuruyorum!" demez mi? Donduk kaldık. Meğer benim doğum günümü mü o gün.

Babamın mal almak için başka şehirlere gittiği zamanlarda annemle yaptığımız muzırlıklar günlerce konuşulurdu mahallede. Bir keresinde bana erkek kıyafetleri giydirmiş, sakal, bıyık yapmıştı. Belime de abimin gerçek görünümlü oyuncak tabancasını takıp komşulara gitmiştik. Şakacıktan kız istemiştik. Televizyon, internet, hatta neredeyse evde telefonlarımızın bile olmadığı, hani, "bir maniniz yoksa annemler size gelecek," dediğimiz zamanlardı. Yokluk çoktu ama icat ettiğimiz eğlencemiz de çoktu. Konu komşu, akraba, eş, dost birlikte eğlenirdik. Yazları fındık soyma imecelerinde şenlik yapardık. Herkes hünerini gösterirdi sırayla. Kimi şarkı söyler, kimi çalar, kimimiz de oynardık. Herkes yetenek küpüydü mübarek. Tadı damağımda kalan anılarım... Gel de esinlenme o günlerden, gel de yazma!

Üç kardeş aynı odada kalıyorduk. Bir gece, nereden akıllarına estiyse ablamla ağabeyim benimle önemli bir şey konuşacaklarını söylemişlerdi. Üzgün görünüyorlardı. Korku ve merak içinde dinlemeye başladım. Onların öz kardeşi değilmişim. Beni annemler Çingenelerden almışlar.

Yine de beni çok seviyorlarmış. Gerçeği bilmek benim de hakkımmış. Mış mış da mış mış. Gerisini dinleyememiştım. Tuvalet e gitme bahanesiyle yataktan kalkmıştı. Döndüğümde uyumuşlardı. Hem de mışıl mışıl. Duyduklarım bana çok ağır gelmişti. O zamanlar bilmiyorum ki Çingenelerin ne kadar eğlenceli, renkli bir halk olduğunu. Tuvalette akmaya başlayan gözyaşlarım sel olmuştu. Sabaha kadar ağlamıştı. Ertesi gün ateşim çıkmıştı. Annem anlamıştı bende başka bir haller olduğunu. Durumu öğrenince ablamla abime öyle bir bakmıştı ki onlar kahvaltı masasından kaçarken birer terlik fırlatmıştı peşlerinden. Annemin terlikleri hep ıskalardı, hiç isabet etmezdi ki.

Annem benim, ilk öğretmenim, çocukluğumun mis kokusu. Gel de özlem duyma anımsadıkça, gel de yazma!

Oldukça renkli geçen o yıllarda günlük tutmaya başladım. Okumayı seven bir anne, harika bir Türkçe öğretmenim kitaplarla erken tanışmamı sağladı. Aziz Nesin, Sevgi Soysal, Fakir Baykurt ve daha niceleri... Üniversite yıllarında özellikle ülkemizin ya da dünyanın toplumcu gerçekçi yazarlarını, şairlerini okumaya devam ettim. Yazmak sakıncalıydı, hele de günlük gibi metinler. Derken 12 Eylül darbesi oldu. Hallaç pamuğu gibi atıldık. Sevdiklerimizden ayrı düştük, sakatlandık, öldük, işkenceler gördük, hapsilere girdik. Yaşanan zor dönemler, çekilen acılar sanatı kışkırtır ya... Diğer yandan da kişisel sıkıntıları anlatmamanın erdem olduğunu öğrenmişiz ya... Uzun bir süre sustuk. Yalnız kaldığımızda, rüyalarımızda yeniden yeniden yaşadık o yılları.

12 Eylül sonrası Selimiye ve Metris askeri cezaevinde kaldım bir süre. Oğlumu Metris'teyken dünyaya getirdim. Tahliye olduktan sonra yanlarında en rahat olduğum kişiler cezaevinden çıkanlardı. Sohbetlerimiz sırasında "Sen ne güzel ayrıntılar hatırlıyorsun, neden yazmıyorsun bunları?" dediler hep bana. Önce bu kişisel anıları nasıl ve neden yazayım, diye düşündüm. Sonra anlatacağım hiçbir şeyin özel değil, faşist darbeye ait günlükler, acı, tatlı hatıralarımız olduğunu anladım. Her şeye rağmen umudu, dayanışmayı, güzellikleri paylaşmalıyım. Durma yaz, dedim kendime. Darbeden otuz yıl sonra basılan Postal ve Patik kitabım böylece okurlarla buluştu. Kim derdi ki cunta beni yazan bir insana dönüştürecekt! Üstelik yazmak sağaltıyormuş da insanı. Cezaevi günleri rüyalarımın silindi gitti böylece.

Sonra elim alıştı, öyküler yazmaya başladım. Ustaların eserlerini okumayı onlardan öğrenmeyi hiç bırakmadım.

İlk başlarda 12 Eylül unutulmasın, darbenin hesabı sorulsun düşüncesiyle yazıyordum. Anlayacağınız benim için yazmak, devrimci mücadelenin bir parçasıydı. Ne anlattığım çok önemliydi. Okudukça, araştırdıkça, öğrendikçe ne yazdığım kadar nasıl yazdığımın da bir o kadar önemli olduğunu anladım. Yine de pusulam şaşmadı. Emekten, ezilenden, haklıdan, adaletten yana oldu kalemim.

Uzun zamandır doğrudan bilgisayara yazıyorum. Yine de karalama defterlerim, not aldığım kâğıtlar var sağda solda. Çoğunlukla benim için günün büyüğü saatleri olan geceleri yazıyorum. Çocukluğumdan beri, el ayak çekilip kendimle kaldığım gece saatleri gündüzden daha anlamlıdır. Gece insanıyım bu yüzden. Gece sırlarla doludur. Kendimi daha yaratıcı bulurum akşam sonraları.

Ülkemizde çoğu insan "Hayatım roman," der. Aslında kişi hayatını yazsa bu bir roman olmaz diye düşünüyorum. Buna rağmen herkesin yaşamı ilginç gelir bana. Edebiyatın da en önemli malzemesi insandır. Yaşadıklarım, gözlediklerim, duyduklarım yazmaya başlamanın için basamak olsa da yazarken kâğıda dökülen bambaşka şeylerdir. Gerçeği bozup yeni bir gerçek yaratmaya çalışırım. Bazen bir sözcük, bir cümle, bir ses, melodi bazen bir koku öyküyü getirir, masama koyar. Sonra kervan yolda düzölür. Bazen de öykü içime doğar, neredeyse baştan sona. Yazarken değışip dönüşebilir. İpleri sıkı tutmayı başaramadığım da olur, akışı kahramanlarıma, metne kaptırdığım olur. Yeniden yazarım. Demlensin diye beklerim. Dostlarıma okutur, düşüncelerini alırım. Bir daha yazarım. Böyle sürer gider yaratma heyecanım, soluk soluğa. Yayınlanması için bir yerlere gönderene kadar bitmez metin.

Ve sonra gece olur. Yalnız kalırım. Bilgisayarın karşısına otururum. Bir de kahvem olursa masamda değmeyin keyfime. Gel de yazma!

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

Öykü

Pembe Nine Yüz Yedi Yaşında

‘Öze Yolculuk’ kitabından alıntıdır.

YAZAN: Nurdan MORGAN

nurdanmorgan@outlook.com

Cumhuriyetin 100. Yılı. Ninem Akide Hatun, anneannem Fatma Hanım ve cici annem Hatice hanıma ithafen.

Sabah başının zonklayan ağrısıyla uyandı. Yüzünü yıkarken aynaya dikkatlice baktı. Ela gözlerinin renk cümbüşünde hangi rengin yoğun olduğunu görmek istedi. Lisede ki sıra arkadaşı söylemeseydi hiç fark etmeyecekti, başı ağrıdığına bal renginin gözüne hâkim olduğunu. Ağladığında yeşilin, canı sıkıldığında da kahverenginin fark edilir derecede yoğunluğunu arttırdığını. Birde ninesi fark ederdi başının ağrıdığını. Yüzüne bakar ‘Hadi, kolonya ile yemeniyi getir dolaptan, yat dizime ovayım alnını geçsin gitsin derdi. O ovalarken kolonyanın alkolü mü yoksa yemeninin anlına sıkıca bağlandığında şakaklarda ki damarlara yaptığı baskı mı, Pembe ninenin fısıltı halinde okuyup yüzüne üflediği nefes mi bilinmez ama başının ağrısı geçer gibi olurdu.

Bir keresinde Pembe ninenin anneannesine, ‘Bu yavrunun baş ağrısı göz rengini bile değiştiriyor. Okudukça esneyesim geliyor. Kıyamam, nazardan bu, nazardan! dediğini duymuştu. Aslında birkaç kez doktora da götürmüşlerdi. Göz doktoru gözlük vermiş, astigmat var baş ağrısı yapar demiş. Bir başka doktorda “Hızlı büyümenin etkisi, buluş çağında çok normal bu ağrılar” deyip ağrı kesici vermişti. Bir başka doktorun “Bu ilaçlar mideye dokunur” demesi, onun için kafa karışıklığından başka bir işe yaramamıştı. Ona en iyi gelen ninesinin kolonyası, yemenisi ve nefesiydi.

Ninesine ilk kez, “Sen kaç yaşındasın?” diye sorduğu anı hatırladı. Hesap kitap yapıp da altmış yaşında olduğunu bulmuşlardı. İşte şimdi kendisi altmış yaşındaydı. Daha sonra da ninesine en çok sorduğu yaş ile ilgiliydi. Nedeni çocuksu merak mı, yoksa arkadaşının ninesi için ‘Eh, çok yaşlanmıştı rahmetli dedikleri için, evhamlandığından mı hatırlayamadı.

Ancak, cevabın hep aynı olduğu ezberindeydi. ‘Yangında altı yaşındaydım, sen hesapla gayri. Bakalım kaç olmuşum?’ Her defasında hesaplanırdı. “Dokuz Eylül bin dokuz yüz yirmi ikide altı yaşındaysan şimdi altmış yaşındasın ninem, nasıl geçti bu kadar yıl yaşarken, neler gördün, yaşadın?” diye sormuştu.

Oysa şimdi aynada ki görüntüsüne bakıp, kendi altmış yaşını inceliyordu. Göz rengine, saçının beyazlarına bakarken ninesinin yaşını ilk sorduğu yaşta, altmış yaşın da olduğunu fark etti. Tıpkı ninesinin ona verdiği cevap gibi, yılların nasıl akıp geçip gittiğini anlamamıştı. Şimdi yaşasaydı yüz yedi yaşında olacaktı diye geçirdi aklından. Bu defa hesaplamaya hiç gerek yoktu. Cumhuriyetin yüzüncü yılında ninem olsaydı da anlatsaydı o yılları diye hayıflandı.

İlk öğretmeni Yirmi Dokuz Ekim kutlama haftasında ninesini sınıfa davet etmişti. Anılarını çocuklara anlatmasını istemişti. O gün hiç duymadığı, bilmediği ninesinin çocukluğu ile tanıştı. Hem şaşırmış, hem gururlanmış, hem de kıskanmıştı ninesini. Öğretmen “Atatürk’ü gördünüz mü?” deyince, “İki defa gördüm birincisinde tren istasyonunda bir demet çiçek vermiştim. Şimdiki gibi çiçekçiden alınan buketler gibi değildi. Bahçeden, kırdan toplanmış bir demet işte! Atatürk de başımı okşadı, bana okula gidiyor musun demişti,” dediğinde nasıl yani Atatürk ninemin başını okşamış bana daha önce niye söylemedi diye o günkü çocuksu hüznünü yeniden hatırladı. Sonra öğretmen yeni Türkçe alfabeye nasıl geçiş yapıldığını Osmanlıca mı, Türkçe mi eğitim aldığını sordu. Pembe nine, “İlk yarı yılı Osmanlıca başladık, ara tatilden sonra öğretmenimiz Türkçe alfabeye geçiyoruz dedi. Osmanlıca öğrenirken Arap alfabesi ile yazması bize çok zor geliyordu, okumak kolaydı. Türkçe alfabe ile hem yazmak, hem de okumak, hatta matematik bile daha kolay geldi. Çabucak öğrendik. Bize tuhaf gelen şey sağdan sola yazarken birden soldan sağa yazmaya başlamıştık! En çok Cumhuriyet şiirlerini ezberlemeyi severdik” deyip üç sayfalık şiiri hiç karıştırmadan, duraksamadan okuması öğretmeni nasıl şaşırtmıştı. İstiklal Marşının seçilmedeki sürecini anlatırken de sanki o günleri yaşar gibiydi. Üç farklı marşı ezberlediklerini ve hatırlaya bildiği kadar da seçilmeyenlerden birkaç satır bestelenmiş haliyle söylemiş ve herkesi hayrete düşürmüştü.

Çocukluğundan aynada ki görüntüsüne dönerken, zaman kavramının inanılmaz akışını hissetti. Şimdi ninemin yaşındayım üstelik Cumhuriyetin yüzüncü yılında, onun anlattıkları dün gibiyken, bu güne hayıflanmasıyla içi burkuldu. İlk iktisat kongresinin Cumhuriyet’in ilanından da önce yapılmasında ki anlamını şimdiki nesil kavrayabilmiş midir? Yeni güçlü bir devletin var olacağını, ekonomisinin daha iyi olacağı müjdesini vermekteydi bu kongre. Halka ve ticaret ehllilerine güven vermiş, “Durun gitmeyin bu ülke size daha özgür, refah içinde yaşamayı vaat ediyor” diye umutları yeşertmiş! Bu günlerin ekonomisi için umut veren çok ama sonuç ortada. Yerli malı diye bir şey kalmadı boğazımızdan geçen.

Başının ağrısının hafıflediğini hissetti, aynaya yaklaştı, gözlerinin bal rengi yoğunluğunun yerine kahverenginin yoğunlaştığını görünce şaşırmadı.

Mutfağa geçti, çayı ocağa koydu. Hafiflese de baş ağrısı hala geçmemişti. “Kaç çeşit migren varsa galiba hepsi bende var” diye geçirdi aklından. Telefonunda ki mesajlara göz attıktan sonra da önceden kaydettiği listelerden beş ayrı sanatçıdan art arda aynı şarkının olduğu grubu seçti.

Telgrafın tellerine kuşlar mı konar,

Herkes sevdiğine böyle mi yanar. Yanıma gel yanıma da...

Zeki Müren’in ahenkli sesi, Müzeyyen Senar’ın efeler hey dercesine hışımla boğuk sesi ile söylemesi sanki farklı şarkı gibiydi, hoşuna gidiyordu. Candan Erçetin’in iki farklı dilde Yunanca ve Türkçe söylemesi şarkıyı evrenselleştirmiş gibiydi. Ne şarkıymış ama! Pembe ninenin unutamadığı 16 yaşındaki düğün şarkısı. Ninesine düğününü sorduğunda; ‘O zamanın düğününden ne olacak kuzum. Kadın kadına ev içinde ya da evin bahçesinde, bir dümbelek ile def. Bir de mahallede sözü geçen teyzenin Allah aşkına, ölümü gör diye nazlananı oynamaya kaldırması vardı. Oynamaya hevesli görünmek ayıptı diye, anlatırdı da detaylardan sonra bir türlü gerdek gecesine gelemezdi. Hep telgrafın tellerinde kalırdı hatıraları. Şarkıya eşlik ederken gözlerinden akan yaşlar yanaklarından süzüldü, kızarttığı ekmeğin üstüne düştü. Aynaya bakmaya gerek duymadı.

10 Temmuz 2023

PERDE

50 'li yaşlar

YAZAN: Ebru BOZCUK

ebrubozcuk@hotmail.com

Biliyorum aslında o sesi... Muhtemelen atalarımın yadigar bir ses bu.

"Yeter artık, ekme dönemi bitti. Şimdi hasat zamanı" diyor.

Fakat içimde yükselen başka bir ses daha var.

O daha derin ve daha sakin bir yerden konuşuyor sanki.

"Aslında şimdi tam zamanı" diyor.

Gençliğimizde 50'li yaşlar, "ununu elemiş, duvara asmış" bir kuşak gibi gelirdi bize.

Ne büyük bir haksızlık ettiğimizi şimdi anlıyorum.

Evet, bedenimiz eskisi gibi değil artık. Arada bir sinyaller, arızalar veriyor fakat hiç de öyle elini eteğini çekmek ister gibi bir halimiz de yok.

Esasında 50'li yaşlar inceden bir bilgelik de barındırıyor. Zihin çok daha keskin ve berrak oluyor. Ne istediğimizi gerçekten idrak ettiğimiz bir yaş bu.

Yılların getirdiği tecrübeyle en azından artık neyi istemediğimizi çok iyi biliyoruz.

Kiminle yol arkadaşlığı yapacağımızı, kimden uzak duracağımızı, kim için fedakarlık yapacağımızı artık netleştirmiş oluyoruz.

Yaşadığımız onca badirenin elbette bir getirisi olacaktı ve bu çok kıymetli bir hazine gibi elimizde artık.

Mış gibi yaşamıyoruz artık. Nerede yaşamak istediğimizi, nerede mutlu olacağımızı biliyoruz.

Kendi sınırlarımızı çok iyi tanıdığımızdan kimsenin suistimal etmesine izin vermiyoruz artık bu yaşlarda.

Ekonomik olarak da kendine yetebiliyorsan eğer, kimselere eyvallahın kalmıyor.

Huzuru kendinde bulacağını öyle güzel deneyimlediğin bir yaş oluyor ki değmeyin keyfimize.

Tek başına çoğalmayı şahane beceriyorsun bu yaşlarda.

Lüzumsuz kalabalıklar, gereksiz sohbetler istemiyorsun. Az ve sade olanı tercih ediyorsun ki bu hal evine, giyim tarzına, sohbetine dahi yansıyor.

Ve belki de ilk kez kimseye bir şey kanıtlamak zorunda olmadığını anladığın yaşta oluyorsun.

Hafif bir gülümseyişle "ben de böyleyim işte" deyip geçiştiriyorsun gereksiz dayatmaları.

En mühimi de, kimseye kendini beğendirmek gibi bir çaban olmuyor.

Öz bakımını, sporunu, makyajını kendin için yapıyorsun çünkü kendi değerini geç de olsa idrak ettiğin yaşta oluyorsun.

Tercih edebilme lüksü senin oluyor artık ki bu yeri geldiğinde "HAYIR" demeyi de öğretiyor sana.

Evet, bir şeyler değişiyor içeride...

Menopozun azizliği, beyazlayan saç telleri, eski parlaklığını yitiren cilt, kilo vermenin zorlaşması, uzun süren hastalık semptomları derken garip bir anafurun içine girildiği aşıkâr.

Fakat tüm bu korkular yerini zamanla kabullenişe bırakıyor. Onlarla da yaşayabileceğini, bunların öyle çok da dert edilecek şeyler olmadığını kabulleniyorsun.

Çünkü kadın-beden bilgeliğinde bırakmak fiilinin var olduğunu anladığın yaştasındır artık. Anatomik olarak var olan bu özellik ne yapıp edip bir şekilde kadının yoluna ışık tutuyor.

"Bu bana iyi gelir mi?" derken buluyorsun kendini bu yaşlarda. Çünkü artık sakin ve berrak suları hak ettiğini çok iyi biliyorsun.

Bu dönem esasında yaşanması gereken en keyifli zaman dilimi. Bunu asla çaresiz bir kabulleniş halinden, teslimiyetçi bir yerden söylemiyorum.

Çünkü 50'li yaşlar, hak edilmiş, telaşsız ve direktmeden yaşanılacak bir hayatın altın anahtarı...

İspat telaşın yok, "bunu da başarmalıyım" diyen gençlik hezeyanın yok.

Bunların yerine; tecrübelerin, biriktirdiğin güzel dostlukların, sezgilerin ve ne istediğini bilen dingin bir cesaretin var.

Bundan sonra kalemin elimizde olduğu yeni bir senaryo yazabilmek bizim elimizde.

Artık kendimize izin verme zamanı...

Yavaşlama ve sakinleşme izni gibi.

Bir sabah kahvesinden, bir gün doğumundan tadını çıkara çıkara keyiflenme izni gibi...

Ve aynı zamanda YENİDEN BAŞLAMA izni....

50'den sonra hayat bitmiyor, sadece 2.perde başlıyor.

Ve o perde belki de hayatın en sahici, en SEN olan bölümü ki tadını çıkara çıkara yaşanması, kutlanması, çoğaltılıp parlatılması gerekiyor.

O zaman açılışın bakalım! PERDEEEE!...

Kasım 2025

ZİHİN GALERİSİ BAKMADAN GÖRENLERİN MÜZESİ
ÖPÜCÜK – 1908, RESİM İNCELEMESİ
TABLOYU YAPAN: Gustav KLIMT
HAZIRLAYAN ve SESLİ BETİMLEME METİN YAZARI: Ecem ZAFER

Instagram: ecmzafer

Şimdi hayalinizde altın bir dünyanın kapısını araladığınızı düşünün. Gözlerinizin önünde, ışığın bile fısıltıyla dolaştığı bir manzara beliriyor. Tablonun merkezinde, birbirine sarılmış iki figür duruyor: bir erkek ve bir kadın. İkisi de altın tonlarının hâkim olduğu, desenlerle dolu bir örtünün içine sarılı. Sanki gerçeklikten değil de başka bir âlemden çıkmış gibiler.

Erkek figür sol tarafta. Başını hafifçe öne eğmiş, sevgi dolu bir incelikle kadının yanağına bir öpücük konduruyor. Saçları kısa ve koyu. Omuzlarına dökülen altın giysisinde dikdörtgen geometrik şekiller var; siyah ve gri tonlarda kareler, sert ve maskülen çizgiler. Elleri kadının yüzünü nazikçe kavırıyor. Bu dokunuşta bir yumuşaklık, bir sahiplenme, aynı zamanda bir hayranlık hissi var.

Kadın figür sağ tarafta dizlerinin üzerine çökmüş gibi. Başını yana eğmiş, gözleri kapalı. Sanki bu dokunuşun tadını çıkarıyor, güveni ve huzuru iliklerine kadar hissediyor. Kollarını göğsünün üzerine toplamış, parmakları hafifçe kıvrılmış. Elinin altındaki altın kumaşın dokusu zihinde bile hissediliyor gibi: ince, ipek gibi, ışıltılı.

Kadının giysisinde yuvarlak şekiller hâkim; kırmızı, turuncu ve mavi renkli daireler var. Bu desenler, erkeğin geometrik karelerinin yanında daha yumuşak, daha akışkan. Figürlerin üzerindeki bu desen farkı, Klimt'in bilinçli bir anlatımı: Kadının zarafeti, erkeğin koruyuculuğu ve ikisinin bir aradayken tamamlanması.

Onların arkasında neredeyse belirsizleşen altın bir arka plan var. Arka plan öylesine parlak ki, figürler adeta ışığın içinde yüzüyor. Sanki zaman ve mekân durdurulmuş; dünya yok olmuş ve geriye sadece bu an kalmış. Ayaklarının altında ise çiçeklerle dolu bir çayır uzanıyor. Pembe, mor ve beyaz tonlarda çiçekler, kadının ayaklarını nazikçe sarıyor. Bu çiçeklik, onların bağlılığının toprağa kök salmış hâli gibi.

Gustav Klimt bu tabloyu 1907-1908 yıllarında, “Altın Döneminin en parlak zamanında yaptı. Klimt bu döneminde altın varak kullanmayı seviyordu çünkü altın hem ihtişamı hem de ruhaniyeti simgeliyordu. Öpücük tablosu bu dönemin zirvesi olarak kabul edilir.

Öyküsü bir aşk hikâyesine dayanır. Klimt’in ilhamının kim olduğu kesin değildir; bazıları bunun hayat arkadaşı Emilie olduğunu söyler, bazıları ise tabloyu hem ideal hem de evrensel bir aşkın temsili olarak görür. Figürlerin yüzleri net değildir çünkü Klimt için önemli olan bireyler değil, aşkın kendisiydi. Bu yüzden iki kişi, tek bir altın kubbenin içine sarılmış gibi görünür; benlikler değil, duygular birleşmiştir.

Bu tablo, aşkı hem dünyevi hem de kutsal bir hâle getirir. Dokunuş sade ama anlamı büyük; öpücük sessiz ama gücü çok derin.

Öpücük tablosu, sadece bir öpücüğü değil, zamanın durduğu bir anın dinginliğini anlatır. Klimt bu tabloda sevgiyi altınla kaplamış, ona neredeyse ilahi bir değer vermiştir. İki figürün birbirine sarılışı, yalnızca romantik bir birliktelik değil; güvenin, teslimiyetin ve ruhsal bir bağın göstergesidir.

“Aşk, iki insandan çok daha büyüktür. Bazen tek bir dokunuş, bütün bir dünyayı aydınlatabilir.”

26.11.2025

ÖREN BAYAN’IN AŞK DEFTERİ

YAZAN: Ergür ALTAN

erguraltan@gmail.com

Aynı kazağı iki kez örer misiniz siz? Ben iki numaralı tığlarımınla onlarca kez ördüm. Rengarenk tığlarım var benim, rengarenk iplerim ve yünlerim. “Ören Bayan” diyorlar bana. Âşık olunca örgülerime sarıyorum; sevdikçe, özledikçe, kavuştukça ve dalıp dalıp gittikçe, incitildikçe...

Her aşığın yalnızca bir evi vardır ve o ev de yüreği, ‘can evi’dir. Aşkla ısınıyor benim can evim. Kibritim de çakmağım da sobam da aşıktır. Betonarme yapıları, soluk benizli sokakları, caddeleri, sevgisiz kentleri, hırçın ülkeleri ardımda bırakıyorum âşık olunca. Tabiat Ana’ya sığınıyorum. Ören Bayan olduğum kadar Tabiat Ana’yım da ben. Örgü örerken bir kuzucuğun kucağında uyuyakalması, bir dağ rüzgârının yanağımı şefkatle okşaması, ormanın beni bir ağaç gibi, çayır çimen gibi sahiplenmesi tabiat analığıma verebileceğim örnekler arasında. Aşk benim doğal güzelliğimdir, aşk benim tabiatımda var...

Bir ihtiyar kadın dedi ki bir gün, “amel defteri çok önemli Ören Bayan; ya çok seviyorsun ya da çok acı çekiyorsun. Sana tespih ve seccade vereyim, her şey aşk değil, Allah’a sığın biraz da.” “Teyzeciğim, benim amel defterim aşktan ibaret” dedim ona, “senin amel defteri dediğine ben aşk defteri diyorum, inan bana Allah aşkına!” “Cehennemde yanacaksın diyeceğim ama sen bu dünyada yanmışsın “dedi canım benim. “Kıyamadın bana değil mi, Allah da kıyamaz vallahi” dedim. “Doğru söylüyorsun kızım” dedi, “aşıklara kıyılmamalı, hele sana hiç kıyılmamalı...”

Morun üç ayrı tonunda bir kazak örüyordum sevdiceğime; lavanta, eflatun ve menekşe. Üç ayrı tütsü hediye etmişti bana; hanımeli, zambak ve yasemin. Aşk, çoğul renklerim ve kokularımdır bir kazakta, bir tütsüde içime çektiğim. İçime işliyor renkler ve kokular, içime işliyor aşk. Balkabağı çorbası pişirmiştım ona. Balkabağı çorbası içtik bir akşam iştahla. Hevesle, huzurla, incelikle yapılan her şey aşka dahil biliyor musunuz; sevdiceğimle birbirimizin gözlerinin içine bakıp gülümseyerek balkabağı çorbası içmek mesela...

Bir çocuk gördüm çarşıda mahzunluğu yüzüne serpilmiş. Baskül vardı yanı başında. Tartıldım, “aa, çok zayıflamışım” dedim bir parça üzüntüyle. Anladı beni. “Eksik tartıyor bu baskül abla” dedi, “iyisin maşallah!” Aynı çocuğu birkaç ay sonra bir kez daha gördüm. Tanımadı beni. Tartıldım yine. “Aa, çok kilo almışım” dedim. “Fazla tartıyor bu baskül abla” dedi haylaz, “iyisin maşallah!” “Ah yavrucağım, senin baskül ya eksik tartıyor ya da fazla” dedim. “Sen aşık mısın abla?” dedi. “Sana ne!” demedim, “nereden bildin kuzum?” diye sordum. “Dengen şaşmıştır” dedi bana kıkır kıkır gülerek, “hurdacıdan aldığım bu baskülden bilirim ve gün boyu seyrettiğim insanların yüzlerini inceleyişimden; ne baskülümde denge var ne de aşıklarda! Aşk da böyle bir baskül işte abla ya eksik tartıyor ya da fazla...” “Kaç yaşındasın?” dedim. “On üç” dedi. “Sana sarılabilir miyim canımın içi?” dedim. Başını öne eğdi. Fısıldayarak söyledi, öyle utangaç, öyle dupduru, öyle yalansız dolansız; “sarıl ama biraz kötü kokuyorum be abla...” Aşk defterimde şöyle bir cümle de geçer; “on üç yaşında hurdacıdan aldığı baskülle ekmek parasını kazanan evlat kokulu bir canın bana aşkı tarif edişindeki samimiyete minnettirim...” Sarıldım sımsıkı. Burnunda sokak köpeklerinin burunlarındaki ıslaklıktan vardı. Serçe parmağımla sildim burnundaki ıslaklığı. Gözleri doluverdi bir tanemin. Benim burnumda da sokak kedilerinin burunlarındaki ıslaklıktan birikti. Duruladık birbirimizin gözlerini, burnunu ve ruhunu...Ona da bir kazak ördüm Ören Bayan ve Ören Anne olarak. Çok aradım oğlumu çarşıda, pazarda, şehir meydanında. Çok istedim ona kavuşmayı, kazağını körpecik vücuduna kendi ellerimle giydirmeyi. Bu kış akşamında, dizlerimde yavrucağıma ördüğüm kazak var. Her aşk bir özlemdir bende. Aşkla ördüğüm bir çocuk kazağında o biricik oğlumu çok özlüyorum ben ve dizlerimde ondan sıcacık bir izle, güzelliikle ısınyorum. Siz ısınırken ağladınız mı hiç? Ben bazen çok ağlıyorum...

Tam da bitirmek üzereyken, bir ilmek kaçtı diye söktüğüm kazaklar geliyor hatırıma. O kazakların her biri can evimde, baş ucumda, dizimin dibinde solgun bir hatıra. Günlerce, aylarca arayıp da kavuşamadığım yavrucağım, yalnızca senin kazağında hiç ilmek kaçırmadım. Canım yanıyor...

Siz hiç ilmek kaçırdınız mı ördüğünüz kazaklarda ve aşklarda? Ben çok düştüm bu dalgınlığa ve yorgunluğa. Amel defterim yok benim, aşk defterim var. O defterin sayfalarında Ören Bayan’ın tığları gözyaşımla ıslanıyor...

BUGÜN NE YİYELİM

HARİKA AÇMA

HAZIRLAYAN: Rahime SÖYLEMEZ

soylemezrahime35@gmail.com

Merhaba Umudun Kadınları takipçileri, bugün sizlerle hem çay saatlerine hem de hafta sonu kahvaltılarına harika bir açma tarifi paylaşacağım.

Hazırlanışı: Yoğurma kabına bir su bardağı ılık süt, iki buçuk yemek kaşığı toz şeker ve bir paket instant mayayı ekleyip karıştıralım. Bu şekilde on beş dakika kadar bekletelim. Ardından bir çay bardağı ılık su, bir çay bardağı sıvı yağ ve bir tane yumurtanın beyazını ekleyerek malzemeyi karıştıralım. Biraz un ekleyelim, bir tatlı kaşığı tuzu da ilave edip unu kontrollü bir şekilde azar azar ekleyerek hamurumuzu yoğuralım. Bu arada isterseniz mutfak şefinden de faydalanabilirsiniz. Hamurun kıvamı hafif yapışan, yumuşak bir kıvamda olmalı. Toplamda yaklaşık beş su bardağı un gidebilir, unun kalitesine göre değişiklik gösterebilir. Hamurun üzerini kapatıp oda ısısında kırk veya kırk beş dakika mayalanmaya bırakalım. Ortam soğuksa mayalanma süresi uzayabilir.

Mayalanan hamuru on iki eşit parçaya bölerek bezeler oluşturalım. Her bezenin üzerine oda ısısında bir çay kaşığı tereyağı koyalım. Elimizle yavaş yavaş bastırarak hamuru tatlı tabağı genişliğinde açalım. Hem tereyağını yaydıralım hem de hamuru açalım. Bu şekilde hamur çok kolay açılır. Açtığımız hamuru rulo şeklinde saralım, daha sonra hamuru kıvrıp uçlarını birleştirelim ve yağlı kâğıt serili fırın tepsisine yerleştirelim.

Yumurta sarısının içine bir yemek kaşığı süt ekleyelim, çırpalım ve açmaların üzerine sürelim. Üzerine çörek otu veya susam serpebilirsiniz. Önceden ısıtılmış 180 derecelik fırında on beş yirmi dakika kadar pişirelim. Fırından fırına süre değişebilir, ara ara kontrol edelim. Sıvı malzemelerin oda ısısında olmasına dikkat edelim.

Umarım tarifimi beğenir ve denersiniz. Deneyeceklere şimdiden afiyet olsun. Yeni tariflerde görüşmek üzere, kolay gelsin.

SEVGİNİN MUCİZESİ

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Parmak kadar olmuşlardı. Aylardır yanlarına uğruyor, çiçek açmalarına, ürün vermelerine tanık olmak istiyordum. Ancak her gidişimde eli boş dönüyordum. Tohumlarını ilkbaharda ekmiş, aylarca beklemiştim. Bu bekleyiş sürecinde, her gün yapraklarını okşayarak onlara sevgimi sunmuştum. Bu bekleyişlerimin karşılığı gelmeyecek sanısına kapılarak onlardan tam umudumu kesmişken günün birinde, yanıldığımı fark etmiştim. Bir sonbahar günü yeniden onlara dokunduğumda yaprakların boş olmadığını gördüm. Yapraklar çiçek açmış, bazı çiçeklerse ürüne durmuştu. Çiçeklerin arasından beliren minicik biberleri fark edince sevinçten havalara uçtum.

Şimdi sizi duyar gibiyim. ‘Bu kadar da abartı fazla değil mi?’ diye.

İnsanın umudunu kestiği bir şeyden ansızın sonuç alması, bulunmaz bir kazanç gibi geliyor bana. Ben bu biberleri torunum için ekmiştim aslında. Doğaldır ki torunuma acı biber yedirmek

niyetinde değildim. Geçen yıl yine biber ekmiş, torunum geldiğinde de bu biberleri dalından birlikte toplamıştık. O minicik elleriyle onları tek tek kopararak bana veriyor, ben de avucumun içinde onları biriktiriyordum. Zaten toplanan biberler de topu topu bir avuçtu. Ancak bunun verdiği mutluluksa bir avuç değil, koca evrene sığmazdı. Yine onca zaman beklemiş, sonbaharın hafif serin günlerinden birinde bu fidanlar biberini dökmüştü. Torunum geldiğinde, ilk ürünü almıştık. Şimdi sıra ikinci hasat kaldırmadaydı. Böyle söylüyorum diye, gözünüzde bir bahçe canlanmasın. Topu topu iki saksıdan oluşan bir fidanlıktı bizimkisi.

Torunum gittiği bir geziden döner dönmez, yeniden büyümüş bu biberleri toplayarak mutluluk oyunumuza bir yenisini katacaktık. Evet, yine büyüdüler, bir serçe parmağı kadar oldular. Bu kadarı da bizim mutluluk oyunumuz için yeterliydi.

Minik oğlum geldi ve büyümüş olan biberleri yine bir bir toplayıp avucuma doldurdu. İki üç gün geçmişti ki torunum ısrarla yine biber toplamak istediğini söyleyince, henüz biberlerin çok küçük olduğunu, biraz daha beklememiz gerektiğini bildirdim. Oysa o ısrarını sürdürdü. Çaresiz onunla balkonun yolunu tutmak zorunda kaldık. Bir dakika sonra saksıların başındaydık. Oğlum ısrarında haklıydı. Sayıca çok değilseler de bazı biberler büyümüştü. İki üç biberi de kopardıktan sonra torunum bir zafer kazanmışçasına sevinçle, kahkahasını balkona boşaltıverdi. İşte mutluluk bu kadar kolay, bu kadar yakındı bize.

Çocuklarımı evlerine uğurladıktan birkaç gün sonra yine balkona çıkıp saksılarımdaki bitkileri sularken yine onları fark ettim. Biberler yine büyümüştü. Hüzünle onlara dokundum. Daha birkaç gün önce çocukları bu balkondan uğurlarken aynı duyguları hissetmiş, onların veda sözcüklerine, boğazım düğümlenerek karşılık vermişim. İşte yine buradayım. Küçük balkonumda vedalaştığımız günün anıları kafamda canlanırken bir kumru ötüşüyle ansızın irkildim. ‘İstanbul’dan bir kumru gelmiş,’ dedim kendi kendime. ‘İstanbul’dan’ dedim, çünkü İstanbul’daki kumruların ötüşü, buradakilere pek benzemez. Onlar genelde, ‘guu gugugu’ İzmir’dekilerse, ‘guuguguk’ diye öterler. Rahmetli babam, İstanbul’dakiler için, ‘Üsküdar’a gidicem’ diye bağırırlar!’ derdi. İzmir’dekiler içinse, bir arkadaşım, ‘hukukçu, hukukçu’ diye öttüklerini söylerdi hep.

Tabii ki bu bir şakadan ibaretti. Bu düşüncelerle balkonda ayakta beklemeye devam ederken bir anda düşüncelerim başka bir imgeyle yer değiştiriverdi. Şimdi yıllar yıllar öncesindeydim artık. Annemin evinde ve onun hayatta olduğu zamandaydım. Annemin mutfak penceresinin açıldığı ışıklıkta acı acı bir kumru çığlığını duyuyordum. Bu çığlığın ardındansa cılız, korkulu bir başka kumrunun sesi işitiliyordu. Muhtemelen anne bir kumru, yavrusunu yitirmişti.

Sonraki günlerde bu ayrılık hikayesiyle ilgili bir duyum almadım ama annem, bahçesine zaman zaman uğrayan kumruları beslemeye devam ediyordu.

Sanırım bu doğa ve hayvan sevgisi, bana annemden miras kalmıştı. Benden de torunuma kalacakmış gibi görünüyordu.

Gerek annem gerekse torunum ya da torunlarım demeliydim. Çünkü bir torunum daha vardı ancak o daha küçüktü. Henüz çiçekten böcekten anladığı yoktu. Onlar bana göre çok şanslıydılar. Çocukluğunda annem de benim gibi şehir merkezinde bulunmasına karşın, o günlerin bakirliği bozulmamış doğasıyla kucak kucağa yaşıyordu. Torunlarımsa, bulundukları ülkede, tam da doğanın ortasına doğmuşlardı. Çünkü yaşadıkları yöre, bol yağışlı, doğal olarak da yemyeşildi. Büyük torunum doğduğunda bu ülkeye gitmiş, doğanın bu cömertliğine hayran kalmıştım. Öyle ki her şey kendi halineydi. Bu kendi halinelik, kuşlara bile bulaşmıştı. Örneğin, yol boyunca uzanmakta olan çimenlerin üzerinde sere serpe yatan güvercinler, insanların yanlarından geçip gitmelerine kulak asmıyor, en ufak bir korku sarsıntısı göstermiyorlardı.

Evet, şimdi onların benden çok çok şanslı olduğunu umarım yeterince anlatabilmişimdir. Bense, şehrin ortasında, sevgiyle büyüttüğüm iki saksı biber fidanıyla mutluluk oyunuma devam ediyor ve yeniden gelmelerini umut ettiğim rol arkadaşlarımı sabırsızlıkla bekliyorum.

Umutla kalın.

DÜŞ'E YAZDIM AKHİSAR SENİ

YAZAN: Gülümsün CAMBAZOĞLU

insansevmezseyoktur@yahoo.com

Ah Sevgili,

Akhisar yollarındayım.

Kıpkırmızı yanaklarım ve bir ejderha gibi ateş saçan gözlerim ile ne kadar da heyecanlıyım, bir bilsen.

Seninle büyüdüğümüz kenti yeniden görmeye karar verdim. Sen şimdi kim bilir hangi diyarların yeni hayatlarını kucaklıyorsun!

Hadi gel! Düşelim yollara...

Bak; bize yoldaşlık eden çam ormanları, derelerin müziğini getiriyor rüzgarla...

Spil Dağı üzerine düşen kapkara bulutların arasından başını çıkaran Zeus, ılık saçan gözleriyle gezginleri selamlamakta.

Biraz ileride kocaman öbekler oluşturmuş, püskül havuzundan fırlamış sazlıklar nazlı bir aşık gibi dans ediyor. Sanki başları göğe erecek gibi dalgalanıyor.

Beyaz bulutların griyle buluştuğu gizemli bir gökyüzü beni ısrarla içine çekiyor.

Minnak zeytin ağaçları, çobana ve beyaz keçilerine arkadaşlık ediyor.

Sağlı sollu üzüm bağları, hangi keyfe yarenlik edip derman olacak acaba, diye düşünmeden edemiyorum.

Şerefimize! diye kadeh kaldırıyorum Zeus görmeden.

Dağın eteğindeki Kayalıoğlu kasabasına el sallayıp selam gönderiyorum. Tanış olmaya niyetle.

Çocukluğumuzun Akhisar'ının bizi beklediğini düşününce, kalbim küt küt atmaya başlıyor.

Ah Sevgili! Bu ne kadar canlı bir heyecan.

İşte Akhisar'dayım nihayet! Caddelerde yürürken sessizce seni sordum. Nerededir evleri, hangi taş, duvara, çiçeklere değmiştir elleri?

Birden nane ve gül kokuları bütün vücudumu sarıyor.

Yüreğime çikolatalı pastanın tuzlu tadı geliyor.

Sanki her yer çocukluğumuz, her yer sen kokuyor.

Yürüyorum. Akhisar'ın geçmişi beni çağırıyor. Davete yanıt vermemek olmaz. “Geliyorum” diye sesleniyorum.

12000 yıllık kültür bohçasını açıyorum. Sağa sola kaçışanlar oluyor. Yakalarım elbet.

Antik Çağ'daki adı “Thyatira”, M.Ö. zamanlarda İskitler, Hititler, Akad ve Lidya ardından Roma, Doğu Roma, Saruhanlı ve Osmanlı'nın da kulaklarını çınlattım tabi. Tüm bu medeniyetler bazen şenlendirmiş, bazen de üzmüş bu toprakları.

Lidya döneminde kurulmuş olan Thyatira; Selevküsler ve Bergama Krallığı'nın da adresi olmuş.

Çok kalabalık nüfusuyla Lidya Senatosu şehir adına kararlar almış.

Ama benim savaşçı atalarımı da unutmam tabi...Amazonlar... Kraliçeleri Myrine ilk kenti kurmuş burada.

Hastane höyüğü olarak da bilinen yerdeki Agora'nın 5 kemerli 7 sütunlu yolundayım. Bu Roma Caddesi kim bilir kimlerin geçişine tanıklık etti. Ver elini sevgili, kaybolalım bu geçmişin gizemli caddesinde.

Ama yerleşim çok uzun süreli olmamış burada.

Thytira, paranın gerçek anlamda kullanıldığı ilk kasabalardanmış sevgili.

Roma Devleti'nde İmparator Caracalla büyük bir metropol yapmış burayı; 3 Gymnasiumlu. Şu an yerinde olmayan yapılar depremin kurbanı olmuş.

M.Ö. 2. yy.'daki deprem kim bilir kaç seveni, ne çok aileyi mutsuz bıraktı. Yıkıldığında Tyatira adı ne çok bitap düşmüştür bu acılardan.

8. yy.'da Arap akınları ve acımasız kurallar iyice bitirmiş bu toprakları.

Bir Pagan tapınağı üzerine yapıldığı düşünölen kiliseden devşirilen Ulu Cami, Doğu Roma (Bizans) Dönemi'nde tarihlenen kilise kalıntısına komşu, yaşamışlıkları size sunan bir müze, mezar taşları ve keşfedilesi daha birçok güzellik.

Tarihi, doğal, kültürel değerlerin yanında yeme, içme keyfi de pek lezzetli sevgili.

Kahvaltıda yenen hem fırında hem kömürde pişen kokoreç ve uykuluk.

Ölmez ağacı zeytin burada domat zeytini adıyla hüküm sürüyor.

1000 yılın üzerinde yaşayan zeytin ağacı bölgenin kıymetlisi...

Göçmen mutfağı, kokoreci, köftesi, kellesi, paçası, katmeri, söğüşü, çevirmesi, soğuk baklavası, dondurmali sıcak helvası, kahvesi ile bizi davet ediyor buraya. Ah sevgili; şimdi bu lezzetleri sana sunmak ne hoş olurdu...

Ama! Yine bir gün, yine bir sabah, yine bir akşamüstü, aylardan bir ay; yıllardan bir yıl; ölmez ağacının altında buluşur, kayboluruz seninle Akhisar sokaklarında!

2 Nisan 2025

HAYATLAR VE EFEKTLER

YAZAN: Ayşe Gülçin İLHAN

aysegulcinilhan@gmail.com

Efekt Fransızca bir kelimedenden dilimize geçmiş haliyle yaşantımıza yerleşmiş, yerini tek başına tam karşılayacak bir kelime olmadığından tanımını kısaca şöyle geçer TDK sözlüğünde:

Radyo ve televizyon yayınlarında, tiyatro oyunlarında veya film seslendirmelerinde, hareketleri izlemesi gereken seslerin doğal kaynakların dışında, optik, mekanik, kimyasal yöntemlerle gerçekleştirilmesi.

Burada anlatmak istediğim konuyu tam anlamı ile karşılayan doğal kaynakların dışında, doğala en yakın olanı elde etmek. Yani sünü. Gerçeğinin olmadığı olamadığı yerde bir tür taklit yöntemi. Beyaz perde ve sahne sanatları dışında günümüzün teknolojik gelişimiyle artık herkes efektör. Akıllı telefonlara efekt programları indirmek için olağan üstü akla ihtiyacı yok ademoğlunun. Hâl böyle olunca her işler kolaylaşıyor ve bazen dozları aşınca ilginç, bir o kadar komik durumlar da yaşanıyor. Geçenlerde tesadüfen rastladığım bir fotoğraf karesinden yola çıkarak makyaj efektlerinin yapılabildiğini fark ettim. Bu tür efektleri kullanan arkadaşlarım komedi olsun biraz gülelim başlığı ile paylaşım yapar ben de güler geçerim. Benim rastladığım vakâ işi fazla ciddiye almış ve efekt programını plastik cerrahi ile yarıştırmış adeta. Kısaca şöyle; kaşı ince birine yay gibi kaş yapılıyor şaşırmadım ama gözü kuş üzümü kadar birine nasıl bir eyeliner

uygulaması yapılmış ki kadın uzun zamandır öykündüğü badem gözlere kavuşmuş. Olmayan göze süpürge gibi kirpik, fazla mal göz çıkarmaz cebinden gitmiyor ya devam. Geçmiş yıllarda bayağı uğraş verilen akne sorunları orta yaşta ciltte krater gölcükleri oluşturabiliyor bazılarında, bizim becerikli kişi yine efektle onu da hallediyor ve bizim abla bir anda pürüzsüz bir cilde sahip oluyor. Badem göz, yay kaş, dolgun olgun şahane kirpikler ve pamuk cilt tamam da dudak yok. Onu etkisiz çözmekte kararlı, mahalle kuaförünün arka odasında hallediyor bizim dişi işi ve üst dudak bağımsızlığını ilan ediyor artık ve yaşasın dudak cumhuriyeti. İşte tam o her gün sayfasını gizliden takip ettiği kadının yüz hatlarını edinmeye başladı, güzel. Tek fark birininki tanrı yapımı yani etkisiz. Bu arada tüm bu etkiler ve filtreler yapılırken burun yok oluyor ve sadece iki delik hayal meyal kalıyor fotoğrafta. İşte size muppit show.

Teknolojinin çaresiz kaldığı yerler de var. On günlük uskumru gibi bakmaya devam o koca kirpiklerin ardından. Boyu uzatamıyorsunuz mesela. Asil bir duruş, akıllı bir bakış yahut genel olarak bir kadının ilgi görmesi için cinsel bir varlık olmasının dışında özellikler efekt paketine dahil değil. Yani beyin, kültür bilinci, okumak, yazmak ve üretmek gibi az ve öz entelektüel çevreye ve o kafaya sahip insanlarla iletişimin yolu orayı burayı gerdirip kaşı gözü süzdürmek ile olmuyor. Efeito halledemiyor. Fiziki etkiler bu durumda iken ilişkilerinde de efekt kullanan bir kesim oluştu ve bizim efekt kraliçesi yine iş başında. Ruhu başka yerde dolaşan, aklı ve kalbi uzak iklimde olan adamla selfie çeker efektör ve vasati 40 çöp hatta belki o kadar bile olmayan birini marmara çırası gibi göstermeye uğraşır durur. Aşktan ölüyorlar, sevdadan bitiyorlar, bir de din satan hacı popçu bir şarkıcı yapıştır duruma işte budur şişirme hayat. Ah kıyamam ne şaşkın durumlar. Ne boş işler ne ham duruşlar. Aklı olanın içten içe güldüğü, duygu fukarasının kandığı garip, asılsız ve içeriksiz insan türüyle sık sık karşılaşır olduk.

Aslında insanların seçimleri, ne yaptıkları ve yaşadıkları kendilerini bağlar ama bu zevatın hadleri olmadan tanımadıkları insanları sosyal medya paylaşımları ile taciz etmeleri ve hakarete varan söylemlerde bulunmalarıdır garip olan. Bir insanla uğraşmanız için onunla aynı kulvar ve aynı seviyede olmanız gerekir. Bunun dışındaki durumlar haset ve kıskançlık alametidir. Kıskançlık gizli hayranlıktır der S. Kierkegaard. Akvaryumda var olmuş bir balığa okyanusu anlatamam, yorulurum o da anlamaz zaten. Onun için herkes kendi işine bakmalı kapasitesi ölçüsünde.

Şu bilinmelidir ki tüm bu sahte dünya düzeni içinde, liyakatsizce yerleşilmiş o konumlara inanmayan, popüler kültürün aynı boyutta basıp çoğaltıp her an piyasaya sürdüğü ilkel varlıklara rağmen, bilgiye ve efendiliğe, sağlam duruşa, doğru ahlaka ve erdeme önem veren bir topluluk var hâlâ. Her dönem oldu ve olacak da. Sahteliğe prim verenin doğrulukla zaten işi olmaz. Boşluklarını

türlü oyunlarla doldurmaya çalışırken gittiğiniz her yerde güç kaynağına yani prizlere yakın oturmaınızı tavsiye ederim çünkü şarjınız kadar varsınız, etkili hayatlarınıza dayanma gücü temenni ederim.

17.04.2021

SÜRPRİZLİ HAYAT

Yazarın ‘Dünyayı Fatmalar Kurtaracak’ adlı kitabından alınmıştır.

YAZAN: Fatma Işık KAYA (Fadime)

fadime.62@gmail.com

Son birkaç yıldır hayat beni hiç ummadığım bir yöne doğru sürüklüyor ya, haydi hayırlısı diyorum. Umutlanmak istemiyorum. Umutsuzluğa kapılmaktan da kaçınıyorum. Çünkü hayat bana umut kapılarını birazcık olsun aralık bırakmayı öğretti.

16 yaşımdan beri tek bir arzum, amacım, sevdam oldu. Ne yazık ki ne kadar yaklaşmak istediysem, hep uzağımda durmayı, yalnızca ufak ufak selâmlaşmayı seçti mübarek. Oysa bazı nedenlerden dolayı asla arzulamayacağım, uğruna savaş veremeyeceğime inandığım bir güzellik yanımda, yöremde dolaşıyor, sevgi dolu göz kırpslarıyla beni baştan çıkarmaya çabalıyor nicedir.

O hep kovaladığım, kovaladıkça kaçan sevdama her şeye rağmen biraz zaman ayırmak istiyorum. Mutlaka araya başka işler, uğraşlar giriyor. Bazen de zaman otomatikman diğerine ayarlıyor kendini farkında bile olmadan.

Kendimi bırakmaya korktuğum yeni sevdam. Eğer aradığım huzuru, mutluluğu, doyumu, gönenci sunacaksan bana, yüreğimin kapıları sonuna kadar açık sana. Yok; yaşayacağım yine hayâl kırıklığı, burukluk, sonsuz karanlıksa, bırak beni, kendimle baş başa kalayım. Yanağıma dostça bir öpücük kondurup, git. Zira bu yürek umut yorgunu, dinlenmeye ölesiye ihtiyacı var.

4Mayıs2016

Çarşamba

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

Şiir

İŞIKTAN ELİM

YAZAN: Hasibe BOZTEPE

hgezginboztepe@gmail.com

24 Kasım 2010 yılında Manisa Sarıgöl İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından düzenlenen öğretmen temalı şiir yarışmasında 1. olmuştur.

Ben öğretmenim,
Çehrem, aydınlık yarınların muştusuyla parıldar.
Eşitliğin, adaletin temel direğiyim,

Demokrasi yolunda emin adımlarım var,
Çağdaşlığın kalbinden beslenir fikirlerim.

Zorbalıklar gelir benimle dize,
Güneşime set çekerim güze.
Yeni doğmuş bebeklerin künyesine,
“Ana dili Türkçe” diye yazar ışıktan elim,
Edirne’den Kars’a kadar, her petekte balım var benim.

Çözerim cehalet zincirlerini,
Soyarım ruhlardaki kini, nefreti.
Sarılarım tüm anaçlığım la dilsiz evreni.
Kardeşliğin, barışın, hoşgörünün başkentiyim.
Umuda boyar karanlığı ışıktan elim.

Uçurumda açan çiçekleri severim,
Her birinde ayrı koku, her birinde ayrı renk...
Yüreklere sevgi, umut tohumları ekerim,
Boy verir çiçeklenir hepsi birbirine denk.
Övünürüm onlarla; çünkü ben öğretmenim.

Uygarlık meşalesi yanar elimde,
Memleketim tüter türkü türkü dilimde.
Yürürüm Ata’mın gösterdiği hedefe,
Hayatta en gerçek yol ilimdir, derim.
Aydınlığa kanat çırpın her yürek benim eserim.

Dokurum zihinlere Türklüğünü ilmek ilmek,
Yarın, benim için ülkeye hizmet demek.
Vatanımı, bayrağımı tek hedefim yüceltmek,
Kara tahta başında alın teriyim,
Geleceğin mimarıyım: ben öğretmenim.

Yunus Emre çeşmesinden doldururum tasımı,
Heybemde Mevlana’nın o evrensel bakışı.
Damarlarımda Fatih’lerin, Yavuz’ların asil kanı,
Tarihi duraklarda ayak izim var benim,
Çağlar ötesine uzanır ışıktan elim.

UMUT ŞARKILARI SEN VARSIN HEP ÖĞRETMENİM

SÖYLEYEN: Kıracı

Aşımda, ekmeğimde

İşimde, mesleğimde

Dilimde, kalemimde
Sen varsın hep öğretmenim.
Dilimde , kalemimde
Sen varsın hep öğretmenim.
Pırıl pırıl bir kalp desem
Sevgi, hüner, sanat desem
Can desem, canım desem
Her yerde sen öğretmenim.
Can desem, canım desem
Her yerde sen öğretmenim.
Köyümde, kentlerimde
Yurdumun her yerinde
Dağlarda, esen yelde
Sen varsın hep öğretmenim.
Dağlarda, esen yelde
Sen varsın hep öğretmenim.
Pırıl pırıl bir kalp desem
Sevgi, hüner, sanat desem
Can desem, canım desem
Her yerde sen öğretmenim.
Can desem, canım desem
Her yerde sen öğretmenim.